

สถาบันวิจัยพืชไร่ และพืชทดแทนพลังงาน ประจำปี 2567

(สถานการณ์พืช)

วันที่ 27 - 29 สิงหาคม 2567
ณ โรงแรมริเวอร์แคววิลเลจ
ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค
จังหวัดกาญจนบุรี

สัมมนาวิชาการพืชไร่พันธุ์ใหม่
สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน ประจำปี 2567

สถานการณ์พืช

วันที่ 27-29 สิงหาคม 2567
ณ โรงแรมริเวอร์แคว วิลเลจ
ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

คำนำ

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงานเป็นหน่วยงานวิจัยที่มีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาพันธุ์ และเทคโนโลยีการผลิตพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน เพื่อให้ได้พันธุ์ดีและเทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับถ่ายทอดแก่เกษตรกรหรือผู้นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช

เอกสารเล่มนี้ รวบรวมสถานการณ์พืชไร่เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ประจำปี 2567 ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน พืชไร่ตระกูลถั่ว และงา โดยจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมประชุม และผู้ที่สนใจทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอกกรมวิชาการเกษตร ในการศึกษาวิจัย ตลอดจนวางแผนการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

(นายศรุต สุทธิอารมณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

สิงหาคม 2567

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
อ้อย	1
มันสำปะหลัง	6
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	15
ข้าวโพดฝักสด	27
ข้าวฟ่าง	44
ถั่วเหลือง	49
ถั่วเขียว	57
ถั่วลิสง	68
ถั่วหรั่ง	80
งา	86
ฝ้าย	90
ทานตะวัน	97
ปาล์มน้ำมัน	105

สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

1. การผลิตอ้อยและน้ำตาลของโลก

ในปีการผลิต 2566/67 มีการผลิตอ้อยประมาณ 2,000 ล้านตันทุกปี โดยมีประเทศบราซิลเป็นผู้ผลิตอ้อยรายใหญ่ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกอ้อย 9.5 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็น 32.5% ของพื้นที่ปลูกทั่วโลก ได้ผลผลิตอ้อย 705.2 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 81.1 เมตริกตันต่อเฮกตาร์ หรือ 12.98 ตันต่อไร่ (USDA, 2024a) และคาดการณ์ว่าการปลูกอ้อยของประเทศบราซิล ในปีการผลิต 2567/68 (เมษายน-มีนาคม) จะมีผลผลิตอ้อย 685.86 ล้านตัน ซึ่งน้อยกว่าปีที่ผ่านมา 3.8% เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและอุณหภูมิที่สูงเกินไป อาจทำให้ผลผลิตอ้อยลดลง (Sugar asia, 2024) สำหรับการผลิตน้ำตาลในปี 2566/67 ผลิตน้ำตาลทั้งหมด 183.5 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2565/66 ซึ่งมีการผลิตน้ำตาล 179.5 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 2.23 โดยประเทศบราซิลเป็นผู้ผลิตน้ำตาลรายใหญ่ที่สุด คิดเป็นประมาณ 50% ของการค้าน้ำตาลทั่วโลก มีโรงงานน้ำตาลที่เปิดหีบทั้งหมด 350 โรงงาน ผลิตน้ำตาลได้ 45.54 ล้านตัน ซึ่งมากกว่า ปี 2565/66 ที่ผลิตน้ำตาลได้ 38.05 ล้านตัน โดยคาดการณ์ว่าผลผลิตน้ำตาลในประเทศบราซิลจะสูงถึง 46.29 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 1.3% ในปีการผลิต 2567/68 เนื่องจากการขยายตัวของตลาดเพิ่มขึ้น จึงเพิ่มกำลังการผลิตน้ำตาล ทำให้ราคาน้ำตาลสูงกว่าราคา เอทานอล และมีการวางแผนจัดสรรอ้อย 70% สำหรับการผลิตน้ำตาล และ 30% สำหรับการผลิตเอทานอล รวมถึงโรงงานหลายแห่งมีการปรับเปลี่ยนขนาดเล็กลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตซึ่งถือว่าประเทศบราซิลยังคงเป็นผู้ผลิตน้ำตาลรายใหญ่ของโลก (USDA, 2024b) ขณะที่ประเทศอินเดียที่เป็นผู้ผลิตน้ำตาลอันดับ 2 ของโลก ในปี 2566/67 ผลิตน้ำตาลได้ลดลง 2 ล้านตัน จาก 37.0 ล้านตัน ในปี 2565/66 เนื่องจากสภาพอากาศที่แห้งแล้ง และพื้นที่เก็บเกี่ยวลดลง

ด้านปริมาณการบริโภคน้ำตาลของโลกในปี 2566/67 อยู่ที่ 177.3 ล้านตัน ซึ่งมากกว่าปี 2565/66 ซึ่งมีการบริโภค อยู่ที่ 176.7 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 0.34 (USDA, 2024c) สำหรับการส่งออกน้ำตาลของโลก ในปี 2567 คาดว่า การส่งออกทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นอีก 826,000 ตันเป็น 68.2 ล้านตัน โดยบราซิลจะส่งออกได้เพิ่มประมาณ 3.5 ล้านตัน เนื่องจากราคาที่เป็นแรงจูงใจ ส่วนอินเดียคาดว่าส่งออกน้ำตาลลดลง ประมาณ 1.9 ล้านตัน เนื่องจากการผลิตที่ลดลงและใช้บริโภคในประเทศมากขึ้น (USDA, 2024c)

2. การผลิตอ้อยและน้ำตาลของประเทศไทย

ในปีการผลิตอ้อย 2566/67 มีพื้นที่ปลูกอ้อยประมาณ 11.12 ล้านไร่ (ตารางที่ 1) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีการผลิตอ้อยปี 2565/66 จำนวน 273,343 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.46 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกอ้อย เพิ่มขึ้น 4.9 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ภาคกลางมีพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้น 2.9 ล้านไร่

คิดเป็นร้อยละ 1.11 ภาคเหนือมีพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้น 2.6 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.17 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้น 0.7 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ส่วนปริมาณอ้อยที่เข้าหีบในปีการผลิตอ้อย 2566/67 ลดลงจากปีการผลิต 2565/66 จำนวน 11.7 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 12.48 ผลผลิตอ้อยลดลง 0.28 ตันต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.98 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ สภาวะแห้งแล้ง ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของอ้อย ทำให้ผลผลิตลดลง ด้านการจัดการน้ำ ที่มีระบบชลประทานไม่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถดูแลอ้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การระบาดของโรคแมลง และการขาดแคลนแรงงาน ส่งผลให้การเก็บเกี่ยวไม่ตรงตามเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2567)

ในปี 2566/67 มีโรงงานเปิดหีบทั้งหมด 57 โรงงาน มีประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลเฉลี่ย 107.20 กิโลกรัมน้ำตาลต่อตันอ้อย ที่ค่าความหวานเฉลี่ย 12.35 ซีซีเอส สามารถผลิตน้ำตาลได้ 8.80 ล้านตัน (ตารางที่ 1) เมื่อเทียบกับปี 2565/66 พบว่า ประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลทรายลดลง 7.47 กิโลกรัมน้ำตาลต่อตันอ้อย คิดเป็นร้อยละ 8.71 และความหวานลดลง 0.97 ซีซีเอส คิดเป็นร้อยละ 7.27 ซึ่งสามารถผลิตน้ำตาลได้ 10.50 ล้านตัน โดยโรงงานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าความหวานมากที่สุดเฉลี่ย 13.71 ซีซีเอส รองลงมา ได้แก่ โรงงานในภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคกลาง มีค่าความหวานเฉลี่ยเท่ากับ 13.38 13.09 และ 12.79 ซีซีเอส ตามลำดับ

ตารางที่ 1 พื้นที่เก็บเกี่ยว ปริมาณอ้อยเข้าหีบ ผลผลิตอ้อย ซีซีเอส ผลผลิตน้ำตาลต่อตันอ้อย และปริมาณน้ำตาลของประเทศไทย ปีการผลิต 2557/58 - 2566/67

ปีการผลิต	พื้นที่ปลูกอ้อย (ล้านไร่)	ปริมาณอ้อย เข้าหีบ (ล้านตัน)	ผลผลิตอ้อย (ตัน/ไร่)	ซีซีเอส	ผลผลิตน้ำตาล ต่อตันอ้อย (กิโลกรัม)	ปริมาณ น้ำตาล (ล้านตัน)
2557/58	10.53	106.0	9.67	12.23	106.66	11.30
2558/59	11.01	94.0	8.60	11.95	104.05	9.78
2559/60	10.99	93.0	9.53	12.28	107.81	10.02
2560/61	11.54	134.9	13.64	12.48	108.78	14.68
2561/62	12.24	131.0	10.82	12.64	111.30	14.58
2562/63	11.96	74.9	6.31	12.68	110.75	8.29
2563/64	10.86	66.7	7.04	12.91	113.81	7.58
2564/65	11.02	92.1	10.05	12.70	110.31	10.50
2565/66	11.40	93.9	9.40	13.32	117.37	10.50
2566/67	11.12	82.2	9.12	12.35	107.20	8.80

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (2567)

ด้านการตลาดและการส่งออก ประเทศไทยส่งออกน้ำตาล อันดับ 2 ของโลก คิดเป็น 64% ของมูลค่าการส่งออกทั้งโลก รองมาจากประเทศบราซิล ในปี 2566 พบว่า น้ำตาลแปรรูป (ไม่รวมถึงน้ำตาลทรายดิบ) เช่น น้ำเชื่อม น้ำผึ้งเทียม คาราเมล หรือสารให้ความหวานอื่น ๆ ที่สามารถนำไปปรุงแต่งอาหาร เครื่องดื่ม และยา ถือเป็นสินค้าของประเทศไทยที่โดดเด่นและมีความต้องการสูงมากในประเทศจีน ซึ่งมีการนำเข้าน้ำตาลแปรรูป มูลค่า 982.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (31,358.58 ล้านบาท) โดยประเทศไทยครองตลาดนำเข้าอันดับ 1 มูลค่า 853.65 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (29,807.32 ล้านบาท) คิดเป็นสัดส่วน 86.88% ของปริมาณที่ประเทศจีนนำเข้าจากโลก มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 103.14% และจากสถิติการนำเข้าน้ำตาลแปรรูป ย้อนหลัง 10 ปี พบว่า ประเทศจีนมีอัตราการนำเข้าสูงขึ้นเฉลี่ยปีละ 144.84% ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้น้ำตาลแปรรูปซึ่งเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกของไทยให้สามารถครองอันดับ 1 ได้ คือ การได้รับสิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้ FTA อาเซียน - จีน (ASEAN – China Free Trade Agreement: ACFTA) เนื่องจากประเทศจีนนั้นนำเข้าสินค้าน้ำตาลแปรรูป หากไม่ใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้ ACFTA จะต้องเสียภาษีศุลกากรนำเข้าปกติ (MFN Rate) ในอัตรา 30% แต่จะได้รับการยกเว้นภาษีเป็น 0% เมื่อมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Form E) ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศกำกับไปด้วย ซึ่งสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้แก่สินค้าน้ำตาลแปรรูปของประเทศไทย จากที่กล่าวมาจึงเป็นแรงผลักดันให้ประเทศไทยสามารถขยายตลาดไปยังตลาดที่มีศักยภาพสูงในอาเซียนได้ เช่น ฟิลิปปินส์ เมียนมา และอินโดนีเซีย เป็นต้น (กรมการค้าระหว่างประเทศ, 2567)

3. แนวโน้มอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล ปี 2567

อุตสาหกรรมน้ำตาลในปี 2567 ยังมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ความต้องการบริโภคสินค้าน้ำตาลในตลาดโลกยังคงมีแนวโน้มเติบโต แม้จะต้องเผชิญกับปัญหาภัยแล้ง ปริมาณน้ำฝนที่น้อยกว่าค่าปกติในหลายพื้นที่ของไทยในปี นี้ จากปรากฏการณ์เอลนีโญ อาจสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตอ้อยในฤดูกาลผลิต 2566/67 เนื่องจากอ้อยเป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก และพื้นที่เพาะปลูกอ้อยส่วนใหญ่ของไทยอยู่ในเขตอาศัยน้ำฝน อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องจับตาความเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลกที่เปราะบางและนโยบายควบคุมการส่งออกน้ำตาลของอินเดีย ซึ่งจะส่งผลให้ราคาน้ำตาลโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นในปีหน้า เนื่องจากอินเดียเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลที่สำคัญของโลก ซึ่งจะส่งผลต่อทิศทางอุตสาหกรรมน้ำตาลในปี 2567 โดยคาดว่ารายได้ของอุตสาหกรรมน้ำตาลในปี 2567 มีแนวโน้มขยายตัวเล็กน้อย โดยได้รับปัจจัยหนุนจากราคาที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยชดเชยปริมาณผลผลิตที่ลดลงค่อนข้างมาก โดยปริมาณผลผลิตน้ำตาลไทยในปีการผลิต 2566/67 มีแนวโน้มปรับตัวลดลง 20.9% มาอยู่ที่ 8.7 ล้านตัน ตามปริมาณอ้อยเข้าหีบของไทยที่คาดว่าจะลดลง 15.7% มาอยู่ที่ 79.1 ล้านตัน ซึ่งเป็นผลจากผลผลิตอ้อยต่อไร่ที่จะปรับตัวลดลงจากสภาพแห้งแล้ง ทั้งนี้พื้นที่ปลูกอ้อยในภาคกลางและภาคเหนือ จะมีปริมาณผลผลิตอ้อยลดลงค่อนข้างมาก จากภาวะฝนแล้งที่รุนแรงกว่าภาคอื่น ๆ ในขณะที่ราคาส่งออกน้ำตาลโดยเฉลี่ยในปี 2567 จะปรับตัวเพิ่มขึ้น 21.6% มาอยู่ที่

620.5 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน สอดคล้องกับราคาน้ำตาลในตลาดโลกที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก ในปี 2566 และคาดว่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในปีต่อไป เนื่องจากคาดว่าตลาดน้ำตาลโลกจะเผชิญภาวะขาดดุล ประกอบกับอินเดียมีแนวโน้มที่จะลดโควตาการส่งออกน้ำตาลลงอีกในฤดูกาลการผลิตหน้า ซึ่งจะส่งผลให้ราคาน้ำตาลโลกในปี 2567 ปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 26.1 เซนต์ต่อปอนด์ สำหรับมูลค่าการส่งออกน้ำตาลปี 2567 คาดว่าจะทรงตัวอยู่ที่ 3.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่มูลค่าตลาดน้ำตาลในประเทศจะอยู่ที่ 5.5 หมื่นล้านบาท ขยายตัว 12.0% จาก 1) ปริมาณการบริโภคในประเทศที่มีแนวโน้มขยายตัวตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และ 2) ราคาน้ำตาลในประเทศที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากนโยบายภาครัฐ สำหรับในระยะกลางอุตสาหกรรมน้ำตาลยังมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง โดยได้รับปัจจัยหนุนจากปริมาณผลผลิตน้ำตาลของไทยและความต้องการบริโภคน้ำตาลทั้งในและต่างประเทศ คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2566)

ความท้าทายของอุตสาหกรรมน้ำตาลในปี 2567 การเติบโตของอุตสาหกรรมน้ำตาลในปี 2567 และในระยะต่อไป ยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายด้าน ทั้งความไม่แน่นอนของสภาพเศรษฐกิจ มีความไม่แน่นอนสูงขึ้นจากเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นโยบายด้านการเกษตรของประเทศต่าง ๆ ก็มีความไม่แน่นอนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะทำให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำตาล ต้องเผชิญกับผลประกอบการที่มีความผันผวนมากขึ้น จากทั้งต้นทุนการผลิตและปริมาณวัตถุดิบที่มีความไม่แน่นอนสูง รวมทั้งนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Low carbon economy) และกระแสความยั่งยืน เช่น มาตรการการค้าระหว่างประเทศ การเก็บภาษีคาร์บอน ซึ่งแรงกดดันเหล่านี้จะทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจน้ำตาลปรับตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสภาวการณ์ดังกล่าว จะส่งผลให้อุตสาหกรรมน้ำตาลซึ่งพึ่งพาการส่งออกไปยังตลาดโลกต้องเผชิญกับความผันผวนมากขึ้นตามไปด้วยผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำตาลจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าวและยกระดับศักยภาพการแข่งขันในตลาดโลกอย่างยั่งยืน (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2566)

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าระหว่างประเทศ. 2567. น้ำตาลแปรรูปไทยติดอาวุธ FTA ตะลุยครองตลาดจีน. <https://www.dft.go.th/th-th/NewsList/News-DFT/Description-News-DFT/ArticleId/27691/27691> สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567.
- ธนาคารไทยพาณิชย์, 2566. อุตสาหกรรมน้ำตาลในปี 2024 ยังขยายตัวได้ แม้จะเผชิญปัญหาภัยแล้งรุนแรง. <https://www.scbeic.com/th/detail/product/sugar-201223>. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2566. รายงานสถานการณ์การปลูกอ้อย ปีการผลิต 2566/67. <https://www.ocsb.go.th/wp-content/uploads/2024/06/รายงานสถานการณ์การปลูกอ้อยปีการผลิต-2566-67.pdf> สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567.
- Sugar Asia. 2024. ปัญหาภัยแล้งของบราซิลและอากาศร้อนที่สุดของไทย ส่งผลต่ออุตสาหกรรมน้ำตาลอย่างต่อเนื่อง. <https://sugar-asia.com>. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2567.
- United State Department of Agriculture Foreign Agricultural service. 2024a. Sugar annual. https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Sugar%20Annual_Brasilia_Brazil_BR2024-0008.pdf สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2567.
- United State Department of Agriculture Foreign Agricultural service. 2024b. Sugar and Sweeteners Outlook: June2024. <https://www.ers.usda.gov/webdocs/outlooks/109396/sss-m-430.pdf?v=5587.4> สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2567.
- United State Department of Agriculture Foreign Agricultural service. 2024c. Sugar: World Markets and Trade. <https://www.ers.usda.gov/webdocs/outlooks/109396/sss-m-430.pdf?v=2603.8>. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2567.

มันสำปะหลัง

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

สถานการณ์มันสำปะหลังของโลกปี 2566

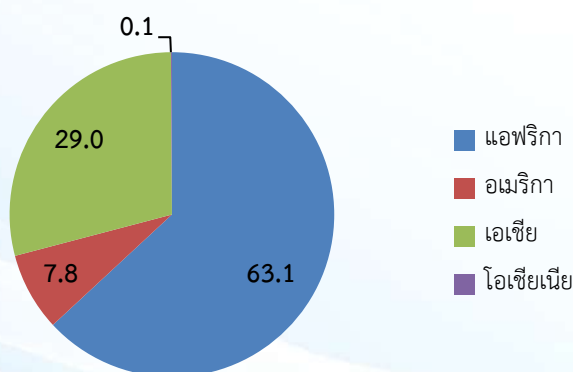
1. ด้านการผลิต

ปี 2561-2565 เนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังของโลกเพิ่มขึ้นจาก 171.2 ล้านไร่ ในปี 2561 เป็น 200.3 ล้านไร่ ในปี 2565 ขณะที่ผลผลิตมันสำปะหลังรวมของโลกเพิ่มขึ้นจาก 308.6 ล้านตัน ในปี 2561 เป็น 330.4 ล้านตัน ในปี 2565 (ตารางที่ 1) ผลผลิตมันสำปะหลังรวมของโลก ในปี 2565 โดยส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา ร้อยละ 63.1 ของผลผลิตมันสำปะหลังทั้งหมด รองลงมา คือ ทวีปเอเชีย อเมริกา และ โอเชียเนีย ที่มีผลผลิตมันสำปะหลังคิดเป็นร้อยละ 29.0 7.8 และ 0.1 ของผลผลิตมันสำปะหลังทั้งหมด ตามลำดับ (ภาพที่ 1) ในปี 2565 ประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลัง 5 อันดับแรกของโลก คือ 1) ไนจีเรีย 60.8 ล้านตัน 2) คองโก 48.8 ล้านตัน 3) ไทย 34.1 ล้านตัน 4) กานา 25.6 ล้านตัน และ 5) กัมพูชา 17.7 ล้านตัน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลังรวมทั่วโลก ระหว่างปี 2561-2565

ปี	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมต่อไร่)
2561	171.2	308.6	1,803
2562	187.4	304.6	1,626
2563	191.6	308.3	1,610
2564	196.6	326.0	1,658
2565	200.3	330.4	1,650

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations (2024)

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบการผลิตมันสำปะหลังในแต่ละทวีปของการผลิตมันสำปะหลังโลก ในปี 2565

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations (2024)

ตารางที่ 2 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลัง 5 อันดับแรกในปี 2565

ประเทศ	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่)
ไนจีเรีย	62.7	60.8	970
คองโก	37.4	48.8	1,304
ไทย	9.9	34.1	3,434
กานา	6.6	25.6	3,907
กัมพูชา	4.7	17.7	3,733

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations (2024)

2. ด้านการตลาด

ประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของโลกทั้งในทวีปแอฟริกา เอเชีย และอเมริกา ส่วนใหญ่มีความต้องการใช้มันสำปะหลังเพื่อใช้ในประเทศเป็นหลัก โดยทวีปแอฟริกาจะใช้มันสำปะหลังในการบริโภคเป็นหลัก ในขณะที่ทวีปอเมริกาเป็นการปลูกเชิงพาณิชย์เพื่อป้อนให้อุตสาหกรรมต่อเนื่อง และในทวีปเอเชียส่วนใหญ่ใช้มันสำปะหลังในอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากกว่าการบริโภคโดยตรง แต่ในบางประเทศของทวีปเอเชีย เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ใช้มันสำปะหลังในการบริโภคสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ-ปานกลาง และใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ด้านการส่งออกมันสำปะหลังของโลกระหว่างปี 2561-2565 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก (หัวมันสำปะหลังสด มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 14.55 ต่อปี โดยในปี 2565 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก มีมูลค่าการส่งออก 3,246.04 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 59.27 ของมูลค่าการส่งออกโลก รองลงมาคือ ประเทศเวียดนาม ลาว คอสตาริกา และบราซิล ซึ่งมีมูลค่าการส่งออก 1,400.26 483.67 110.33 และ 35.09 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ (ตารางที่ 3) ด้านการนำเข้ามันสำปะหลังของโลกระหว่างปี 2561-2565 มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก (หัวมันสำปะหลังสด มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 21.11 ต่อปี โดยในปี 2565 ประเทศจีนมีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุด (4,243.33 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 57.60 ของมูลค่าการนำเข้าโลก) รองลงมา คือ ประเทศเวียดนาม ไทย สหรัฐอเมริกา และไทเป ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้า 1,204.76 565.09 239.33 และ 178.54 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ (ตารางที่ 4) มูลค่าการส่งออก และนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลกในปี 2566 และ 2567 มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ที่คลี่คลายลง ส่งผลทำให้ความต้องการวัตถุดิบอาหารสัตว์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย และยูเครน ยังไม่สิ้นสุดลง จึงทำให้ยูเครน ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกธัญพืชวัตถุดิบอาหารสัตว์รายใหญ่ของโลกไม่สามารถส่งออกได้ ส่งผลทำให้ความต้องการใช้มันสำปะหลังทดแทนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์มีมากขึ้น

ตารางที่ 3 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก (ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ระหว่างปี 2561-2565

ประเทศผู้ส่งออก	2561	2562	2563	2564	2565
ไทย	2,216.11	1,747.36	1,815.45	2,898.88	3,246.04
เวียดนาม	946.27	951.85	1,007.22	1,167.82	1,400.26
สปป.ลาว	91.99	110.85	216.32	306.05	483.67
คอสตาริกา	88.06	98.60	93.38	98.02	110.33
บราซิล	4.93	6.35	10.21	25.85	35.09
อื่นๆ	142.58	128.51	165.33	311.83	201.71
โลก	3,489.95	3,043.52	3,307.91	4,808.45	5,477.10

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566ค)

ตารางที่ 4 มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก (ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ระหว่างปี 2561-2565

ประเทศผู้นำเข้า	2561	2562	2563	2564	2565
จีน	2,069.75	1,672.85	1,913.54	3,209.23	4,243.33
เวียดนาม	253.62	220.39	188.25	594.63	1,204.76
ไทย	269.72	267.31	419.10	420.32	565.09
สหรัฐอเมริกา	163.58	175.51	168.36	199.00	239.33
ไทเป	137.98	130.93	120.31	156.33	178.54
อื่นๆ	737.57	655.73	538.60	573.16	935.64
โลก	3,632.22	3,122.72	3,348.15	5,152.66	7,366.69

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566ค)

สถานการณ์มันสำปะหลังของประเทศไทย

1. ด้านการผลิต

เนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังของไทยในปี 2566 ประมาณ 9.2 ล้านไร่ (ตารางที่ 5) โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีเนื้อที่ปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่สูงที่สุด จังหวัดที่เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลัง 5 อันดับแรก ได้แก่ นครราชสีมา มีเนื้อที่ปลูก 1.33 ล้านไร่ รองลงมา คือ ชัยภูมิ มีเนื้อที่ปลูก 0.85 ล้านไร่ กำแพงเพชร มีเนื้อที่ปลูก 0.72 ล้านไร่ กาญจนบุรี มีเนื้อที่ปลูก 0.55 ล้านไร่ และอุบลราชธานี มีเนื้อที่ปลูก 0.54 ล้านไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

มันสำปะหลังในปี 2566 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวลดลงจากปีที่แล้วเนื่องจากช่วงปลายเดือนกันยายน 2565 ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของพายุโนรูทำให้ฝนตกหนัก และน้ำท่วมขังบางพื้นที่ส่งผลให้หัวมันสำปะหลังบางพื้นที่เสียหายสิ้นเชิงไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ประกอบกับอิทธิพลของปรากฏการณ์เอลนีโญทำให้เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2566 ส่งผลให้

มันสำปะหลังที่ปลูกในช่วงต้นฤดูการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565-มกราคม 2566 เพื่อเก็บเกี่ยวในช่วงปลายฤดูกาลบางส่วนไม่ออก และยืนต้นตายจึงต้องปลูกซ่อม หรือปลูกใหม่ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม 2566 ทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในฤดูกาล สำหรับผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องจากฝนตกหนักและน้ำท่วมขังบางพื้นที่ทำให้หัวมันสำปะหลังบางส่วนเน่าเสียหาย ประกอบกับบางพื้นที่พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพลี้ยแป้ง ไรแดง และโรคพุ่มแจ้ อีกทั้งภาวะฝนทิ้งช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2566 ส่งผลให้หัวมันสำปะหลังชะงักการเจริญเติบโต นอกจากนี้ราคาปัจจัยการผลิตอยู่ในเกณฑ์สูง เกษตรกรจึงลดการดูแลรักษาส่งผลให้ผลผลิตรวมทั้งประเทศลดลง

ตารางที่ 5 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ราคา และมูลค่าของผลผลิตของประเทศไทยปี 2562-2566

ปี	เนื้อที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่)	ราคาขาย (บาท)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
2562	8.8	8.7	31.1	3,586	2.17	67,571
2563	9.4	8.9	29.0	3,252	1.88	54,526
2564	10.9	10.4	35.1	3,372	2.03	71,374
2565	10.9	9.9	34.1	3,434	2.31	78,667
2566	10.5	9.2	30.6	3,303	2.83	86,645

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567ก)

2. ด้านการตลาด

ผลผลิตมันสำปะหลังเข้าสู่กระบวนการแปรรูปทั้งหมดเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยผลผลิตประมาณร้อยละ 58 แปรรูปเป็นแป้งมันสำปะหลัง และแป้งดัดแปร ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 42 แปรรูปเป็นมันเส้น มันอัดเม็ด และเอทานอล ในปี 2566 ความต้องการใช้มันสำปะหลังภายในประเทศประมาณร้อยละ 28 ที่เหลือร้อยละ 72 เป็นการส่งออก ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ประเทศจีน ราคาส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2566 ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2565 ทั้งราคาส่งออกมันเส้น และแป้งมันสำปะหลัง เนื่องจากผลผลิตลดลงจากปีที่ผ่านมา ส่งผลให้วัตถุดิบไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของประเทศคู่ค้า ซึ่งมีความต้องการนำผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปผลิตเอทานอล เคมีภัณฑ์ พลังงาน อาหารสัตว์ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง และยา

ตารางที่ 6 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ รายภาคและ 5 จังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกมากที่สุด ปี 2566

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่)
รวมทั้งประเทศ	10,511,171	9,267,954	30,616,586	3,303
เหนือ	2,757,586	2,428,969	7,707,851	3,173
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5,676,841	4,946,627	16,644,474	3,365
กลางและภาคตะวันออกเฉียง	2,076,744	1,892,358	6,264,261	3,310
นครราชสีมา	1,334,459	1,190,701	3,964,883	3,330
ชัยภูมิ	858,156	600,953	1,912,329	3,182
กำแพงเพชร	724,489	669,557	2,146,896	3,206
กาญจนบุรี	559,264	553,438	1,929,485	3,486
อุบลราชธานี	545,023	469,241	1,606,811	3,424

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567ก)

ในส่วนของการส่งออกในปี 2565-2566 ภาพรวมมีแนวโน้มที่จะลดลง โดยประเทศไทยมีปริมาณการส่งออกมันสำปะหลังในรูปแบบเส้นมากที่สุด รองลงมาคือ แป้งมันสำปะหลังในรูปแบบของแป้งดิบ แป้งตัดแปร และมันสำปะหลังอัดเม็ด ตามลำดับ โดยมีปริมาณการส่งออกในปี 2566 เท่ากับ 5.10 3.05 1.14 และ 0.11 ล้านตัน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบในส่วนของมูลค่า จะเห็นได้ว่าการส่งออกแป้งดิบมีมูลค่าส่งออกสูงที่สุด คือ 56,154 ล้านบาท ขณะที่แป้งตัดแปรมีมูลค่าต่อหน่วยสูงที่สุด (ตารางที่ 7) ในปี 2566 ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 5 อันดับแรกในการส่งออกมันสำปะหลังของไทยคือ 1. ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 63.60 รองลงมา คือ ประเทศญี่ปุ่น มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 8.42 3. ประเทศไต้หวัน มีสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 4.27 4. ประเทศมาเลเซีย มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 3.44 และ 5. ประเทศสหรัฐอเมริกา มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 2.69 ของมูลค่าการส่งออกมันสำปะหลังทั้งหมดของประเทศ (ตารางที่ 8)

ในปี 2566 การนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ได้แก่ หัวมันสด มันเส้น มันอัดเม็ด มันฝาน แป้งดิบ และแป้งตัดแปร มีแนวโน้มที่จะมีปริมาณการนำเข้าและมูลค่าการนำเข้าจากต่างประเทศลดลง ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ในปี 2566 เท่ากับ 3.68 ล้านตัน มูลค่าการนำเข้า 17,448 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าในรูปแบบของมันเส้น มันฝาน และมันอัดเม็ด ปริมาณการนำเข้าเท่ากับ 2.88 ล้านตัน และมีมูลค่า 14,324 ล้านบาท (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การส่งออกและนำเข้ามันสำปะหลังของประเทศไทย ปี 2564-2566

รายการ		2564	2565	2566
ใช้ภายในประเทศ (ล้านตันหัวมันสด)		12.05	12.66	11.06
การส่งออก (ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านบาท)				
1. มันเส้น	ปริมาณ	5.30	5.85	5.10*
	มูลค่า	41,338	51,254	48,379*
2. มันสำปะหลังอัดเม็ด	ปริมาณ	0.02	0.08	0.11*
	มูลค่า	207	754	1,122*
3. แป้งดิบ	ปริมาณ	3.68	3.76	3.05*
	มูลค่า	53,364	63,652	56,154*
4. แป้งดัดแปร	ปริมาณ	1.12	1.14	1.14*
	มูลค่า	26,789	33,126	36,661*
การนำเข้า (ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านบาท)				
1. หัวมันสด	ปริมาณ	0.44	0.93*	0.78*
	มูลค่า	1,041	2,344*	2,154*
2. มันเส้น/มันฝาน/มันอัดเม็ด	ปริมาณ	2.41	3.05*	2.88*
	มูลค่า	12,402	16,192*	14,324*
3. แป้งดิบ	ปริมาณ	0.004	0.008*	0.005*
	มูลค่า	61	134*	95*
4. แป้งดัดแปร	ปริมาณ	0.014	0.013*	0.013*
	มูลค่า	676	780*	875*

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566ข; 2567ค)หมายเหตุ: * ประมาณการ

ตารางที่ 8 ประเทศคู่ค้าและมูลค่าการส่งออกมันสำปะหลังของประเทศไทย ปี 2564-2566

คู่ค้า	2564		2565		2566	
	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ
สาธารณรัฐประชาชนจีน	86,068	69.97	97,956	65.01	80,082	63.60
ญี่ปุ่น	9,235	7.51	11,032	7.32	10,606	8.42
ไต้หวัน	4,861	3.95	5,814	3.86	5,375	4.27
สหพันธรัฐมาเลเซีย	2,597	2.11	4,691	3.11	4,336	3.44
สหรัฐอเมริกา	3,254	2.65	4,096	2.72	3,392	2.69
สาธารณรัฐเกาหลี	2,197	1.79	3,311	2.20	3,157	2.51
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1,824	1.48	3,169	2.10	3,022	2.40
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	3,132	2.55	7,711	5.12	2,939	2.33
สาธารณรัฐอินเดีย	985	0.80	1,089	0.72	1,440	1.14
สาธารณรัฐสิงคโปร์	903	0.73	1,397	0.93	1,246	0.99
อื่นๆ	7,945	6.46	10,403	6.90	10,312	8.19
รวม	123,001	100.00	150,669	100.00	125,907	100.00

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567ง)

แนวโน้มในอนาคต

ในปี 2567 คาดว่ามีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 9.05 ล้านไร่ ผลผลิต 27.94 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,088 กิโลกรัม ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากปี 2566 โดยเนื้อที่เก็บเกี่ยวคาดว่าจะลดลงทุกภาค เนื่องจากเกษตรกรขาดแคลนท่อนพันธุ์ในปีที่ผ่านมา และช่วงต้นปี 2566 ประสพภาวะแล้งทำให้ท่อนพันธุ์ที่ปลูกในฤดูการผลิตปีเพาะปลูก 2566-2567 ได้รับความเสียหาย เกษตรกรต้องปลูกซ้ำหลายรอบ ส่งผลให้ท่อนพันธุ์ขาดแคลน และมีราคาสูง เกษตรกรบางรายจึงต้องปล่อยให้พื้นที่บางส่วนว่างเปล่า หรือเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นแทน สำหรับผลผลิตต่อไร่คาดว่าจะลดลง เนื่องจากช่วงปลูกมันสำปะหลัง ประสพภาวะแล้งตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนพฤษภาคม 2566 ทำให้ต้นมันสำปะหลังเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ เกษตรกรบางรายจึงปลูกซ่อมช่วงเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2566 ในพื้นที่แปลงเดิม ทำให้ต้นมันสำปะหลังที่ปลูกซ่อมไม่ครบอายุเก็บเกี่ยว ทำให้ผลผลิตได้น้อยกว่าต้นมันสำปะหลังที่ปลูกตอนแรก ประกอบกับสภาพอากาศที่แห้งแล้งทำให้มันสำปะหลังเสี่ยงต่อการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลัง เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ผลผลิตมีแนวโน้มลดลง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566ค)

การระบาดของโรคและแมลง

โรคมันสำปะหลังที่สำคัญในปี 2566 ได้แก่ โรคใบด่างมันสำปะหลัง และโรคพุ่มแจ้ จากรายงานสถานการณ์ศัตรูพืชไร่ของกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 พบว่า โรคใบด่างมันสำปะหลัง เป็นโรคที่มีพื้นที่ระบาดมากที่สุด ช่วงที่มีการระบาดมากที่สุด คือ กุมภาพันธ์-กันยายน มีพื้นที่ระบาด 36,216-100,763 ไร่ ขณะที่โรคพุ่มแจ้ พบพื้นที่ระบาดมากช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม พื้นที่ระบาดอยู่ระหว่าง 315-634 ไร่

แมลง/แมงศัตรูมันสำปะหลังที่สำคัญ ได้แก่ เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง และไรแดง โดยเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพูพบมากที่สุดในเดือนเมษายน-พฤษภาคม มีพื้นที่ระบาด 605-639 ไร่ และไรแดงพบพื้นที่เข้าทำลายสูงที่สุดในเดือนมีนาคม-กรกฎาคม มีพื้นที่ระบาด 1,653-11,205 ไร่

ในปี 2567 พบการระบาดของหนอนกระทู้หอม (*beet armyworm*) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Spodoptera exigua* (Hubner) อันดับ Lepidoptera วงศ์ Noctuidae เข้าทำลายกัดกินต้นมันสำปะหลังในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ อำเภอพนมทวน ห้วยกระเจา และบ่อพลอย จำนวนพื้นที่ ระบาดรวม 8,835 ไร่ มีเกษตรกรได้รับความเสียหาย 843 ราย คำแนะนำในการป้องกันกำจัด คือ ไถพรวนและตากดินก่อนปลูก เพื่อกำจัดระยะดักแด้ที่อยู่ในดิน หมั่นสำรวจแปลง หากพบกลุ่มไข่ หรือตัวหนอนในแปลง ให้เก็บและทำลายทันที ติดกับดักแสงไฟสีม่วง (black light) บริเวณขอบแปลง แปลงละ 1 จุด เพื่อล่อตัวเต็มวัยมาทำลาย เป็นการลดการวางไข่ สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัด ได้แก่ คลอร์ฟินาเพอร์ 10% SC อัตรา 40-50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรืออินดอกซาคาร์บ 15% EC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรืออีมาเมกตินเบนโซเอต 1.92% EC อัตรา 30-40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคลอแรนทรานิลิโพรล 5.17% SC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร เป็นต้น (กรมวิชาการเกษตร, 2567)

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. 2567. เตือนภัย หนอนกระทู้หอม (beet armyworm) ระบาดหนักใน
มันสำปะหลัง. แหล่งที่มา: https://www.doa.go.th/th/news_release/76195/.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. รายงานสถานการณ์ศัตรูพืชไร่. แหล่งที่มา: <https://www.moac.go.th/>.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2566. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2567.
แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2566/trend2567.pdf>.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567ก. สถิติการเกษตรของไทย ปี 2566. แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2567/statistic2566.pdf>.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567ข. สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2566. แหล่งที่มา:
<https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2567/commodity2566.pdf>.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567ค. สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2566. แหล่งที่มา:
<https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2567/tradestat2566.pdf>.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2024. Crops and livestock
products. แหล่งที่มา: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL/visualize>.
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2567.

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์

สถานการณ์ ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

สถานการณ์โลก

1. การผลิต

ปี 2565/66 การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั่วโลกแทบไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผลผลิตมีปริมาณ 1,157.95 ล้านตัน ลดลงจาก 1,218.78 ล้านตัน ในปี 2564/65 ร้อยละ 5.25 โดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกผลิตได้ลดลงจาก 381.47 ล้านตัน ในปี 2564/65 เหลือ 346.74 ล้านตัน ในปี 2565/66 หรือลดลงร้อยละ 10.02 เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่ร้อนและแห้งแล้งในพื้นที่ตอนกลางของสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตลดลง นอกจากนี้ สหภาพยุโรป และยูเครน มีปริมาณการผลิตลดลงเช่นกัน ปี 2566/67 คาดการณ์ว่าปริมาณผลผลิตในภาพรวมของโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากสหรัฐอเมริกา จีน สหภาพยุโรป อาร์เจนตินา และยูเครน ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกมีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลกปี 2563/64-2567/68 (หน่วย : ล้านตัน)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	357.82	381.47	346.74	389.69	377.46	-10.02
จีน	260.67	272.55	277.20	288.84	292.00	1.68
บราซิล	87.00	116.00	137.00	122.00	127.00	15.33
สหภาพยุโรป	67.44	71.67	52.29	61.00	64.80	-37.06
อาร์เจนตินา	55.00	52.00	36.00	53.00	51.00	-44.44
อินเดีย	31.65	33.73	38.09	37.50	37.50	11.43
ยูเครน	30.30	42.13	27.00	31.00	27.70	-56.02
เม็กซิโก	27.35	26.76	28.08	23.30	25.00	4.68
อื่น ๆ	117.94	122.68	114.88	123.34	118.28	-6.78
รวม	1,131.86	1,218.78	1,157.95	1,228.10	1,220.54	-5.25

หมายเหตุ : * ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2567

ที่มา : United State Department of Agriculture (2024)

2. ความต้องการใช้

ปี 2565/66 ความต้องการใช้มีปริมาณ 1,170.75 ล้านตัน ลดลงจาก 1,200.76 ล้านตัน ในปี 2564/65 ร้อยละ 2.65 โดยสหรัฐอเมริกามีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลงจาก 315.67 ล้านตัน ในปี 2564/65 เหลือ 305.95 ล้านตัน ในปี 2565/66 หรือลดลงร้อยละ 3.18 นอกจากนี้ จีน สหภาพยุโรป อียิปต์ และแคนาดา มีความต้องการใช้ลดลงเช่นกัน ปี 2566/67 คาดการณ์ว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่กระตุ้นให้มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้น ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เพิ่มมากขึ้น เช่นกัน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลกปี 2563/64-2567/68 (หน่วย : ล้านตัน)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	308.22	315.67	305.95	318.91	320.18	-3.18
จีน	285.00	291.00	299.00	307.00	313.00	2.75
บราซิล	70.50	71.00	78.00	79.50	80.50	8.51
สหภาพยุโรป	77.70	81.70	75.10	77.70	78.70	-7.59
เม็กซิโก	43.80	44.00	46.00	46.60	46.90	4.55
อินเดีย	27.85	30.00	34.70	36.81	38.00	15.67
แคนาดา	13.98	17.98	14.93	16.50	15.50	-16.96
อียิปต์	16.40	17.00	13.70	14.80	15.60	-19.41
อื่น ๆ	198.54	203.51	192.46	201.00	201.74	-2.9
รวม	1,149.24	1,200.76	1,170.75	1,216.65	1,222.16	-2.65

หมายเหตุ : * ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2567

ที่มา : United State Department of Agriculture (2024)

3. การค้า

ปี 2565/66 การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 180.67 ล้านตัน ลดลงจาก 193.51 ล้านตัน ในปี 2564/65 ร้อยละ 6.93 ขณะที่ผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลกคือ สหรัฐอเมริกา ส่งออกได้ลดลงจาก 62.98 ล้านตัน ในปี 2564/65 เหลือ 42.83 ล้านตัน ในปี 2565/66 หรือลดลงร้อยละ 47.03 ขณะที่ปี 2566/67 คาดการณ์ว่าปริมาณการส่งออกของโลกเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 3) เนื่องจากหลายประเทศมีปริมาณการผลิตเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 3 ปริมาณการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2563/64-2567/68 (หน่วย : ล้านตัน)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	68.29	62.98	42.83	54.00	55.00	-47.03
บราซิล	27.49	31.92	53.29	51.00	51.00	40.09
อาร์เจนตินา	36.54	38.85	25.74	36.00	37.00	-50.94
ยูเครน	23.86	26.98	27.12	26.00	24.50	0.52
รัสเซีย	3.99	4.00	5.90	6.00	5.00	32.20
สหภาพยุโรป	3.74	6.03	4.20	4.40	4.20	-43.53
อื่น ๆ	7.67	9.84	8.83	6.89	5.01	-11.46
รวม	184.05	193.51	180.97	196.09	193.91	-6.93

หมายเหตุ : * ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2567

ที่มา : United State Department of Agriculture (2024)

การนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2565/66 มีปริมาณ 180.97 ล้านตัน ลดลงจาก 193.51 ล้านตัน ในปี 2564/65 ร้อยละ 6.93 (ตารางที่ 4) ถึงแม้ว่าสหภาพยุโรป จะมีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นก็ตาม เนื่องจากความต้องการใช้ในประเทศต่าง ๆ ลดลง ทำให้การนำเข้าลดลงเช่นกัน ในปี 2566/67 คาดการณ์ว่าการนำเข้าจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการใช้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 4 ปริมาณการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2563/64-2567/68 (หน่วย : ล้านตัน)

ประเทศ	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
จีน	29.51	21.88	18.71	23.00	23.00	-16.96
สหภาพยุโรป	14.49	19.74	23.19	21.00	18.00	14.89
เม็กซิโก	16.50	17.57	19.36	21.10	21.80	9.23
ญี่ปุ่น	15.47	15.00	14.93	15.50	15.50	-0.51
เกาหลีใต้	11.71	11.51	11.10	11.60	11.70	-3.70
เวียดนาม	11.20	9.10	9.50	11.50	12.00	4.21
อื่น ๆ	19.32	21.01	18.66	19.15	19.23	-12.59
รวม	184.05	193.51	180.97	196.09	193.91	-6.93

หมายเหตุ : * ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2567

ที่มา : United State Department of Agriculture (2024)

4. ราคา

ปี 2561/62 - 2565/66 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากตันละ 4,591 บาท ในปี 2561/62 เป็น 9,611 ในปี 2565/66 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.15 ต่อปี เนื่องจากความต้องการใช้และการค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ปี 2565/66 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก อยู่ที่ตันละ 9,611 บาท เพิ่มขึ้นจากตันละ 8,737 บาท ในปี 2564/65 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.00 (ตารางที่ 5) เนื่องจากสถานการณ์สงครามระหว่างยูเครน - รัสเซีย ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี 2565 ส่งผลกระทบต่อภาคการขนส่งและห่วงโซ่อุปทานเป็นวงกว้าง ประกอบกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกที่ส่งผลกระทบในหลายพื้นที่ ทำให้ราคาวัตถุดิบปรับตัวสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ราคาเริ่มมีแนวโน้มปรับตัวลดลงแต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์สูง เนื่องจากยูเครนสามารถส่งออกสินค้าธัญพืชผ่านทางทะเลดำได้อีกครั้ง ประกอบกับผลผลิตโลกเริ่มเก็บเกี่ยวได้มากขึ้นตามฤดูกาลผลิตของสหรัฐ และบราซิล และตามการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกในหลาย ๆ ประเทศ

ตารางที่ 5 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก ปี 2561/62 - 2565/66

ปี	ราคาตลาดชิคาโก (บาท/ตัน)
2561/62	4,591
2562/63	4,773
2563/64	5,702
2564/65	8,737
2565/66	9,611
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	23.15

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566)

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. การผลิต

ปี 2562/63-2566/67 เนื้อที่เพาะปลูกมีแนวโน้มลดลงจาก 7.02 ล้านไร่ ในปี 2562/63 เหลือ 6.84 ล้านไร่ ในปี 2566/67 หรือลดลงร้อยละ 1.41 ต่อปี เนื่องจากในช่วงปี 2564/65-2566/67 เกษตรกรประสบปัญหาหอนกระทุ้ระบาด ต่อมาราคาปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช/วัชพืช น้ำมันเชื้อเพลิง และเมล็ดพันธุ์ มีราคาปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น จึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ได้แก่ มันสำปะหลัง ซึ่งทนแล้งใช้ปุ๋ยเคมีน้อยกว่า และราคาอยู่ในเกณฑ์ดี นอกจากนี้ยังปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงานในบางพื้นที่ เนื่องจากราคาดีและมีการดูแลโดยภาคเอกชน สำหรับผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 646 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2562/63 เป็น 715 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2566/67 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ

2.48 ต่อปี เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวย ประกอบกับเกษตรกรมีความชำนาญในการกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.02 ต่อปี ตามผลผลิตต่อไร่ที่เพิ่มขึ้น

ปี 2566/67 เนื้อที่เพาะปลูกมี 6.84 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 6.47 ล้านไร่ ในปี 2565/66 ร้อยละ 5.72 เนื่องจากปัญหาภาวะฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่มาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น ซึ่งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นและใช้น้ำน้อย บางส่วนปลูกทดแทนมันสำปะหลังโรงงานที่ประสบปัญหาขาดแคลนท่อนพันธุ์ รวมถึงอ้อยโรงงานและข้าวนาปรังที่เสียหายจากภัยแล้ง สำหรับผลผลิตต่อไร่ มีปริมาณ 715 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงจากปี 2565/66 ที่มีปริมาณ 735 กิโลกรัมต่อไร่ หรือลดลงร้อยละ 2.72 เนื่องจากเกิดภาวะฝนแล้งและฝนทิ้งช่วงระหว่างการเพาะปลูก ปริมาณน้ำฝนมีไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต ส่งผลให้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีลำต้นแคระแกร็น และฝักไม่สมบูรณ์ อย่างไรก็ตามผลผลิตในภาพรวม ปี 2566/67 มีปริมาณ 4.89 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.76 ล้านตัน ในปี 2565/66 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.73 ตามเนื้อที่เพาะปลูกที่เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของไทย ปี 2562/63 - 2567/68

ปี	พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2562/63	7.02	4.54	646
2563/64	7.08	4.99	705
2564/65	6.82	4.85	710
2565/66	6.47	4.76	735
2566/67	6.84	4.89	715
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-1.41	1.02	2.48
2567/68*	6.77	4.87	719
ผลต่าง 2565/66 และ 2566/67 (ร้อยละ)	1.02	0.41	-0.56

หมายเหตุ : * ประเมินการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566)

2. ความต้องการใช้

ปี 2561 - 2565 ความต้องการใช้มีแนวโน้มลดลงจาก 8.24 ล้านตัน ในปี 2561 เป็น 8.11 ล้านตัน ในปี 2565 หรือลดลงร้อยละ 0.25 ต่อปี เนื่องจากเกิดปัญหาโรคระบาดในสุกร รวมถึงสถานการณ์สงครามระหว่างยูเครน-รัสเซีย ได้ส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น ผู้ประกอบการจึงปรับเปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีราคาแพง เช่น รำข้าว ปลายข้าว

และมันสำปะหลัง เป็นต้น ส่งผลให้ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรม การผลิตอาหารสัตว์ลดลง

ปี 2566 ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 8.37 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 8.11 ล้านตัน ในปี 2565 ร้อยละ 3.21 เนื่องจากการขยายตัวของจำนวนประชากรสัตว์ในภาคอุตสาหกรรม การเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะไก่เนื้อ โคเนื้อ และสุกร เป็นต้น

3. การส่งออก

ปี 2561 - 2565 การส่งออกมีแนวโน้มลดลงจากปริมาณ 0.08 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 685.41 ล้านบาท ในปี 2561 เหลือปริมาณ 0.001 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 11.17 ล้านบาท ในปี 2565 หรือลดลง ร้อยละ 45.43 และร้อยละ 42.69 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตในประเทศมีไม่เพียงพอ ต่อความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ ทำให้การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าของไทย ได้แก่ ฮองกง อินโดนีเซีย และ ฟิลิปปินส์ มีปริมาณลดลง

ปี 2566 คาดว่า การส่งออกมีปริมาณ 0.001 ล้านตัน ใกล้เคียงกับปี 2565 ขณะที่ผลผลิต ในประเทศยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในอุตสาหกรรม การผลิตอาหารสัตว์ ประกอบกับ ความต้องการใช้ในประเทศที่เพิ่มขึ้น

4. การนำเข้า

ปี 2561 - 2565 การนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.15 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 900.93 ล้านบาท ในปี 2561 เป็นปริมาณ 1.48 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 15,022.42 ล้านบาท ในปี 2565 หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 74.51 และร้อยละ 93.64 ต่อปี ตามลำดับ แม้ว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จะมีแนวโน้มลดลง จากปัญหาโรคระบาดในสุกร รวมถึงสถานการณ์สงครามระหว่างยูเครน - รัสเซีย ที่ทำให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปรับตัวสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลผลิตก็ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ใช้ภายในประเทศ ทำให้ต้องนำเข้า ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รวมถึงวัตถุดิบอื่น ๆ เช่น ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ DDGS (กากข้าวโพดที่เหลือจากขบวนการผลิตเอทานอล) มาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในสูตร อาหารสัตว์บางส่วน ทั้งนี้ ผู้นำเข้าทั่วไปที่นำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายใต้กรอบความตกลงเขตการค้า เสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) จะนำเข้าได้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - สิงหาคม ของทุกปี อัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 0

ปี 2566 คาดว่าการนำเข้ามีปริมาณ 1.33 ล้านตัน ลดลงจากปริมาณ 1.48 ล้านตัน ในปี 2565 ร้อยละ 8.78 เนื่องจากการนำเข้าวัตถุดิบทดแทน ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ DDGS มาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การใช้ในประเทศ การส่งออก และการนำเข้า ของไทย ปี 2561-2566

ปี	การใช้ ในประเทศ (ล้านตัน)	การส่งออก		การนำเข้า	
		ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2561	8.24	0.080	685.41	0.15	900.93
2562	8.51	0.002	17.85	0.68	4,772.17
2563	8.34	0.001	6.41	1.59	8,687.96
2564	8.57	0.026	256.79	1.83	12,722.79
2565	8.11	0.001	11.17	1.48	15,022.42
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-0.25	-45.43	-42.69	74.51	93.64
2566*		0.001	2.41	1.33	15,187.93

หมายเหตุ : * ข้อมูล เดือนมกราคม - กันยายน 2566

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567ก)

5. ราคา

ราคาปี 2562 - 2566 มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกตลาด ดังนี้

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ (ความชื้นไม่เกิน 14.5%) มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยราคาสูงขึ้นจาก กิโลกรัมละ 7.60 บาท ในปี 2562 เป็นกิโลกรัมละ 10.18 บาท ในปี 2566

2) ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ

2.1) ราคาโรงงานอาหารสัตว์รับซื้อมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยราคาซื้อสูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 9.06 บาท ในปี 2562 เป็นกิโลกรัมละ 11.92 บาท ในปี 2566

2.2) ราคาไซโลรับซื้อมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยราคาซื้อสูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 8.41 บาท ในปี 2562 เป็นกิโลกรัมละ 10.94 บาท ในปี 2565

3) ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 9.80 ต่อปี โดยราคาส่งออกสูงขึ้นจากตันละ 9,263 บาท ในปี 2562 เป็นตันละ 11,890 บาท ในปี 2566 (ตารางที่ 8)

ทั้งนี้ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปี 2566 ปรับตัวสูงขึ้นในทุกตลาดตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตามช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2566 ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก และเกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวในช่วงฝนตกชุก ทำให้ผลผลิตมีความชื้นสูง ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ ราคาจึงมีแนวโน้มปรับตัวลดลง แต่คาดว่าจะยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี

ตารางที่ 8 ราคาเกษตรกรขายได้ ขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ และส่งออก เอฟ.โอ.บี. ปี 2562-2567

ปี	เกษตรกรขายได้ ^{1/} (บาท/กก.)	ขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ ^{2/}		ส่งออก เอฟ.โอ.บี. ^{3/} (บาท/ตัน)
		โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อ (บาท/กก.)	ไซโลรับซื้อ (บาท/กก.)	
2562	7.60	9.06	8.41	9,263
2563	7.69	8.87	8.37	8,943
2564	8.69	9.95	9.60	10,063
2565	11.42	12.22	10.94	13,182
2566	10.18	11.92	-	11,890
อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	-10.86	-2.45	-	-9.80
2567*	8.80	12.35	-	10,410

หมายเหตุ : * ข้อมูล เดือนมกราคม - มิถุนายน 2567

ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567ข)

^{2/} กรมการค้าภายใน (2567)

^{3/} สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย (2567)

แนวโน้มในอนาคต

1. การผลิต

ปี 2567/68 คาดว่าเนื้อที่เพาะปลูกมี 6.77 ล้านไร่ ลดลงจาก 6.84 ล้านไร่ ในปี 2566/67 หรือลดลงร้อยละ 1.02 เนื่องจากผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2566/67 ทำให้เกิดภาวะ ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วงที่ยาวนาน และอุณหภูมิที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหาย ผลตอบแทนที่ได้ไม่คุ้มกับการลงทุน เกษตรกรจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่นที่ทนแล้ง ใช้น้ำน้อย และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรืออาจปล่อยเป็นพื้นที่ว่างเปล่า สำหรับผลผลิตต่อไร่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจาก 715 กิโลกรัม ในปี 2566/67 เป็น 719 กิโลกรัม ในปี 2567/68 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.56 เนื่องจากเกษตรกรมีความชำนาญในการควบคุมและกำจัดศัตรูพืช อีกทั้งคาดว่าจะสามารถบริหารจัดการน้ำเพื่อรับมือกับปรากฏการณ์เอลนีโญได้ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ผลผลิตในภาพรวมยังคงลดลงจาก 4.89 ล้านตัน ในปี 2566/67 เหลือ 4.87 ล้านตัน ในปี 2567/68 หรือลดลงร้อยละ 0.41 ตามการลดลงของเนื้อที่เพาะปลูก

2. ความต้องการใช้

ปี 2567 คาดว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2566 เนื่องจากการขยายตัวของจำนวนประชากรสัตว์ในภาคอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะไก่เนื้อ โคเนื้อ และสุกร ทำให้ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3. การส่งออก

ปี 2567 คาดว่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงจากปี 2566 เนื่องจากความต้องการใช้ ในภาคอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศมีเพิ่มขึ้น ทำให้การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยัง ตลาดอาเซียนซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยมีแนวโน้มลดลง

4. การนำเข้า

ปี 2567 คาดว่าการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2566 เนื่องจากไทยมีความต้องการใช้ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมการเลี้ยงปศุสัตว์ ขณะที่ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศยังผลิตได้ไม่เพียงพอ ต่อความต้องการใช้ส่งผลให้ยังต้องมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะจากเมียนมา สปป.ลาว และกัมพูชา

5. ราคา

ปี 2567 คาดว่าราคายังคงอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากสถานการณ์สงครามระหว่างยูเครน - รัสเซีย ที่ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะยุติ รวมถึงภาวะภัยแล้งและสภาพอากาศที่แปรปรวนทั่วโลก อาจส่งผล ต่อความกังวลด้านความมั่นคงทางอาหารในหลายประเทศ ทำให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และวัตถุดิบ ทดแทนอื่น ๆ ในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ ที่ผลิตได้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต การตลาด และการส่งออก

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต และการตลาด

(1) พื้นที่ที่ปลูกไม่เหมาะสม พื้นที่ที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 45 อยู่ในพื้นที่ที่ป่า และประมาณร้อยละ 30 อยู่ในเขตเหมาะสมน้อยและไม่เหมาะสม ส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่อยู่ใน เกณฑ์ต่ำ ปัจจุบันผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากพื้นที่บุกกรุกป่าถูกใช้เป็นข้อจำกัดทางการค้า เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าปลายทางให้ความสำคัญกับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งอาจ ส่งผลให้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน พื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นหากไม่มีการเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตหรือส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสมอื่น ๆ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจจะขาด แคลนเพิ่มขึ้นสำหรับภาคอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ของไทย

(2) ปัญหาภัยธรรมชาติ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ทั้งประเทศอยู่นอกเขตชลประทานและอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว การเกิด ปัญหาภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วง อาจส่งผลต่อปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

(3) ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปริมาณผลผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์เป็นหลัก การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความต้องการใช้จะส่งผลต่อ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ

(4) การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน การนำเข้าทั้งที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากรอาจส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศ โดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมาก ในช่วงเดือน กันยายน - ธันวาคม ของทุกปี

(5) การนำเข้าพืชทดแทน ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ และ DDGS มาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ บางส่วนในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ อาจส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

(6) ปัญหาความขัดแย้งจากสงคราม นอกจากจะสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของโลกแล้ว ยังกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารในหลาย ๆ ประเทศ ภาคการเกษตรเป็นภาคที่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความขัดแย้งจะทำให้ปริมาณการผลิตพืชผลทางการเกษตรลดลง และส่งผลให้ผลผลิตมีราคาสูงขึ้น

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก ได้แก่ ปริมาณผลผลิตภายในประเทศ ความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ และราคาผลผลิตภายในประเทศ

นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ปีการผลิต 2566 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการประกันภัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2566 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติให้แก่เกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และเป็นการต่อยอดความช่วยเหลือของภาครัฐ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 จำแนกเป็นวงเงินคุ้มครองภัยธรรมชาติทั้งหมด 7 ภัย ได้แก่ น้ำท่วม หรือฝนตกหนัก ภัยแล้ง ฝนแล้ง หรือฝนทิ้งช่วง ลมพายุหรือพายุไต้ฝุ่น ภัยอากาศหนาวหรือน้ำค้างแข็ง ลูกเห็บ ไฟไหม้ และช้างป่า กำหนดวันเริ่มจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน ตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบโครงการฯ และกรมธรรม์ประกันภัยและอัตราเบี้ยประกันภัยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน คปภ. จนถึงไม่เกินวันที่ 31 พฤษภาคม 2566 และสำหรับกรมธรรม์ประกันภัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง เริ่มจำหน่ายตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 จนถึงไม่เกินวันที่ 15 มกราคม 2567 ทั้งนี้เกษตรกรสามารถซื้อกรมธรรม์ประกันภัยได้ที่ ธ.ก.ส. ทุกสาขา

นอกจากนี้ในปี 2566/67 รัฐบาลยังได้อนุมัติมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ช่วยเหลือสภาพคล่องของสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากเกษตรกรโดยไม่เร่งระบายผลผลิต รวมถึงรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก

ซึ่งจะส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2566 จำนวน 2 โครงการ วงเงินรวม 65,170,000 บาท ดังนี้

1) โครงการชดเชยดอกเบี้ยในการเก็บสต็อกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2566/67 โดยการสนับสนุนดอกเบี้ยแก่ผู้ประกอบการค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ที่กู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์/ธนาคารของรัฐ เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้สามารถรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกร ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก เป็นการช่วยดึงผลผลิตส่วนเกินออกจากตลาดโดยไม่ต้องเร่งระบายผลผลิต และไม่แทรกแซงกลไกตลาด เป้าหมาย 0.20 ล้านตัน รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ยแก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี ตามระยะเวลาที่เก็บสต็อกไว้ 60 - 120 วัน วงเงินงบประมาณ 26.67 ล้านบาท

2) โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร ปี 2566/67 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สนับสนุนสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ สำหรับนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรวบรวมรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2566/67 กับกรมส่งเสริมการเกษตร เป้าหมายวงเงินกู้ 1,000 ล้านบาท คิดเป็นผลผลิตปริมาณ 0.10 ล้านตัน ธ.ก.ส. คิดดอกเบี้ยเงินกู้ตามโครงการฯ ในอัตราร้อยละ 4.85 ต่อปี โดยสถาบันเกษตรกรรับภาระในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี และรัฐบาลสนับสนุนดอกเบี้ยแก่ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 3.85 ต่อปี เป็นระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน วงเงินงบประมาณ 38.50 ล้านบาท

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน. 2567. ราคาขายปลีกและขายส่งสินค้าเกษตร. สืบค้น 25 มิถุนายน 2567.
ที่มา https://pricelist.dit.go.th/main_price.php?seltime=year
- สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย. 2567. ราคาสินค้าเกษตร. สืบค้น 25 มิถุนายน 2567.
ที่มา <https://www.thaimaizeandproduce.org/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2566. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ
และแนวโน้มปี 2567. หน้า 25-34.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567ก. สถิติการนำเข้าและส่งออก. สืบค้น 25 มิถุนายน 2567.
ระบบฐานข้อมูลและการให้บริการข้อมูลการค้าเกษตรต่างประเทศของประเทศไทย
ที่มา <https://impexph.oae.go.th/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567ข. ราคาสินค้าเกษตร ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร.
สืบค้น 25 มิถุนายน 2567. ที่มา <https://www.oae.go.th/view/1/ราคาสินค้าเกษตร/TH-TH>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2567. ข้าวเศรษฐกิจ. สืบค้น 25 มิถุนายน 2567.
ที่มา <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/74408>
- United States Department of Agriculture (USDA). 2024. *Corn. Grain: World Markets and Trade*. USDA Foreign Agricultural Service, June 2024. p. 32-34.

ข้าวโพดฝักสด

ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท

ข้าวโพดหวาน

1. สถานการณ์การผลิตและเศรษฐกิจของโลก

จากข้อมูลขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. 2565 มีประเทศผู้ผลิตข้าวโพดหวาน จำนวน 44 ประเทศ พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตรวม 6.90 ล้านไร่ ได้ผลผลิตรวม 9.87 ล้านตัน (ตารางที่ 1) พื้นที่เก็บเกี่ยวและปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2564 เพียงเล็กน้อย โดยประเทศที่มีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2565 คือ ไนจีเรีย เท่ากับ 1,266,981 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.3 ได้ผลผลิต 780,010 ตัน ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตอยู่อันดับที่ 2 เท่ากับ 895,263 ไร่ ได้ปริมาณผลผลิต 869,000 ตัน คิดเป็นร้อยละ 13 ส่วนประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตอยู่อันดับที่ 9 เท่ากับ 236,719 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.4 ปริมาณผลผลิต 387,044 ตัน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ผลผลิตเฉลี่ย เท่ากับ 1,635 กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ 1 พื้นที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตข้าวโพดหวานของประเทศที่สำคัญ 10 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2564 และ 2565

อันดับที่	ประเทศ	ปี พ.ศ. 2564		ปี พ.ศ. 2565	
		พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
1	ไนจีเรีย	1,259,431	786,663	1,266,981	780,010
2	อินโดนีเซีย	616,569	585,000	895,263	869,000
3	กินี	878,500	299,968	870,556	300,508
4	สหรัฐอเมริกา	892,088	2,589,106	860,975	2,595,570
5	โกตดิวัวร์	473,525	192,012	474,581	191,159
6	เม็กซิโก	430,856	1,059,260	448,775	1,120,675
7	เปรู	308,831	472,010	306,550	489,260
8	แอฟริกาใต้	242,825	414,735	246,344	423,210
9	ไทย	233,563	378,263	236,719	387,044
10	โครเอเชีย	157,063	873,180	179,375	765,700
ประเทศอื่น ๆ		1,140,794	2,044,055	1,121,444	1,946,324
รวม 44 ประเทศ		6,634,044	9,694,252	6,907,563	9,868,461

ที่มา: FAOSTAT (2024)

ผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแปรรูปที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าวโพดหวานปรุงแต่งจัดเก็บโดยไม่ใช้น้ำส้มสายชู หรือกรดน้ำส้ม (preserved sweet corn) และข้าวโพดหวานแช่แข็ง (frozen sweet corn) จากข้อมูลของธนาคารโลก ในปี พ.ศ. 2565 มีผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวาน

ปลูกต่าง จำนวน 84 ประเทศ ส่งออกผลิตภัณฑ์ปริมาณรวม 886,784 ตัน มูลค่า 43,871 ล้านบาท (ตารางที่ 2) ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นกว่าปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2564 เล็กน้อย ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานปลูกต่างมากที่สุดในโลก โดยมีปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2565 เท่ากับ 192,653 ตัน คิดเป็นร้อยละ 21.7 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด มูลค่ารวม 7,124 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ฮังการี มีปริมาณการส่งออก 186,179 ตัน คิดเป็นร้อยละ 21.0 ประเทศที่มีพื้นที่การผลิตข้าวโพดหวานมาก เช่น ไนจีเรีย และ กินี มีปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานปลูกต่างน้อยมาก เนื่องจาก ได้ผลผลิตข้าวโพดหวานต่อพื้นที่ต่ำและส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก

ตารางที่ 2 การส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานปลูกต่าง (preserved sweet corn) ของประเทศที่สำคัญ 10 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2564 และ 2565

อันดับที่	ประเทศ	ปี พ.ศ. 2564		ปี พ.ศ. 2565	
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)*	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)*
1	ไทย	207,805	7,387	192,653	7,124
2	ฮังการี	186,883	8,799	186,179	9,054
3	ฝรั่งเศส	106,490	5,904	112,928	6,400
4	จีน	57,202	3,214	106,264	5,143
5	สหภาพยุโรป	90,165	5,189	84,359	5,036
6	สหรัฐอเมริกา	65,461	2,923	65,961	3,306
7	สเปน	38,514	2,106	39,394	2,295
8	บราซิล	24,078	782	21,160	874
9	เยอรมนี	8,639	567	8,620	551
10	เบลเยียม	8,935	641	8,259	598
ประเทศอื่นๆ		71,109	3,764	61,007	3,490
รวม 84 ประเทศ		882,164	41,678	886,784	43,871

* คิดอัตราแลกเปลี่ยนที่ 35 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: worldbank (2024)

จากข้อมูลของธนาคารโลก ในปี พ.ศ. 2565 มีผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่แข็งจำนวน 87 ประเทศ ส่งออกผลิตภัณฑ์ปริมาณรวม 550,471 ตัน มูลค่า 22,280 ล้านบาท (ตารางที่ 3) เพิ่มขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2564 เล็กน้อย ซึ่งสหภาพยุโรปเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่แข็งมากที่สุดในโลก มีปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2565 เท่ากับ 97,206 ตัน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด มูลค่ารวม 4,038 ล้านบาท ในขณะที่ประเทศไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่แข็งในปี พ.ศ. 2565 ปริมาณ 21,706 ตัน คิดเป็นร้อยละ 3.9 อยู่ในลำดับที่ 10 ของผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ทั้งหมด และคิดเป็นมูลค่า 817 ล้านบาท

ตารางที่ 3 การส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่แข็ง (frozen sweet corn) ของประเทศที่สำคัญ 10 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2564 และ 2565

อันดับที่	ประเทศ	ปี พ.ศ. 2564		ปี พ.ศ. 2565	
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)*	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)*
1	สหภาพยุโรป	91,887	3,739	97,206	4,038
2	สหรัฐอเมริกา	72,716	3,381	66,580	3,249
3	จีน	43,668	1,226	53,315	1,595
4	ฮังการี	53,487	2,080	49,884	1,951
5	สเปน	48,502	1,844	34,912	1,471
6	ฝรั่งเศส	27,066	936	34,574	1,233
7	โปแลนด์	21,810	800	30,976	1,151
8	เบลเยียม	23,699	1,144	28,055	1,305
9	อินเดีย	23,169	514	22,646	733
10	ไทย	24,447	817	21,706	859
ประเทศอื่นๆ		113,075	4,121	110,618	4,694
รวม 87 ประเทศ		538,572	20,759	550,471	22,280

* คิดอัตราแลกเปลี่ยนที่ 35 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: worldbank (2024)

2. สถานการณ์การผลิตและเศรษฐกิจของประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวโพดหวาน 226,690 ไร่ ผลผลิต 492,824 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,938 ล้านบาท โดยพื้นที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีพื้นที่เก็บเกี่ยว 228,406 ไร่ ผลผลิต 494,108 ตัน ส่วนมูลค่าผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ในปี 2565 สูงกว่าปี 2564 ประมาณ 500 ล้านบาท โดยผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ในปี 2564 คิดเป็นมูลค่า 3,498 ล้านบาท

ตารางที่ 4 พื้นที่ผลิตและผลผลิตข้าวโพดหวานรวมทั้งประเทศ และมูลค่าของผลผลิตรวมทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2563 - 2566

ปี	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	มูลค่าผลผลิต(ล้านบาท)
2563	232,423	498,699	2,146	3,545
2564	228,406	494,108	2,163	3,498
2565	226,690	492,824	2,174	3,938

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566)

ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าข้าวโพดหวานตามพิกัดศุลกากร จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1. ข้าวโพดหวานปรุงแต่งหรือทำให้ไม่เสียหายโดยวิธีอื่น นอกจากใช้น้ำส้มสายชูหรือกรดอะซิติก ไม่ได้ แชน์เย็นจนแข็ง (20058000) 2. ข้าวโพดหวานแช่แข็ง (07104000) 3. ข้าวโพดหวานสดหรือแช่เย็น (07099910) ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานปรุงแต่งในปี พ.ศ. 2566 ไปยัง 108 ประเทศทั่วโลก ปริมาณรวม 237,170 ตัน มูลค่า 9,306 ล้านบาท (ตารางที่ 5) ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 อย่างไรก็ตาม ประเทศคู่ค้าที่สำคัญมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศคู่ค้าที่นำเข้าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานปรุงแต่งจากประเทศไทยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2566 ปริมาณการนำเข้า 49,304 ตัน มูลค่า 1,553 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.8 รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์ โดยมีสัดส่วนการตลาดตามปริมาณการส่งออก เท่ากับร้อยละ 18.1 10.0 9.4 และ 7.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแปรรูป (preserved sweet corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 10 ลำดับแรก ในปี พ.ศ. 2565-2566 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2566)

ลำดับที่	ประเทศ	พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566		
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	เกาหลีใต้	34,115	1,054	17.7	49,304	1,553	20.8
2	ญี่ปุ่น	36,223	1,549	18.8	43,000	1,992	18.1
3	ไต้หวัน	16,198	619	8.4	23,713	1,025	10.0
4	สหรัฐอเมริกา	15,885	498	8.2	22,361	689	9.4
5	ฟิลิปปินส์	17,876	601	9.3	18,618	662	7.9
6	ออสเตรเลีย	7,362	264	3.8	9,835	447	4.1
7	สหราชอาณาจักร	7,569	310	3.9	7,936	312	3.3
8	ซาอุดีอาระเบีย	5,100	205	2.6	7,847	370	3.3
9	ฮ่องกง	6,382	230	3.3	5,865	218	2.5
10	มาเลเซีย	3,672	135	1.9	4,394	172	1.9
ประเทศอื่นๆ		42,294	1,664	22.0	44,298	1,865	18.7
รวม		192,677	7,129	100.0	237,170	9,306	100.0

ที่มา: กรมศุลกากร (2567)

ข้าวโพดหวานแช่แข็ง ผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานพิกัดศุลกากร 07104000 การส่งออกของประเทศไทยโดยรวมของผลิตภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2566 ปริมาณ 27,471 ตัน มูลค่า 1,170 ล้านบาท (ตารางที่ 6) ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 เล็กน้อย ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น อิหร่าน และไต้หวัน ปริมาณการส่งออกรวม 20,740 ตัน คิดเป็นสัดส่วนปริมาณการส่งออกรวม

ร้อยละ 75.5 ในปี พ.ศ. 2566 ประเทศออสเตรเลียมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่แข็งจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 เกือบ 5 เท่า

ตารางที่ 6 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่แข็ง (frozen sweet corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 10 ลำดับแรก ในปี พ.ศ. 2565-2566 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2566)

ลำดับที่	ประเทศ	พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566		
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	ญี่ปุ่น	11,707	550	53.9	12,747	650	46.4
2	อิหร่าน	4,088	132	18.8	4,892	174	17.8
3	ไต้หวัน	2,100	76	9.7	3,101	122	11.3
4	ออสเตรเลีย	454	19	2.1	2,119	93	7.7
5	จีน	1,623	30	7.5	1,900	43	6.9
6	อินโดนีเซีย	550	15	2.5	625	21	2.3
7	เกาหลีใต้	162	7	0.7	620	27	2.3
8	สิงคโปร์	214	3	1.0	595	8	2.2
9	มาเลเซีย	241	4	1.1	237	4	0.9
10	ฮ่องกง	304	10	1.4	201	8	0.7
ประเทศอื่นๆ		264	13	1.2	434	20	1.6
รวม		21,706	859	100.0	27,471	1,170	100.0

ที่มา: กรมศุลกากร (2567)

ข้าวโพดหวานแช่เย็น ตามพิกัดศุลกากร 07099910 เป็นสินค้าข้าวโพดหวานทั้งเปลือกทั้งสดและแช่เย็น ประเทศไทยส่งออกข้าวโพดหวานแช่เย็นไปยัง 28 ประเทศในปี พ.ศ. 2566 ปริมาณรวม 526 ตัน มูลค่า 46.6 ล้านบาท (ตารางที่ 7) ปริมาณการส่งออกลดน้อยลงกว่าปี พ.ศ. 2565 ซึ่งมีปริมาณการส่งออก 1,316 ตัน มูลค่า 144.6 ล้านบาท มูลค่าลดลงเกือบร้อยละล้านบาท ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย คือ ประเทศไต้หวันลดการนำเข้าลง 10 เท่าเมื่อเทียบกับปี 2567

ตารางที่ 7 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานแช่เย็น (chilled sweet corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 10 ลำดับแรก ในปี พ.ศ. 2565-2566 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2566)

ลำดับที่	ประเทศ	พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566		
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	พม่า	43	0.7	3.3	151	1.7	28.7
2	ไต้หวัน	967	112.8	73.5	94	5.5	17.9
3	สหราชอาณาจักร	84	8.6	6.3	85	8.9	16.2
4	ญี่ปุ่น	59	11.1	4.5	71	13.7	13.5
5	ฮ่องกง	11	0.7	0.9	20	1.2	3.8
6	เกาหลีใต้	6	0.6	0.5	19	1.8	3.5
7	สหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์	8	2.4	0.6	16	3.4	3.1
8	ลาว	54	0.5	4.1	15	0.2	2.8
9	ฝรั่งเศส	14	2.6	1.0	13	3.1	2.6
10	รัสเซีย	2	0.7	0.2	11	2.6	2.0
	ประเทศอื่นๆ	67	3.7	5.1	32	4.6	6.0
	รวม	1,316	144.6	100.0	526	46.6	100.0

ที่มา: กรมศุลกากร (2567)

จากตารางที่ 5-7 จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดหวานปรุงแต่ง ข้าวโพดหวานแช่แข็ง และข้าวโพดหวานแช่เย็น รวมปริมาณ 265,167 ตัน คิดเป็นมูลค่า 10,523 ล้านบาท จึงถือได้ว่าข้าวโพดหวานเป็นพืชเศรษฐกิจหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทย และเป็นพืชทางเลือกหนึ่งที่จะสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรไทยได้นอกเหนือจากพืชเศรษฐกิจหลักชนิดอื่น

3. แนวโน้มอนาคต

ผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานของประเทศไทย อยู่ในภาวะความท้าทายหลายด้านที่กดดันให้ต้นทุนการผลิตปรับตัวสูงขึ้น เช่น ผลผลิตขาดแคลน กระทบปรับราคาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่าระวางเรือทรงตัวในราคาสูง ตู้คอนเทนเนอร์หมุนเวียนในระบบไม่เพียงพอ แม้ต้นทุนการผลิตจะปรับตัวสูงขึ้นมาก แต่ด้วยสถานการณ์เงินเฟ้อที่เป็นภัยคุกคามเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน การปรับขึ้นราคาสินค้าจึงทำได้ยากมาก

ในด้านผลผลิตข้าวโพดหวาน พบว่า ผลผลิตเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจาก พื้นที่การเพาะปลูกข้าวโพดหวานมีแนวโน้มลดลง สาเหตุหลัก คือ ต้นทุน

การเพาะปลูกสูงขึ้น 30% ปุ๋ยเคมีปรับตัวสูงขึ้น 51-178% สารเคมีปรับราคาขึ้น แต่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรไม่สามารถปรับให้สูงขึ้นตามต้นทุนการผลิตได้ ปัจจุบันราคารับซื้อข้าวโพดหวานหน้าโรงงานประมาณ 5.50 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรหลายรายหันไปปลูกพืชอื่นซึ่งตอนนี้มีราคาสูงแทน เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีราคาผลผลิต 13.25 บาทต่อกิโลกรัม ผนวกกับมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า การดูแลรักษาง่ายกว่า รวมถึงมีเครื่องจักรกลการเกษตรเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต สามารถลดปัญหาแรงงานขาดแคลนได้ ขณะเดียวกัน แรงงานของภาคอุตสาหกรรมข้าวโพดหวาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ ไม่มีแรงงานรุ่นใหม่เข้ามาทดแทน ส่งผลให้ภาพรวมแรงงานภาคการเกษตรหายไปราว 5% และด้านอุตสาหกรรม ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และขาดแคลนแรงงานช่วงหนึ่ง ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด และสามารถนำเข้าแรงงานได้แล้ว จึงผ่อนคลายปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนหน้านี้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าความต้องการผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2566 จะมีสัญญาณการขยายตัวในทิศทางที่ดี แต่ภาคการผลิตของประเทศไทยอาจจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้อย่างเพียงพอ อาจจะนำไปสู่การสูญเสียคู่ค้าที่สำคัญไปได้

การผลิตข้าวโพดหวานในอนาคต จึงมีความจำเป็นต้องสรรหาเทคโนโลยีการผลิตที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้ เช่น ด้านพันธุ์ ควรเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง คุณภาพตรงตามความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป มีความทนทานต่อโรคและแมลงที่สำคัญ มีเสถียรภาพในการให้ผลผลิตต่อสภาพแวดล้อมที่มีความแปรปรวนได้ดี ด้านการดูแลรักษา เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มธาตุอาหาร การจัดการโรค และแมลงศัตรู รวมถึงการจัดการแปลงผลิตข้าวโพดหวานอย่างถูกต้อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้านการจัดการแรงงาน เกษตรกรควรเข้าถึงเครื่องจักรกลการเกษตรในการผลิตและเก็บเกี่ยว รวมถึงการขนส่งข้าวโพดหวานได้ง่ายอย่างทั่วถึง

ข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียน

1. สถานการณ์ปัจจุบัน

ข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียน เป็นข้าวโพดรับประทานฝักสดที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี และปลูกได้ทุกภาคของประเทศ ส่วนใหญ่จะปลูกเพื่อบริโภคภายในประเทศ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (44%) ภาคกลาง (30%) และภาคใต้ (13%) ส่วนที่เหลือกระจายอยู่ในภาคต่าง ๆ การผลิตข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนในประเทศไทยแยกออกจากกันได้ไม่ชัดเจน จากข้อมูลปี 2566 มีพื้นที่ปลูก 18,379 ไร่ ผลผลิต 19,819 ตัน (ตารางที่ 8) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวประมาณ 400 ตันต่อปี ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ และมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 8 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพดข้าวเหนียว ปี 2559 - 2566

รายการ	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	35,227	42,106	32,659	22,860	22,537	18,379
ผลผลิต (ตัน)	30,379	41,505	32,141	22,852	20,881	19,819
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	1,315	1,329	1,253	1,302	1,225	1,511

ที่มา: ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

ข้าวโพดข้าวเหนียวเป็นข้าวโพดฝักสดพื้นบ้านของประเทศไทย ที่ได้รับความนิยมบริโภคมากชนิดหนึ่ง เนื่องจากมีความเหนียวนุ่ม มีกลิ่นหอม และมีรสหวานเล็กน้อย พันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวในอดีตเป็นพันธุ์ผสมเปิด เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกเองได้ เช่น พันธุ์มันปู กาบบัวแปดแถว เทียนบ้านเกาะ ข้าวเหนียวสาส์ใจหลิ ข้าวเหนียวสาส์ใจอีสาน พันธุ์ตักหงาย-ท่าลี่ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยเป็นแหล่งพันธุกรรมหนึ่งของข้าวโพดข้าวเหนียวที่มีความหลากหลายมากกว่า 50 พันธุ์หรือสายพันธุ์ แต่ในปัจจุบันพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวเหล่านั้นได้สูญหายไปเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเกษตรกรนิยมเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์เอง ทำให้เกิดการผสมสายเลือดชิดจึงมีความเสื่อมถอยทางพันธุกรรมเกิดขึ้น ประกอบกับเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ประเภทลูกผสมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งตลาดมีความต้องการมาก พันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงมีทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทำให้ได้พันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวที่ให้ผลผลิตสูง สามารถเก็บเกี่ยวได้พร้อมกัน และมีคุณภาพการบริโภคดี เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรและผู้บริโภค ทำรายได้ให้แก่เกษตรกร 10,000-20,000 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,000 ล้านบาทต่อปี แต่อย่างไรก็ตาม การดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรมของข้าวโพดข้าวเหนียวยังคงมีความจำเป็นต่อความมั่นคงทางอาหาร เนื่องจากสามารถใช้ประโยชน์พันธุกรรมในการพัฒนาพันธุ์ให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย ทางภาครัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้นำพันธุ์ข้าวโพดพื้นเมืองมาปรับปรุงให้มีผลผลิต และลักษณะต่างๆ ดีขึ้น รวมถึงคุณภาพการบริโภค และได้นำกลับคืนสู่เกษตรกรในท้องถิ่น พร้อมทั้งแนะนำเทคโนโลยีการปลูกที่ถูกต้อง และปลอดภัย เช่น ข้าวโพดเทียนตักหงาย จังหวัดเลย ข้าวโพดเทียนมันปู จังหวัดอุทัยธานี ที่พัฒนาพันธุ์ และถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยกรมวิชาการเกษตร ข้าวโพดเทียนบ้านเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้าวโพดเทียนเมืองสิงห์ จังหวัดสิงห์บุรี ที่พัฒนาพันธุ์ และถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตหันตรา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

ข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนลูกผสมในปัจจุบันมีหลากหลายพันธุ์ เป็นข้าวโพดข้าวเหนียวที่มีลักษณะให้ผลผลิตสูง มีทั้งที่ให้ฝักขนาดเล็ก (ข้าวโพดเทียน) ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีคุณภาพการบริโภคเหนียวนุ่ม และมีรสหวานเล็กน้อย นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้บริโภคมีความสนใจในสารสำคัญของข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนเพิ่มมากขึ้น เช่น สีม่วงมีสารแอนโทไซยานิน มีคุณสมบัติลดสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็ง สีเหลืองมีสารเบต้าแคโรทีน มีคุณสมบัติช่วยในการต้าน

สารอนุมูลอิสระ เป็นต้น ทำให้ในปัจจุบันมีข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนหลากหลายสี ทั้งสีขาว ม่วง เหลือง ขาวม่วง และขาวม่วงเหลือง เป็นต้น ให้ผู้บริโภคได้เลือกรับประทาน ทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชน เช่น พันธุ์เทียนหมื่นฝัก เทียนพลอยสยาม เทียนทิพย์ แพนตาซี 35 ข้าวเหนียว 3 สี แปซิฟิกเบอร์ 1 เหนียวม่วงแฉ่ม เหนียวหวานชมพู เหนียวหวานทับทิม ชัยนาท 84-1 ชัยนาท 2 เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริโภคนิยมข้าวโพดข้าวเหนียวที่มีรสชาติหวานเล็กน้อย จึงมีการพัฒนาพันธุ์ ข้าวโพดข้าวเหนียวหวาน ซึ่งจะมีเมล็ดข้าวโพดหวานแทรกอยู่ภายในฝักประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ เช่น พันธุ์สวีทไวท์ 25 สวีทไวโอเล็ต สวีทแพนตาซี เป็นต้น

การตลาดของข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียน ส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศ โดยแบ่งเป็นตลาดค้าส่ง และตลาดท้องถิ่น ตลาดค้าส่งราคาซื้อขายจะอ้างอิงจากขนาดฝัก 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยราคาขายจะอยู่ที่ประมาณ 17-20 15-18 และ 12-13 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ (ราคาซื้อขายตลาดไท: ข้อมูล ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2567)

2. แนวโน้มอนาคต

พื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนมีแนวโน้มคงที่ แต่ความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ ในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน โดยผู้บริโภคมักจะซื้อของในร้านสะดวกซื้อ ประกอบกับเทรนด์รักสุขภาพ คนส่วนใหญ่จึงให้ความสนใจในเรื่องของสารอาหาร จากประเด็นดังกล่าว ทำให้ข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนมีช่องทางจำหน่ายเพิ่มมากขึ้นในหลากหลายผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้มีความต้องการใช้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ข้าวโพดข้าวเหนียว/ข้าวโพดเทียนเป็นพืชที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นเฉลี่ย 60-65 วัน สามารถปลูกได้ 2-3 ครั้งต่อปี และปลูกในระบบปลูกพืชที่มีข้าวเป็นพืชหลักในเขตชลประทาน ปลูกได้ทั้งก่อนหรือหลังการปลูกข้าว ช่วยตัดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าวได้ การใช้เมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีความต้องการใช้เป็นพันธุ์ลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพการบริโภคเหนียวนุ่ม มีความหวานเล็กน้อย มีหลากหลายสี และมีความต้านทานต่อโรคทางใบที่สำคัญของข้าวโพด เช่น โรคคราบน้ำค้าง โรคใบไหม้ แผลใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ ขนาดฝักของข้าวโพดข้าวเหนียวยังเป็นปัจจัยหนึ่งของความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขนาด ได้แก่ ฝักขนาดเล็ก (ข้าวโพดเทียน) ฝักขนาดกลาง และฝักขนาดใหญ่ โดยเฉพาะฝักขนาดเล็ก และฝักขนาดกลางที่ผู้บริโภคมักมีความต้องการสูงขึ้น จะเห็นได้จากภาคเอกชนมีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดเทียนลูกผสม ซึ่งเป็นข้าวโพดฝักขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น และมีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวลูกผสมที่มีขนาดฝักอยู่ในเกณฑ์ฝักขนาดกลางอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้าวโพดข้าวเหนียวฝักขนาดใหญ่ยังมีการปรับปรุง และพัฒนาพันธุ์ลูกผสมอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน เพื่อตอบสนองต่อตลาดค้าส่งขนาดใหญ่ และสำหรับส่งออกขายในรูปแบบเมล็ดพันธุ์ไปยังต่างประเทศ

ข้าวโพดฝักอ่อน

1. สถานการณ์การผลิตและเศรษฐกิจของประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2565 มีพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวโพดฝักอ่อน 148,896 ไร่ ผลผลิต 211,432 ตัน คิดเป็นมูลค่าผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ 1,136 ล้านบาท ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 (ตารางที่ 9) ซึ่งมีพื้นที่เก็บเกี่ยว 153,126 ไร่ ผลผลิต 225,095 ตัน คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 1,094 ล้านบาท ถึงแม้ว่าผลผลิตในปี พ.ศ. 2564 จะมีปริมาณน้อยกว่าในปี พ.ศ. 2565 แต่กลับมีมูลค่าผลผลิตสูงมากกว่า

ตารางที่ 9 พื้นที่ผลิตและผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนรวมทั้งประเทศ และมูลค่าของผลผลิตรวมทั้งประเทศในปี พ.ศ. 2563 - 2565

ปี	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
2563	156,500	221,142	1,413	1,115
2564	153,162	225,095	1,470	1,094
2565	148,896	211,432	1,420	1,136

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566)

ผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนที่เกษตรกรผลิตได้นั้น เมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวฝักทั้งเปลือกราคาหน้าไร่เฉลี่ยในปี 2565 อยู่ที่ 6.32 บาทต่อกิโลกรัม ขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตจากไร่ในช่วงเวลานั้นๆ หากมีปริมาณมาก ราคาผลผลิตก็จะถูกกว่าในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย โดยราคาจากตลาดไทพบว่าข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือกราคาต่ำสุดประมาณ 35 - 40 บาทต่อกิโลกรัม อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนจะมีรายได้นอกเหนือจากการขายผลผลิตฝักอ่อนเพิ่มเติมขึ้นอีก ได้แก่ ขายต้นเพื่อเป็นอาหารให้แก่การปศุสัตว์ในราคา 2,000 บาทต่อไร่ นอกจากนี้ เปลือกข้าวโพดฝักอ่อนที่ปอกออกจากฝักก็มีราคาเหมาไร่ 1,200 บาทต่อไร่ จึงทำให้ยังคงมีเกษตรกรที่ยึดอาชีพปลูกข้าวโพดฝักอ่อนเป็นอาชีพหลักอยู่อย่างไม่ลดจำนวนลงไปมากนัก รวมถึง การปลูกข้าวโพดฝักอ่อน มีระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตสั้น ไม่เกิน 50-60 วันต่อรอบการปลูก ในปีหนึ่งๆ เกษตรกรจึงสามารถปลูกข้าวโพดฝักอ่อนได้ไม่น้อยกว่า 4-5 รอบต่อปี

ประเทศไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนออกไปยังต่างประเทศ จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์หลัก ได้แก่ 1) ข้าวโพดฝักอ่อนดิบหรือสุกแช่แข็ง พิกัดศุลกากร 0710800003 2) ข้าวโพดฝักอ่อนสดหรือแช่เย็น พิกัดศุลกากร 07099900002 3) ข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุในภาชนะที่อากาศผ่านเข้าออกไม่ได้ (ข้าวโพดฝักอ่อนในภาชนะบรรจุ) พิกัดศุลกากร 20059910001 และ 4) ข้าวโพดฝักอ่อนปรุงแต่ง พิกัดศุลกากร 20059990001 ในปี พ.ศ. 2566 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมูลค่า 41 302 832 และ 305 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่ารวม 1,480 ล้านบาท

ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนแช่แข็งในปี พ.ศ. 2566 (ตารางที่ 10) ไปยัง 10 ประเทศ ปริมาณ 620 ตัน มูลค่า 41.3 ล้านบาท ปริมาณการส่งออกลดลงจากปี พ.ศ. 2565 ประเทศคู่ค้าหลักที่สำคัญของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา โดยมีสัดส่วนปริมาณการนำเข้าร้อยละ 36.9 16.0 12.0 และ 10.5 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนแช่แข็ง (frozen baby corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้า ในปี พ.ศ. 2565-2566 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในแต่ละปี)

ลำดับที่	พ.ศ. 2565				พ.ศ. 2566			
	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	ไต้หวัน	266	9.5	38.1	ญี่ปุ่น	229	19.4	36.9
2	รัสเซีย	148	6.5	21.3	ไต้หวัน	99	3.8	16.0
3	ญี่ปุ่น	147	12.4	21.1	รัสเซีย	74	3.2	12.0
4	ออสเตรเลีย	54	3.1	7.7	สหรัฐอเมริกา	65	3.1	10.5
5	จีน	23	2.1	3.3	ลัตเวีย	49	2.1	8.0
6	เม็กซิโก	21	1.2	3.0	จีน	46	4.2	7.4
7	สหราชอาณาจักร	11	3.3	1.5	บังกลาเทศ	25	0.3	4.0
8	ออสเตรีย	9	1.4	1.2	ออสเตรีย	13	1.9	2.1
9	บังกลาเทศ	5	0.1	0.8	เยอรมัน	5	0.2	0.9
10	เนเธอร์แลนด์	4	1.5	0.6	สหราชอาณาจักร	3	0.9	0.5
	ประเทศอื่นๆ	9	9.6	1.3	ประเทศอื่นๆ	10	2.1	1.8
	รวม	697	50.8	100.0	รวม	620	41.3	100.0

ที่มา: กรมศุลกากร (2567)

ผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนสดหรือแช่เย็น เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งของประเทศไทยที่มีแนวโน้มการส่งออกมีเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนสดหรือแช่เย็นไปยัง 32 ประเทศทั่วโลก ปริมาณรวม 5,510 ตัน มูลค่า 302 ล้านบาท (ตารางที่ 11) ประเทศคู่ค้าหลักที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ไต้หวัน ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ โดยมีสัดส่วนปริมาณการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 65.9 18.5 และ 7.4 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ ประเทศญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เนื่องจาก มูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกต่อปริมาณการส่งออกนั้นมีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าอื่นๆ

ตารางที่ 11 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนสดหรือแช่เย็น (fresh or chilled baby corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 10 ลำดับแรก ในปี พ.ศ. 2564-2565 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในแต่ละปี)

ลำดับที่	พ.ศ. 2564				พ.ศ. 2565			
	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	ไต้หวัน	1,667	50	67.4	ไต้หวัน	3,631	157	65.9
2	สิงคโปร์	451	3	12.0	ญี่ปุ่น	1,018	78	18.5
3	ญี่ปุ่น	298	63	8.0	สิงคโปร์	406	3	7.4
4	เยอรมนี	95	12	3.6	ฮ่องกง	150	9	2.7
5	ออสเตรเลีย	63	7	2.7	ออสเตรเลีย	60	10	1.1
6	จีน	46	2	1.7	เยอรมนี	54	11	1.0
7	ลาว	28	0.3	1.1	รัสเซีย	37	6	0.7
8	มาเลเซีย	25	1	0.9	สหราชอาณาจักร	30	3	0.5
9	ฮ่องกง	23	4	0.8	สหรัฐอเมริกา	26	4	0.5
10	สหรัฐอเมริกา	17	2	0.4	กาตาร์	19	5	0.3
	ประเทศอื่นๆ	52	7	1.4	ประเทศอื่นๆ	79	15	1.4
	รวม	2,764	152	100.0	รวม	5,510	302	100.0

ที่มา: กรมศุลกากร (2566)

ผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนในภาชนะบรรจุ ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจาก ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยมากกว่าผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของข้าวโพดฝักอ่อน การส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนในภาชนะบรรจุ ในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยส่งออกไปยัง 63 ประเทศทั่วโลก ปริมาณรวม 17,402 ตัน มูลค่า 832 ล้านบาท (ตารางที่ 12) ปริมาณส่งออกเพิ่มจากปี 2565 เล็กน้อย เนื่องจากประเทศคู่ค้าหลักที่สำคัญของประเทศไทยได้นำเข้าปริมาณเพิ่มขึ้น ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา และอิสราเอล ถึงแม้ว่าคู่ค้าหลักที่สำคัญอย่างญี่ปุ่น จะปริมาณการนำเข้าลดลงก็ตาม

ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนปรุงแต่งไปยัง 60 ประเทศในปี พ.ศ. 2566 ปริมาณรวม 7,059 ตัน มูลค่า 305 ล้านบาท (ตารางที่ 13) ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 ประเทศคู่ค้าที่สำคัญอย่าง สหรัฐอเมริกามีสัดส่วนปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์ร้อยละ 49 ของปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในปี 2566 และนำเข้าเพิ่มจากปี 2565 มากกว่า 6 เท่า

ตารางที่ 12 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนในภาชนะบรรจุ (canned baby corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 10 ลำดับแรก ในปี พ.ศ. 2565-2566 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในแต่ละปี)

ลำดับที่	พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566				
	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	ญี่ปุ่น	6,307	150	48	สหรัฐอเมริกา	5,170	201	30
2	ออสเตรเลีย	1,568	62	12	ญี่ปุ่น	2,687	195	15
3	อิสราเอล	1,517	31	12	ออสเตรเลีย	2,004	92	12
4	สหรัฐอเมริกา	1,205	134	9	แคนาดา	1,147	53	7
5	สหราชอาณาจักร	309	9	2	อิสราเอล	1,138	57	7
6	แคนาดา	306	50	2	ฟิลิปปินส์	908	42	5
7	สิงคโปร์	286	7	2	ไต้หวัน	441	14	3
8	เม็กซิโก	187	7	1	เนเธอร์แลนด์	410	17	2
9	นอร์เวย์	182	10	1	รัสเซีย	395	14	2
10	ฟิลิปปินส์	144	27	1	สวีเดน	318	14	2
	ประเทศอื่นๆ	1,136	110	9	ประเทศอื่นๆ	2,783	134	16
	รวม	13,146	599	100	รวม	17,402	832	100

ที่มา: กรมศุลกากร (2567)

ตารางที่ 13 ปริมาณส่งออก และมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวโพดฝักอ่อนปรุงแต่ง (processing baby corn) ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย 10 ลำดับแรก ในปี พ.ศ. 2565-2566 (เรียงตามลำดับปริมาณการส่งออกในแต่ละปี)

ลำดับที่	พ.ศ. 2565				พ.ศ. 2566			สัดส่วน (ร้อยละ)
	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	
1	สหรัฐอเมริกา	561	154	34	สหรัฐอเมริกา	3,481	133	49
2	ญี่ปุ่น	271	21	16	ฟิลิปปินส์	496	23	7
3	แคนาดา	187	28	11	แคนาดา	407	16	6
4	ออสเตรเลีย	125	21	8	ชิลี	394	21	6
5	ชิลี	73	36	4	ออสเตรเลีย	364	16	5
6	อิสราเอล	69	30	4	อิสราเอล	346	18	5
7	ฟิลิปปินส์	45	21	3	ญี่ปุ่น	311	17	4
8	เดนมาร์ก	45	7	3	สิงคโปร์	240	9	3
9	สวีเดน	26	11	2	นิวซีแลนด์	139	5	2
10	นอร์เวย์	25	2	2	เยอรมัน	124	6	2
	ประเทศอื่นๆ	236	59	14	ประเทศอื่นๆ	757	42	11
	รวม	1,663	389	100	รวม	7,059	305	100

ที่มา: กรมศุลกากร (2567)

2. แนวโน้มอนาคต

แนวโน้มการผลิตข้าวโพดฝักอ่อน พบว่า พื้นที่เพาะปลูกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา แต่ยังคงอยู่ในอัตราที่ไม่สูงนัก ทั้งนี้เนื่องจาก การลดลงของจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน รวมถึง การขยายพื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรม และค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นในการดูแลรักษา การถอดช่อดอกตัวผู้ และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมในการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ และจากการลดลงของพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ทำให้การวิจัยด้านพันธุ์ และการผลิตเมล็ดพันธุ์ของบริษัทเอกชนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในบางปีเกษตรกรมีความขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนเพื่อการผลิต ภาครัฐจึงควรจำเป็นต้องมีการพัฒนาพันธุ์เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต และผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อรองรับปัญหาดังกล่าว

ประเด็นปัญหาการผลิตและการตลาดข้าวโพดฝักสด

1. เกษตรกรมีความต้องการพันธุ์ข้าวโพดฝักสดที่มีความหลากหลาย สำหรับการผลิตเพื่อการค้า และการผลิตเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น พันธุ์ที่ให้ผลผลิต มีคุณภาพบริโภคดี มีสีสันต่างๆ มีคุณค่าทางอาหารเพิ่มขึ้น หรือเป็นพันธุ์เฉพาะถิ่นของแต่ละชุมชนที่เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองได้

2. การใช้เทคโนโลยีการผลิต และการใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมในแต่ละสภาพพื้นที่ของการผลิต ทำให้การผลิตข้าวโพดฝักสดของเกษตรกรมีผลผลิตต่ำกว่าศักยภาพพันธุ์ และส่งผลให้ได้รับผลกำไรต่ำกว่าที่ควรจะได้รับ รวมถึง การขาดแคลนแรงงานสำหรับการปฏิบัติตามเทคโนโลยีที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตข้าวโพดฝักสดเกิดความเสียหาย

3. ปัญหาของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยงต่อความเสียหายของผลผลิตข้าวโพดฝักสดจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ รวมถึง ส่งเสริมให้การระบาดของโรคและแมลงศัตรูที่สำคัญของข้าวโพดฝักสด มีความรุนแรงต่อการผลิตข้าวโพดฝักสดมากขึ้น ทำให้เกษตรกรต้องมีต้นทุนสูงขึ้นจากการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และในบางพื้นที่พบว่าเกษตรกรเกิดอันตรายจากการใช้สารเคมีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. หน่วยงานภาครัฐขาดแหล่งพันธุ์กรรมข้าวโพดฝักสด ที่มีความต้านทานหรือทนทานต่อโรคและแมลงเพื่อให้หน่วยวิจัยของภาคเอกชนใช้เป็นแหล่งพันธุ์กรรมในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักสดสำหรับการพัฒนาพันธุ์ดีสู่เกษตรกร

แนวทางการวิจัย

1. พัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์/พันธุ์ข้าวโพดฝักสดให้มีผลผลิตสูง มีคุณภาพการบริโภคดี มีคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น มีความหลากหลายของพันธุ์ และได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของเกษตรกร ผู้บริโภค และภาคอุตสาหกรรมแปรรูป โดยนำวิธีการปรับปรุงพันธุ์แบบปกติ ผสานร่วมกับเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น เทคโนโลยีด้านชีวโมเลกุล เทคโนโลยีด้านเคมีอาหาร เทคโนโลยีด้านสรีรวิทยา เป็นต้น เข้ามาช่วยพัฒนางานด้านการปรับปรุงพันธุ์ให้เกิดประสิทธิภาพ มีความรวดเร็ว มีความแม่นยำสูง และตรงตามเป้าประสงค์ของการพัฒนาพันธุ์

2. ค้นคว้า ปรับปรุง และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ง่าย สะดวก ต้นทุนต่ำ มีความเป็นไปได้สำหรับการปฏิบัติของเกษตรกรในแต่ละสภาพภูมิสังคม ทั้งในมิติของเกษตรเชิงพาณิชย์ เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และเกษตรพอเพียงหรือเกษตรทฤษฎีใหม่

3. ถ่ายทอดองค์ความรู้ และขยายผลงานวิจัยเทคโนโลยีการผลิตและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ถูกต้องเหมาะสมสู่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้เกษตรกรได้เรียน ได้รู้ลึก ได้ทำจริง และได้รับการยอมรับ โดยการทดสอบเทคโนโลยีเฉพาะพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย การทดสอบแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร การสร้างเกษตรกรต้นแบบ การทำแปลงทดสอบ แปลงต้นแบบ แปลงเรียนรู้ รวมทั้งการฝึกอบรมและดูงาน

4. รวบรวม ปรับปรุง และพัฒนาประชากรข้าวโพดฝักสด เพื่อให้เป็นแหล่งพันธุกรรมสำหรับสนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักสดของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะช่วยให้มีการพัฒนาพันธุ์ข้าวโพดฝักสดสู่กลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น มีการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาพันธุ์มากขึ้น และจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นแหล่งพัฒนาพันธุ์ข้าวโพดฝักสด และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดฝักสดที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

บทสรุป

ข้าวโพดฝักสด เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและยังคงมีศักยภาพสูง ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากผลกระทบต่อเนื่องจากการระบาดของโรค COVID 19 ภาวะสงคราม ส่งต่อถึงภาวะเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตาม ยังมีความต้องการสินค้าข้าวโพดฝักสดเพื่อการบริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ โดยปีล่าสุดราคาผลผลิตขยับสูงขึ้น รวมถึงความต้องการของผู้บริโภค ในการบริโภคข้าวโพดฝักสดเพื่อสุขภาพ เนื่องจากมีสารสำคัญทางโภชนาการสูง เช่น สารแอนโทไซยานิน หรือข้าวโพดฝักสดที่มีลักษณะพิเศษ สำหรับตลาดเฉพาะกลุ่ม (niche market) เพื่อเพิ่มมูลค่า เป็นต้น ในด้านการผลิต แนวโน้มพื้นที่ปลูกในประเทศไทยลดลง จากผลกระทบของราคาปัจจัยการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น แรงงานที่ใช้ในการผลิตลดลง

ดังนั้น จึงควรพัฒนาปรับปรุงพันธุ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและผู้บริโภค โดยการพัฒนาพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง คุณภาพการบริโภคดี ทนทานต่อโรคที่สำคัญ ตรงตามความต้องการของเกษตรกร ผู้บริโภค ตลาดฝักสด และอุตสาหกรรมแปรรูป วิจัยพัฒนาการผลิตที่เหมาะสม โดยการผลิตต้นทุนการผลิต หรือเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG model) รวมถึง การถ่ายทอดและขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรให้ได้ใช้เทคโนโลยีการผลิตอย่างมีความเข้าใจ ถูกต้อง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ทำให้เกษตรกรมีรายได้ ก่อผลกำไร และมีความสุขในการทำเกษตร

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. 2566.ชุดข้อมูล มูลค่าการส่งออกสินค้า จำแนกตามรายประเทศปลายทาง. แหล่งข้อมูล: https://catalog.customs.go.th/dataset/ctm_06_12. สืบค้นเมื่อ: 8 กรกฎาคม 2566
- กรมศุลกากร. 2567.รายงานสถิติ. แหล่งข้อมูล: https://www.customs.go.th/statistic_report.php. สืบค้นเมื่อ: 11 กรกฎาคม 2567
- ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566.รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช พืชอายุสั้น (รต.01). แหล่งข้อมูล: <https://production.doae.go.th/service/data-state-product/index>. สืบค้นเมื่อ: 6 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2566. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2565. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรุงเทพฯ. 194 น.
- Food and Agriculture Organization. 2024. Food and Agriculture Organization: *Statistics*. Available at: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL>. Accessed 10 July 2024.
- World Bank. 2024. World Integrated Trade Solution (WITS). *Trade Statistics by Product (HS 6-digit)*. Available at: <https://wits.worldbank.org/trade/country-byhs6product.aspx?lang=en>. Accessed: July 10, 2024.

ข้าวฟ่าง

ศูนย์วิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี

ข้าวฟ่าง (Sorghum) เป็นธัญพืชที่สำคัญชนิดหนึ่งของโลก รองจากข้าวสาลี ข้าว ข้าวโพด และข้าวบาร์เลย์ มีการปลูกแพร่หลายในประเทศแถบทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย ข้าวฟ่างสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ตามการใช้ประโยชน์ ได้แก่ ข้าวฟ่างเมล็ด (grain sorghum) ข้าวฟ่างหวาน (sweet sorghum) ข้าวฟ่างไม้กวาด (broom sorghum) ข้าวฟ่างคั่ว (pop sorghum) และข้าวฟ่างหญ้า (grass sorghum) ข้าวฟ่างเมล็ดส่วนใหญ่นำมาใช้เป็นอาหารสำหรับมนุษย์ (55%) โดยเป็นพืชอาหารสำหรับประชากรใน 30 ประเทศ สามารถนำมาบริโภคโดยตรงและนำไปแปรรูปได้แก่ ขนมปัง เส้นก๋วยเตี๋ยว ขนมขบเคี้ยว ลูกก๊ี้ เป็นต้น และใช้สำหรับเป็นอาหารสัตว์ (33%) ส่วนที่เหลือใช้สำหรับเชื้อเพลิงและอุตสาหกรรมอื่น ๆ สำหรับข้าวฟ่างหวาน จะมีปริมาณน้ำภายในลำต้น ซึ่งมีความหวานตั้งแต่ 18 - 20 องศาบริกซ์ สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตเอทานอล ข้าวฟ่างมีลักษณะเด่น คือ สามารถปลูกและปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ใช้น้ำและธาตุอาหารน้อย ทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี และอายุเก็บเกี่ยวสั้นเพียง 3 - 4 เดือน (ประสิทธิ์, 2547) อีกทั้งเป็นธัญพืชที่ปราศจากโปรตีนกลูเตน มีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีประโยชน์ต่อสุขภาพหลายด้าน เช่น ต่อด้านอนุมูลอิสระ ป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือด รักษาโรคเบาหวาน เป็นต้น

สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

1. การผลิตและการตลาดของโลก

ในปี 2566/67 มีปริมาณผลผลิตข้าวฟ่างเมล็ดของโลกอยู่ที่ 58.37 ล้านตัน และในปี 2567/68 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 63.60 ล้านตัน (ตารางที่ 1) ประเทศที่มีการผลิตข้าวฟ่างเมล็ดเป็นอันดับหนึ่งของโลก ได้แก่ ไนจีเรีย จำนวน 7.20 ล้านตัน รองลงมาคือ บราซิล และซูดาน มีการผลิตเท่ากันคือ 5.00 ล้านตัน ขณะที่ความต้องการบริโภคข้าวฟ่างเมล็ดของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปีการผลิต 2566/67 มีการบริโภค 58.76 ล้านตัน และในปีการผลิต 2567/68 มีความต้องการเพิ่มขึ้น 62.89 ล้านตัน ประเทศที่มีการบริโภคข้าวฟ่างเมล็ดมากที่สุด ได้แก่ จีน มีปริมาณการบริโภค 11.0 ล้านตัน รองลงมาคือ ไนจีเรีย และซูดาน มีปริมาณการบริโภค 7.10 และ 4.95 ล้านตัน ตามลำดับ นอกจากนี้ จีนยังมีการนำเข้าข้าวฟ่างเมล็ดมากที่สุด โดยในปี 2567/68 มีการนำเข้า 8.00 ล้านตัน รองลงมาคือ ญี่ปุ่น และเม็กซิโก มีปริมาณการนำเข้าเท่ากันคือ 0.15 ล้านตัน ส่วนผู้ส่งออกข้าวฟ่างเมล็ดรายใหญ่ของโลก ได้แก่ ออสเตรเลีย รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา และบราซิล โดยในปี 2567/68 มีการส่งออกเท่ากับ 1.90 1.20 และ 0.75 ล้านตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ปริมาณผลผลิต การบริโภคนิสต์ สดักปลายปี และการนำเข้าข้าวฟางของโลก ปี 2563/64 ถึง 2567/68

รายการ	ปริมาณผลผลิต (ล้านตัน)				
	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*
ผลผลิต	59.77	62.29	57.16	58.37	63.60
การบริโภคนิสต์	60.16	61.82	58.01	58.76	62.89
สดักปลายปี	4.17	4.46	3.60	3.43	4.10
การนำเข้า	6.75	11.81	6.47	9.27	9.75

ที่มา: USDA Foreign Agriculture Service, July 2024

*ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2567

ตารางที่ 2 ประเทศสำคัญที่มีการผลิต บริโภคนิสต์ ส่งออกและนำเข้า ข้าวฟางเมล็ด ปี 2563/64 ถึง 2567/68

รายการ	ประเทศ	ปริมาณผลผลิต (ล้านตัน)				
		2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	2567/68*
ผลผลิต	ไนจีเรีย	6.59	6.72	6.80	6.40	7.20
	บราซิล	2.09	2.85	4.78	4.90	5.00
	ซูดาน	5.15	3.52	5.24	3.05	5.00
การบริโภคนิสต์	จีน	11.4	14.3	7.90	10.5	11.0
	ไนจีเรีย	6.55	6.65	6.75	6.40	7.10
	ซูดาน	5.10	3.70	5.20	3.25	4.95
การส่งออก	ออสเตรเลีย	1.23	2.26	2.75	1.60	1.90
	สหรัฐอเมริกา	1.97	1.80	0.80	1.10	1.20
	บราซิล	0.01	0.01	0.001	0.12	0.75
การนำเข้า	จีน	8.66	10.9	4.86	7.50	8.00
	ญี่ปุ่น	0.29	0.25	0.24	0.16	0.15
	เม็กซิโก	0.13	0.36	0.17	0.17	0.15

ที่มา: USDA Foreign Agriculture Service, July 2024

*ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2567

การผลิตและการตลาดของประเทศไทย

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวฟ่างเมล็ดประมาณ 27,000 ไร่ ให้ผลผลิตเฉลี่ย 304 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขาย 12.50 บาทต่อกิโลกรัม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566) ข้าวฟ่างที่มีการผลิตมากที่สุด ได้แก่ ข้าวฟ่างเมล็ด ซึ่งมีทั้งข้าวฟ่างเมล็ดสีแดงและข้าวฟ่างเมล็ดสีขาว สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ สำหรับข้าวฟ่างหวานยังเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อใช้ในการผลิตเอทานอล ทดแทนวัตถุดิบอื่นๆ และศึกษาเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตชีวมวล ในขณะที่ข้าวฟ่างไม่กวาด มีการผลิตเพื่อส่งโรงงานผลิตไม่กวาดข้าวฟ่าง สำหรับส่งขายไปยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลี สามารถสร้างมูลค่าถึง 60 ล้านบาท แหล่งปลูกและผลิตข้าวฟ่างไม่กวาดอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ และพะเยา ในปัจจุบันพื้นที่ปลูกข้าวฟ่างลดลง เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชหลัก เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย และมันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า รวมถึงเกษตรกรมีเปลี่ยนการปลูกพืชรองหลังจากปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชชนิดอื่นที่มีราคาและผลผลิตสูงกว่า ได้แก่ ทานตะวัน และถั่วเขียว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากสภาพภูมิอากาศที่มีความแปรปรวน ส่งผลให้เกิดวิกฤตทั้งด้านอาหารและพลังงาน ข้าวฟ่างจึงเป็นพืชทางเลือกที่มีศักยภาพ สามารถนำมาแปรรูปเพื่อเป็นอาหารสัตว์ และยังใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเอทานอล สร้างมูลค่าให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวฟ่างให้มีอาชีพที่มั่นคง

1. แนวโน้มอนาคต

ปัจจุบันประชากรโลกเพิ่มขึ้น ปัจจัยด้านอาหาร จึงมีความจำเป็นและต้องมีปริมาณที่เพียงพอกับการบริโภค ประกอบกับในบางประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับสินค้าที่ปราศจากสารกลูเตน เพราะมีผู้ป่วยที่เป็นโรคแพ้กลูเตนเพิ่มจำนวนมากขึ้น วัตถุดิบที่มีสารกลูเตนเป็นองค์ประกอบ ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวไรย์ และข้าวบาร์เลย์ ทำให้สินค้าที่ปราศจากกลูเตน เช่น ข้าวฟ่างเมล็ด จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจอีกทางหนึ่งในการตอบสนองความต้องการด้านอาหารมนุษย์ (ธำรงค์ศิลป์ และคณะ, 2551) โดยแนวโน้มการส่งออกข้าวฟ่างเมล็ดของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งมีปริมาณการส่งออก 492 ตัน คิดเป็นมูลค่าส่งออก 7.50 ล้านบาท เป็น 583.92 ตัน คิดเป็นมูลค่า 7.58 ล้านบาท ในปี 2567 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวฟ่างเมล็ดของประเทศไทย ระหว่างปี 2565-2567

ชั้น	ปี 2565		ปี 2566		ปี 2567*	
	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	75	1.06	-	-	-	-
2	810	9.92	492	7.50	583.92	7.58
รวม	885	10.98	492	7.50	583.92	7.58

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ (2567)

*ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2567

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าระหว่างประเทศ. 2567. รายงานการส่งสินค้ามาตรฐานออกนอกราชอาณาจักร
กองมาตรฐานสินค้านำเข้าส่งออก. [https://www.dft.go.th/th-th/dft-service-data-
statistic](https://www.dft.go.th/th-th/dft-service-data-statistic). สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร Online กรมส่งเสริมการเกษตร
<http://production.doae.go.th> สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567.
- อัครศิลป์ โพธิสูง สมชาย ปิยพันธ์วานนท์ และถวิล นิลพยัคฆ์. 2551. การปรับปรุงพันธุ์ข้าวฟ่าง
หวานให้ผลผลิตต้นสดและความหวานสูงโดยวิธีการจัดประวัติ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ประสิทธิ์ ใจศีล. 2547. การวิเคราะห์สถานการณ์พืช : พืชพลังงาน. เอกสารประกอบการสัมมนา
วิชาการการปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืช ครั้งที่17 เรื่องก้าวไปข้างหน้ากับการปรับปรุง
พันธุ์พืชยุคใหม่ วันที่ 15-17 ธันวาคม 2547
- USDA Foreign Agriculture Service. 2024. Grain: World Markets and Trade.
<https://fas.usda.gov/data/sugar-world-markets-and-trade-05232024>.
สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567.

ถั่วเหลือง

ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่

บทนำ

ถั่วเหลือง [*Glycine max* (L.) Merr.] เป็นพืชเพื่อความมั่นคงทางอาหารของโลก ใช้เป็นแหล่งโปรตีนจากพืช เนื่องจากมีปริมาณโปรตีนในเมล็ดสูงมากกว่า 36% จึงนำไปใช้ประโยชน์ด้านอาหาร และเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ประกอบกับมีอายุเก็บเกี่ยวสั้นจึงเหมาะสมกับการปลูกในระบบปลูกพืช ปัจจุบันความต้องการใช้ถั่วเหลืองสำหรับอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีความต้องการใช้ปริมาณสูงขึ้น แต่พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตภายในประเทศกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ถั่วเหลืองไม่เพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศสูงมากกว่า 99 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณความต้องการใช้ทั้งหมดภายในประเทศ

สถานการณ์ถั่วเหลืองโลก

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567) รายงานว่า สถานการณ์การผลิตถั่วเหลืองโลกเพิ่มขึ้นจากปี 2561/62 - 2565/66 ร้อยละ 1.07 ต่อปี ผลผลิตรวม 372.24 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564/65 ร้อยละ 3.28 โดยมีประเทศบราซิล สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา เป็นประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ 3 ลำดับแรกของโลก คิดเป็นร้อยละ 80.38 ของผลผลิตโลก และมีผลผลิตรวม 299.22 ล้านตัน ซึ่งประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ 3 ลำดับแรกของโลก คือ ประเทศบราซิล สหรัฐอเมริกา และปารากวัย โดยมีปริมาณการส่งออกรวม 155.52 ล้านตัน หรือ คิดเป็นร้อยละ 90.97 ของปริมาณการส่งออกโลก ส่วนประเทศผู้นำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองของโลกมากที่สุด คือ ประเทศจีน โดยมีปริมาณ 100.00 ล้านตัน คิดเป็นปริมาณการนำเข้าร้อยละ 60.33 ของปริมาณการนำเข้าโลก โดยราคาเมล็ดถั่วเหลืองในตลาดโลกปรับตัวลงเล็กน้อยเนื่องจากผลผลิตของโลกเพิ่มขึ้น โดยในปี 2566/67 คาดว่าผลผลิตถั่วเหลืองของโลกมีปริมาณ 400.42 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2565/66 ร้อยละ 7.57 เนื่องจากมีการขยายพื้นที่ปลูกในทวีปอเมริกาใต้ รวมทั้งสถานการณ์ภัยแล้งในอาร์เจนตินาคีคลาย โดยในปี 2566/67 คาดว่าประเทศผู้ผลิตสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินามีผลผลิตรวม 323.39 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 80.76 ของผลผลิตโลก โดยคาดว่าความต้องการใช้ถั่วเหลือง ในปี 2566/67 เพื่อสกัดน้ำมันของโลกมีปริมาณ 329.47 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 313.43 ล้านตัน ในปี 2565/66 ร้อยละ 5.12 เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันถั่วเหลือง เพื่อการอุปโภคและบริโภคที่เพิ่มขึ้นของจีน และการนำน้ำมันถั่วเหลืองไปผลิตเป็นไบโอดีเซลของสหรัฐอเมริกา สำหรับสต็อกถั่วเหลืองโลกมีปริมาณ 114.51 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 100.31 ล้านตัน ในปี 2565/66 ร้อยละ 14.16 โดยคาดว่า การส่งออกถั่วเหลืองของโลกมีปริมาณ 168.29 ล้านตัน ลดลงจาก 170.95 ล้านตัน ในปี 2565/66 ร้อยละ 1.56 (ตารางที่ 1) โดยประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และปารากวัย และการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองของโลกมีปริมาณ 165.75 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564/65

ร้อยละ 0.39 โดยมีสาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้ามากที่สุดปริมาณ 100.00 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 60.33 ของปริมาณการนำเข้าโลก ส่วนราคาเมล็ดถั่วเหลืองในตลาดโลก คาดว่าจะปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากผลผลิตของโลกเพิ่มขึ้น และสต็อกของประเทศบราซิลและอาร์เจนตินาเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 2)

สถานการณ์ถั่วเหลืองภายในประเทศ

1. การเพาะปลูกและแหล่งผลิตที่สำคัญ

ถั่วเหลืองพันธุ์กว.เชียงใหม่ 60 เป็นพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากกว่า 30 ปี โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด มีลักษณะเด่น คือ มีอายุเก็บเกี่ยวปานกลาง ความสูงปานกลางไม่ล้มง่ายแตกกิ่งน้อย จึงสามารถปลูกในระยะแถวแคบหรืออัตราประชากรต่อไร่สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ สามารถปรับตัวได้กว้าง และลักษณะของฝักเมื่อแก่ไม่แตกง่าย เมื่อเข้าสู่ระยะเก็บเกี่ยว (R₈-stage) สามารถปล่อยทิ้งไว้ในแปลง 7-10 วัน จึงเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรให้การยอมรับ และสามารถส่งขายในตลาดอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารได้เนื่องจากมีกลิ่นถั่วอ่อน เมื่อแปรรูปเป็นน้ำมันถั่วเหลืองให้คุณภาพน้ำมันเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้พันธุ์ กว.เชียงใหม่ 60 แล้ว ยังมีพันธุ์อื่น ๆ ที่เกษตรกรนิยมเพาะปลูกอื่น ๆ อีก เช่น พันธุ์กว.สจ.5 พันธุ์กว.เชียงใหม่ 2 พันธุ์กว.ศรีสำโรง 1 พันธุ์กว.นครสวรรค์ 1 เป็นต้น โดยมีศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักภาครัฐที่ดำเนินการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ถั่วเหลืองและถั่วเหลืองฝักสด รวมถึงเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองและถั่วเหลืองฝักสด โดยในปี 2565 ได้รับรองพันธุ์ถั่วเหลืองพันธุ์ใหม่ และแนะนำให้แก่เกษตรกรเพาะปลูกคือ “กว.เชียงใหม่ 7” ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์กว.เชียงใหม่ 60 ร้อยละ 8 มีความสูงต้นและอายุเก็บเกี่ยวปานกลาง เหมาะสมต่อระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ซึ่งการเพาะปลูกถั่วเหลืองของประเทศไทยแบ่งได้เป็น 2 รุ่น คือ ถั่วเหลืองรุ่น 1 ที่เพาะปลูกในฤดูฝน ระหว่างช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม และเก็บเกี่ยวระหว่างช่วงเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม และถั่วเหลืองรุ่น 2 ที่เพาะปลูกในฤดูแล้งระหว่างช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ และเก็บเกี่ยวระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567) ได้ประเมินเนื้อที่เพาะปลูกถั่วเหลืองในปีเพาะปลูก 2566 พบว่า มีพื้นที่เพาะปลูกรวมทั้งประเทศ 86,413 ไร่ และมีแหล่งเพาะปลูกถั่วเหลืองที่สำคัญ 5 ลำดับแรกของประเทศ คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขอนแก่น ชัยภูมิ สุโขทัย และน่าน อย่างไรก็ตาม พบว่าเนื้อที่เพาะปลูกถั่วเหลือง ในปีเพาะปลูก 2566/67 มีเนื้อที่ลดลงจากปีเพาะปลูก 2562/63 ถึงร้อยละ 3.28 เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร ปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น และผลตอบแทนต่ำไม่คุ้มต่อการลงทุน เกษตรกรจึงปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว มันสำปะหลัง และพืชผักอื่น ๆ แทน แต่ในปี 2566/67 พบว่า ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.38 จากปี 2565/66 โดยผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 267 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแนวโน้มปี 2567/68 คาดว่าผลผลิตและเนื้อที่เพาะปลูกลดลงเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา โดยปี 2566/67 คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูก

84,294 ไร่ และผลผลิต 22,737 ตัน ลดลงจากในปี 2566/67 ร้อยละ 2.45 และร้อยละ 1.62 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

2. การนำเข้า-ส่งออก และนโยบายภาครัฐ

ปัจจุบันความต้องการใช้ถั่วเหลืองภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในอุตสาหกรรมสกัดน้ำมัน อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในขณะที่ปริมาณความต้องการใช้เพิ่มสูงขึ้น แต่พื้นที่เพาะปลูกและปริมาณการผลิตภายในประเทศกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มจะลดลงต่อไป เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น การขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร การขาดแคลนเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็กที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพาะปลูก ปัญหาการกระจายและการเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ดีของเกษตรกร ส่งผลให้ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและประการสำคัญ คือ ความผันผวนของราคาถั่วเหลืองที่ไม่แน่นอน โดยขึ้นอยู่กับตลาดพ่อค้าคนกลาง และผู้ประกอบการ ขาดการประกันราคาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกร ควรมีการประกันราคาที่ให้ผลตอบแทนสูงและคุ้มค่าต่อการลงทุนให้แก่เกษตรกร เพื่อลดช่องว่างของผลตอบแทนของพืชแข่งขันอื่น ๆ เนื่องจากที่ผ่านมาเกษตรกรหลายรายได้ปรับเปลี่ยนไปเพาะปลูกพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากว่าถั่วเหลือง ถึงแม้ภาครัฐจะมีนโยบายหรือมาตรการการส่งเสริมเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกถั่วเหลืองให้เพิ่มขึ้นก็ตาม จึงส่งผลให้ถั่วเหลืองไม่เพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศสูงมากกว่า 99 เปอร์เซ็นต์ ของปริมาณความต้องการใช้ทั้งหมดภายในประเทศ ในปี 2567 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้คาดการณ์สถานการณ์การผลิตและความต้องการใช้ถั่วเหลืองภายในประเทศ คาดว่าจะมีความต้องการใช้ใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา โดยจะมีการนำเข้าประมาณปีละ 3.0-3.2 ล้านตัน โดยมีนโยบายและมาตรการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลือง ปี 2566-2568 ของมติคณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืช เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2565 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2565 โดยการบริหารการนำเข้า ปี 2566-2568 สำหรับในตลาดองค์การการค้าโลก (WTO) สามารถนำเข้าในโควตา (โควตานำเข้า 10,922 ตัน) ภาษีร้อยละ 0 และนอกโควตาร้อยละ 80 โดยปี 2566-2568 มี 8 สมาคม ได้รับสิทธิการนำเข้าถั่วเหลืองในโควตา ได้แก่ ผู้ผลิตน้ำมันถั่วเหลืองและรำข้าว สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย สมาคมส่งเสริมผู้ใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ สมาคมปศุสัตว์ไทย สมาคมผู้ค้าสินค้าเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน สมาคมการค้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูป สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป และสมาคมการค้าผู้ผลิตอาหารจากถั่วเหลืองไทย โดยให้ผู้มีสิทธินำเข้าร่วมมือรับซื้อถั่วเหลืองในประเทศทั้งหมด กำหนดราคารับซื้อขั้นต่ำตามชั้นคุณภาพ ดังนี้

- ถั่วเหลือง ชั้นคุณภาพสกัดน้ำมัน ราคาไม่ต่ำกว่า กก.ละ 21.00 บาท ณ ไร่นาหรือ กก.ละ 21.75 บาท ณ กทม.
- ถั่วเหลือง ชั้นคุณภาพผลิตอาหารสัตว์ ราคาไม่ต่ำกว่า กก.ละ 21.25 บาท ณ ไร่นา หรือ กก.ละ 22.00 บาท ณ กทม.

- ถั่วเหลือง ชั้นคุณภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ราคาไม่ต่ำกว่า กก.ละ 23.25 บาท
ถั่วไร่นาหรือ กก.ละ 24.00 บาท ณ กทม.

โดยผู้มีส่วนได้เสียจำเป็นต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการรวบรวมเมล็ดถั่วเหลือง ให้แก่ สหกรณ์การเกษตร/วิสาหกิจชุมชน กก. ละ 2 บาท

กรอบการค้าอื่น ๆ ได้แก่ AFTA ไทย-ออสเตรเลีย และ ไทย-นิวซีแลนด์ ภาษีร้อยละ 0 ส่วนกรอบการค้า ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-ชิลี และอาเซียน-เกาหลี ภาษีนำเข้าในโควตาร้อยละ 0 และนอกโควตาร้อยละ 80 ส่วนการนำเข้าทั่วไปภาษีร้อยละ 6 หรือ กก. ละ 0.30 บาท และต้องขออนุญาตการนำเข้า ส่วนนโยบายการส่งออกถั่วเหลืองสามารถส่งออกได้เสรีและไม่เสียภาษีการส่งออก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567)

โดยคาดการณ์ว่าในปี 2567 จะมีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองปริมาณ 3.36 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย และคาดว่าในปี 2568 คาดว่าจะมีปริมาณการส่งออกเมล็ดถั่วเหลืองของไทยใกล้เคียงกับปี 2567

3. ความต้องการใช้ในประเทศ

ปี 2562 - 2566 ความต้องการใช้ถั่วเหลืองในประเทศมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 2.91 ต่อปี โดยในปี 2566 มีความต้องการใช้ในประเทศ 3.22 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.05 ล้านตัน ในปี 2565 ร้อยละ 5.57 เนื่องจากความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การนำเข้าถั่วเหลืองในปี 2562 - 2566 มีแนวโน้มการนำเข้าถั่วเหลืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.93 ต่อปี แหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ในปี 2566 คาดว่าจะนำเข้าปริมาณ 3.20 ล้านตัน เนื่องจากผู้ประกอบการในประเทศมีการนำเข้าเพื่อรองรับความต้องการใช้ที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ถั่วเหลืองในประเทศมีไม่เพียงพอ ประกอบกับราคากว่าถั่วเหลืองในต่างประเทศมีแนวโน้มลดลง ซึ่งในปี 2567 คาดว่าจะมีความต้องการใช้เมล็ดถั่วเหลืองปริมาณ 3.38 ล้านตัน โดยมีสัดส่วนการใช้ผลผลิตภายในประเทศ ร้อยละ 0.67 และนำเข้าร้อยละ 99.33 ของปริมาณความต้องการใช้ทั้งหมด โดยความต้องการใช้ในประเทศจะใช้ในอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันอุตสาหกรรมอาหารสัตว์และแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และทำพันธุ์ ร้อยละ 78.01 ร้อยละ 21.95 และ 0.04 ตามลำดับ ส่วนการส่งออกเมล็ดถั่วเหลือง พบว่า ตั้งแต่ปี 2562 - 2566 มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 36.43 ต่อปี และคาดว่าในปี 2566 จะส่งออกปริมาณ 450 ตัน ลดลงร้อยละ 51.87 เนื่องจากผลผลิตมีน้อยและมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ (ตารางที่ 4 และ 5)

4. ราคาเมล็ดถั่วเหลือง

ตั้งแต่ปี 2562 - 2566 พบว่า ราคาเมล็ดถั่วเหลืองในประเทศที่เกษตรกรขายได้ (เกรดคละ) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.92 ต่อปี โดยในปี 2566 คาดว่าจะมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 22.00 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 18.87 บาท ในปี 2565 ร้อยละ 16.59 เนื่องจากผู้ประกอบการมีความต้องการ

ใช้เมล็ดถั่วเหลืองในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การผลิตในประเทศลดลง ประกอบกับราคาถั่วเหลืองในต่างประเทศปรับตัวสูงขึ้นมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการในประเทศแข่งขันการรับซื้อถั่วเหลืองในประเทศสูงขึ้น โดยในปี 2567 คาดว่าราคาเมล็ดถั่วเหลืองที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวสูงขึ้นเนื่องจากผู้ประกอบการมีความต้องการนำไปใช้ในการแปรรูปอย่างต่อเนื่อง

ส่วนราคาเมล็ดถั่วเหลืองนำเข้า ณ ท่าเรือเกาะสีชัง ตั้งแต่ปี 2562 - 2566 พบว่า มีแนวโน้มการนำเข้าที่สูงขึ้นถึงร้อยละ 18.50 ต่อปี โดยในปี 2566 ราคาถั่วเหลืองนำเข้า ณ ท่าเรือเกาะสีชังเฉลี่ยกิโลกรัมละ 21.00 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 23.36 บาท ในปี 2565 ร้อยละ 10.10 ซึ่งราคาลดลงไปในทิศทางเดียวกับราคาในตลาดโลก (ตารางที่ 6)

5. แนวทางการส่งเสริมและขยายพื้นที่เพาะปลูกถั่วเหลืองในประเทศไทย

1. การประกันราคาผลผลิตถั่วเหลือง เพื่อสร้างแรงจูงใจการผลิต และลดความผันผวนราคาของตลาด
2. การลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะแรงงานภาคการเกษตร โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลขนาดเล็กที่มีราคาต่ำ และมีประสิทธิภาพ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิตต่าง ๆ เช่น การใช้เกษตรอัจฉริยะและเทคโนโลยีสมัยใหม่วางแผนการเพาะปลูกและการจัดการต่าง ๆ การให้ปุ๋ยตามความต้องการของพืชและความอุดมสมบูรณ์ การส่งเสริมเทคโนโลยีที่ลดการไถพรวนหรือไม่พรวนดินเพื่อลดต้นทุนการผลิตรักษาโครงสร้างของดินและลดปัญหาหมากภาวะของสภาพแวดล้อม
3. เสริมสร้างและจัดทำเครือข่ายร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้บริโภค เพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต การตลาดการแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการใช้ประโยชน์
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านพันธุ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต และมูลค่าผลผลิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงภาวะโลกรวน

ตารางที่ 1 สมดุลถั่วเหลืองโลกปี 2561/62 – 2566/67

รายการ	2561/62	2562/63	2563/64	2564/65	2565/66	หน่วย : ล้านตัน	
						อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	คาดการณ์ 2566/67
1. ผลผลิต	362.66	341.45	369.22	360.43	372.24	1.07	400.42
2. นำเข้า	146.02	165.29	165.50	155.58	165.11	1.87	165.75
3. ส่งออก	149.19	165.82	165.18	154.25	170.95	2.02	168.29
4. ความต้องการใช้เพื่อสกัดน้ำมัน	298.62	312.66	316.04	314.50	313.43	1.03	329.47
5. สต็อกสิ้นปี	114.26	95.15	100.26	98.06	100.31	-2.28	114.51

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2567.

ตารางที่ 2 ราคาข้าวเหลืองตลาดโลก ปี 2561/62 – 2565/66

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน

รายการ	2561/62	2562/63	2563/64	2564/65	2565/66	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
1. สหรัฐอเมริกา	307	325	495	551	529	17.54
2. บราซิล (เอฟ.โอ.บี)	360	367	531	602	546	14.20
3. อาร์เจนตินา (เอฟ.โอ.บี)	347	354	525	609	579	16.96
4. รัสเซีย (ซี.ไอ.เอฟ)	370	380	563	640	592	15.73

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2567.

ตารางที่ 3 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของไทย ปี 2562/63 – 2567/68

รายการ	2562/63	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	คาดการณ์ 2567/68
1. เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	104,193	86,011	81,094	89,604	86,413	-3.28	84,294
2. ผลผลิตทั้งหมด (ตัน)	26,283	22,800	21,234	23,829	23,112	-2.11	22,737
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	252	265	262	266	267	1.20	270

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2567.

ตารางที่ 4 สมดุลข้าวเหลืองของไทย ปี 2562 - 2567

หน่วย : ตัน

ปี	ผลิต	นำเข้า ^{3/}	รวม (Supply)	ความต้องการใช้ภายในประเทศ			ส่งออก ^{3/}	รวม (Demand)
				สกัดน้ำมัน	ทำพันธุ์	แปรรูป		
2562	26,283	3,209,277	3,235,560	2,158,112	1,875	1,072,374	3,199	3,235,560
2563	22,800	4,044,716	4,067,516	2,788,838	1,548	1,275,412	1,718	4,067,516
2564	21,234	3,996,772	4,018,006	2,836,627	1,460	1,178,977	942	4,018,006
2565	23,829	3,022,180	3,046,009	2,312,457	1,613	731,004	935	3,046,009
2566 ^{1/}	23,112	3,200,000	3,223,112	2,580,111	1,555	640,996	450	3,223,112
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-2.11	-2.93	-2.93	1.71	-3.28	-14.66	-36.43	-2.93
2567 ^{2/}	22,737	3,360,000	3,382,737	2,638,535	1,517	742,385	300	3,382,737

หมายเหตุ: ^{1/}ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/}ประมาณการ ^{3/}กรมศุลกากร

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2567.

ตารางที่ 5 ความต้องการใช้ในประเทศถั่วเหลืองของไทย ปี 2562 - 2567

รายการ	2562	2563	2564	2565	2566 ^{1/}	หน่วย: ตัน	
						อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	คาดการณ์ 2567
ความต้องการใช้	3,232,361	4,065,798	4,017,064	3,045,074	3,222,662	- 2.91	3,382,437
1. สกัดน้ำมัน	2,158,112	2,788,838	2,836,627	2,312,457	2,580,111	1.71	2,638,535
2. แปรรูป	1,072,374	1,275,412	1,178,977	731,004	640,996	-14.66	742,385
3. เมล็ดพันธุ์	1,875	1,548	1,460	1,613	1,555	-3.28	1,517

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2567.

ตารางที่ 6 ราคาถั่วเหลืองของไทย ปี 2562 -2566

รายการ	2562	2563	2564	2565	2566 ^{1/}	หน่วย: บาท/กิโลกรัม	
						อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
1. ราคาเมล็ดถั่วเหลืองที่เกษตรกรขายได้ (เกรดคละ)	15.97	16.71	17.16	18.87	22.00	7.92	
2. ราคานำเข้า ณ ท่าเรือเกาะสีชัง	13.71	12.28	12.51	18.15	23.00	15.32	

หมายเหตุ: ^{1/} ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2567.

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ
และแนวโน้มปี 2567. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. หน้า 59-64.

สถานการณ์พืชและแนวโน้มอนาคต

ถั่วเขียว เป็นพืชเพื่อการบริโภคที่สำคัญพืชหนึ่งของประเทศ จัดอยู่ในกลุ่มพืชที่ผลิตใช้ภายในประเทศเพื่อการบริโภคโดยตรง และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยนำไปใช้ในอุตสาหกรรมเพาะถั่วงอก ถั่วซีก อุตสาหกรรมวันเส้น แป้งถั่วเขียว และอาหารคาวหวานต่าง ๆ และยังจัดเป็นพืชที่มีศักยภาพในอนาคต เนื่องจากถั่วเขียวมีตลาดทั้งในประเทศและตลาดส่งออก ความต้องการใช้ถั่วเขียวในอุตสาหกรรมภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ปริมาณผลผลิตค่อนข้างคงที่ และในบางปีลดลงเนื่องจากปัญหาสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย รวมทั้งเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเขียวเปลี่ยนพืชปลูกเป็นมันสำปะหลัง และอ้อยที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ทำให้ปริมาณถั่วเขียวไม่เพียงพอต่อความต้องการ และราคาถั่วเขียวของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากถั่วเขียวมีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นอุปสรรคสำคัญในการแข่งขันการส่งออกถั่วเขียว และผลิตภัณฑ์ในตลาดโลกด้วย ดังนั้น ประเทศไทยควรเร่งแก้ปัญหาผลผลิตถั่วเขียวที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพของถั่วเขียว เพื่อให้ถั่วเขียวและผลิตภัณฑ์จากถั่วเขียวเป็นสินค้าที่สามารถขยายการส่งออกได้มากขึ้นในอนาคต

ถั่วเขียวเป็นพืชอายุสั้น ใช้น้ำน้อย สามารถนำไปใช้ในระบบปลูกพืชได้ดี เช่น ทดแทนข้าวนาปรัง ปลูกก่อนข้าวโพดในพื้นที่ประสบภัยแล้ง เพราะสามารถใช้ความชื้นที่เหลืออยู่ในดินภายหลังเก็บเกี่ยวพืชหลักได้โดยไม่กระทบต่อผลผลิตมากนัก ปลูกก่อนหรือหลังการทำนา เพื่อตัดวงจรการระบาดของแมลงศัตรูพืช และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินได้เป็นอย่างดี สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้กำหนดให้ถั่วเขียวเป็นพืชที่รักษาระดับพื้นที่ที่เพาะปลูก ดังนั้น แนวทางที่จะรักษาระดับพื้นที่เพาะปลูก คือการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ หรือลดต้นทุนการผลิต หรือเพิ่มผลตอบแทนแก่เกษตรกร เพื่อจูงใจให้ยังคงรักษาพื้นที่ปลูกถั่วเขียว

1. สถานการณ์ปัจจุบัน

ถั่วเขียว แบ่งออกเป็นถั่วเขียวผิวมัน และถั่วเขียวผิวดำ ถั่วเขียวผิวมัน ปลูกได้ทั้งต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง ทั่วทุกภาคของประเทศไทย แหล่งปลูกที่สำคัญ ในภาคเหนือ ได้แก่ เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ สุโขทัย พิจิตร กำแพงเพชร ตาก อุทัยธานี และอุตรดิตถ์ ภาคกลาง ได้แก่ สระบุรี และชัยนาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา สำหรับถั่วเขียวผิวดำ ส่วนใหญ่จะปลูกเพียงปีละ 1 ครั้ง โดยปลูกพร้อมกับถั่วเขียวผิวมันในปลายฤดูฝน ลักษณะเด่นของถั่วเขียวผิวดำ คือ มีความทนทานต่อความแห้งแล้งมากกว่าถั่วเขียวผิวมัน แหล่งปลูกที่สำคัญได้แก่ สุโขทัย เพชรบูรณ์ ตาก พิจิตร พิษณุโลก และกำแพงเพชร

2. การผลิต

พื้นที่ปลูกถั่วเขียวในประเทศไทยตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556-2566) มีพื้นที่ปลูก ลดลงจาก 868,754 ไร่ ในปี พ.ศ. 2556 เป็น 663,500 ไร่ ในปี 2566 ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 99,907 ตัน เป็น 101,825 ตัน ขณะที่ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 115 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 156 กิโลกรัมต่อไร่ เนื่องจากในปี พ.ศ. 2566 สภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก ประกอบกับเกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวที่มีคุณภาพและได้ใช้เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียวที่ถูกต้อง ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี พ.ศ. 2556-2566

ปี	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ใช้ในประเทศ (ตัน)	ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)
2556	868,754	99,907	84,654	115
2557	848,724	99,301	115,318	117
2558	855,304	98,360	100,879	115
2559	845,915	103,195	110,197	122
2560	831,674	96,443	100,908	132
2561	813,847	109,935	93,930	119
2562	803,522	92,472	102,336	115
2563	773,722	110,060	128,608	142
2564	743,180	108,474	127,598	146
2565	701,931	105,689	111,124	151
2566	663,500	101,825	109,640	153

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

3. ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556-2565) ลดลงประมาณ 10% ในปี 2556 มีต้นทุนการผลิตรวม 19,089 บาทต่อตัน ลดลงเป็น 17,110 บาทต่อตัน ในปี พ.ศ. 2566 สำหรับผลตอบแทนสุทธิมีความผันผวน เนื่องจากราคาผลผลิตค่อนข้างผันผวนแต่มีแนวโน้มได้ผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้น ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2556 มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 115 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 153 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี พ.ศ. 2566 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ต้นทุนการผลิตของถั่วเขียว ปี 2556-2566

ปี	ต้นทุนการผลิต (บาท/ตัน)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ตัน)	ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)
2556	19,089	25,590	6,501	115
2557	19,197	32,750	13,553	117
2558	19,782	32,800	13,018	115
2559	18,933	25,090	6,157	122
2560	18,160	24,510	6,355	132
2561	17,580	21,310	3,730	137
2562	20,035	22,590	2,555	115
2563	17,302	23,550	6,248	142
2564	17,130	25,690	8,560	146
2565	17,050	27,819	10,769	151
2566	17,110	24,938	7,828	153

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

การตลาด

1. ความต้องการใช้ในประเทศ

ความต้องการใช้ถั่วเขียวภายในประเทศลดลงประมาณ 10เปอร์เซ็นต์จากในปี 2565 ที่มีความต้องการใช้ถั่วเขียว 111,124 โดยในปี 2566 มีความต้องการใช้ถั่วเขียว 109,640 ตัน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมวันเส้น กากที่เหลือจากวันเส้นนำไปผสมเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์และปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนถั่วเขียวผิวดำนำไปเพาะถั่วงอก นอกจากนี้ ยังนำไปแปรรูปเป็นแป้ง หรือใช้บริโภคในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ถั่วซีก และทำขนม เป็นต้น

2. ราคาผลผลิต

ราคาผลผลิตถั่วเขียวผิวมันและถั่วเขียวผิวดำลดลง ทั้งราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ และราคาส่งออกเอฟ.โอ.บี. โดยปี 2566 ถั่วเขียวผิวมัน ราคาที่เกษตรกรขายได้ เท่ากับ 24.94 บาทต่อกิโลกรัม และราคาส่งออกเอฟ.โอ.บี. เท่ากับ 32.43 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ถั่วเขียวผิวดำไม่มีรายงาน ราคาถั่วเขียวผิวดำที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี. เท่ากับ 39.31 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ราคาผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ ราคาในตลาดกรุงเทพฯ และราคาเอฟ.โอ.บี. ปี พ.ศ. 2556-2566

ปี	ถั่วเขียวผิวมัน (บาท/กก.)			ถั่วเขียวผิวดำ (บาท/กก.)		
	ราคาที่ เกษตรกร ขายได้	ราคาขาย ส่งในตลาด กรุงเทพฯ	ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี.	ราคาที่ เกษตรกร ขายได้	ราคาขาย ส่งในตลาด กรุงเทพฯ	ราคา ส่งออก เอฟ.โอ.บี.
2556	25.59	31.07	32.04	18.50	24.53	25.46
2557	32.75	40.57	42.16	21.37	30.36	30.27
2558	32.79	37.43	37.84	- ^{1/}	32.60	48.96
2559	27.01	38.00	38.96	-	25.00	25.88
2560	25.08	24.89	25.86	-	21.31	22.15
2561	21.08	25.48	26.37	-	18.46	19.36
2562	21.54	28.68	29.65	-	27.24	28.22
2563	23.79	31.35	32.43	-	33.30	34.29
2564	24.66	31.05	32.05	-	37.48	38.55
2565	28.41	35.24	38.35	-	-	31.29
2566	24.94	37.00	32.43	-	-	39.31

^{1/} ไม่มีรายงาน

ที่มา: สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

3. การส่งออก

การส่งออกถั่วเขียว ถั่วเขียวผิวดำ แป้งถั่วเขียว และวุ้นเส้น ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น และลดลงตามความต้องการของประเทศผู้รับซื้อ และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยปริมาณการส่งออกของถั่วเขียวผิวมันมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 22,820 ตัน มูลค่า 875.12 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นเป็น 45,149 ตัน มูลค่า 1,463.97 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 ถั่วเขียวผิวดำมีปริมาณการส่งออกลดลงจาก 5,169 ตัน มูลค่า 161.73 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 เป็น 4,262 ตัน มูลค่า 167.57 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 สำหรับแป้งถั่วเขียวมีปริมาณการส่งออกลดลงจาก 471 ตัน มูลค่า 52.98 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 ลดลงเป็น 158 ตัน มูลค่า 18.99 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 และปริมาณการส่งออกวุ้นเส้นมีปริมาณลดลงจาก 1,207 ตัน มูลค่า 165.95 ล้านบาท เป็น 977 ตัน มูลค่า 146.85 ล้านบาท (ตารางที่ 4) โดยถั่วเขียวผิวมันมีตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย จีน สหรัฐอเมริกา เวียดนาม อินเดีย แคนาดา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตลาดส่งออกถั่วเขียวผิวดำ ได้แก่ แคนาดา ปากีสถาน อินเดีย อินโดนีเซีย และฟีจี

ตารางที่ 4 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกของถั่วเขียว ถั่วเขียวผิวดำ แป้งถั่วเขียว และวุ้นเส้น ปี 2565-2566

รายการสินค้า	ปี 2565		ปี 2566	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ถั่วเขียวผิวดำ	22,820	875.12	45,149	1,463.97
ถั่วเขียวผิวดำ	5,169	161.73	4,262	167.57
แป้งถั่วเขียว	471	52.98	158	18.99
วุ้นเส้น	1,207	165.95	977	146.85

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2567)

4. การนำเข้า

การนำเข้าถั่วเขียว ถั่วเขียวผิวดำ แป้งถั่วเขียว และวุ้นเส้น โดยปริมาณการนำเข้าของถั่วเขียวผิวดำมีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 20,828 ตัน มูลค่า 591.59 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 เป็น 44,581 ตัน มูลค่า 1,241.81 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 สำหรับถั่วเขียวผิวดำมีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 6,103 ตัน มูลค่า 221.50 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 เป็น 12,645 ตัน มูลค่า 491.78 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 สำหรับแป้งถั่วเขียวมีปริมาณการนำเข้าลดลงจาก 34 ตัน มูลค่า 0.60 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2565 เป็น 25 ตัน มูลค่า 0.44 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2566 และปริมาณการนำเข้าวุ้นเส้นมีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 703 ตัน มูลค่า 33.27 ล้านบาท เป็น 743 ตัน มูลค่า 31.88 ล้านบาท (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าของถั่วเขียว ถั่วเขียวผิวดำ แป้งถั่วเขียว และวุ้นเส้น ปี 2565-2566

รายการสินค้า	ปี 2565		ปี 2566	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ถั่วเขียวผิวดำ	20,828	591.59	44,581	1,241.81
ถั่วเขียวผิวดำ	6,103	221.50	12,645	491.78
แป้งถั่วเขียว	34	0.60	25	0.44
วุ้นเส้น	703	33.27	749	31.88

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2567)

5. การใช้ประโยชน์

ถั่วเขียวจัดเป็นพืชที่อยู่ในกลุ่มอาหารเพื่อสุขภาพ มีการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารหลายประเภท และโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตวุ้นเส้น พบว่า วุ้นเส้นที่ผลิตจากถั่วเขียวแท้มีค่าดัชนีน้ำตาลต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับอาหารจากธัญพืชชนิดอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลดีกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวาน และโรคหัวใจ นอกจากนี้ อาหารที่มีค่าดัชนีน้ำตาลต่ำยังช่วยให้สมรรถภาพทางกีฬาสูงขึ้นช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมะเร็งลำไส้ใหญ่ ปัจจุบันอุตสาหกรรมที่ใช้ถั่วเขียวเป็นวัตถุดิบที่สำคัญ มีดังนี้

อุตสาหกรรมวุ้นเส้น ตลาดภายในประเทศมีการบริโภควุ้นเส้นปีละประมาณ 37,000 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่า 3,400 ล้านบาท มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3-5 ต่อปี ปัจจุบันโรงงานผลิตวุ้นเส้นในไทยที่ขึ้นทะเบียนโรงงานมีจำนวน 15 ราย โดยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ 3 ราย ประกอบด้วย บริษัท สิทธิพันธ์ จำกัด บริษัท อุตสาหกรรมวุ้นเส้นไทย จำกัด และบริษัท ไทยวาฟูดโปรดักส์ จำกัด (มหาชน) มีการกระตุ้นตลาดในประเทศโดยการจัดกิจกรรมการตลาด และการจัดแคมเปญส่งเสริมการขาย เพื่อเพิ่มปริมาณการบริโภควุ้นเส้น รวมทั้งมีการพัฒนาเครื่องบรรจุหีบห่อ เพื่อลดต้นทุนการบรรจุและแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ซึ่งสามารถชดเชยกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอันเนื่องจากราคาถั่วเขียวสำหรับตลาดส่งออกวุ้นเส้น โดยในปี 2566 มีปริมาณส่งออกเท่ากับ 977 ตัน มูลค่า 146.84 ล้านบาท (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2567) ตลาดส่งออกวุ้นเส้นที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย และตลาดประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ยังมีการนำเข้าวุ้นเส้น จากญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ตามความนิยมของผู้บริโภคบางกลุ่ม

อุตสาหกรรมเพาะถั่วงอก ปัจจุบันประมาณการความต้องการถั่วเขียวในอุตสาหกรรมเพาะถั่วงอก สูงถึง 70,000 ตันต่อปี หรือประมาณ 1 ล้านกิโลกรัมต่อวัน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลตรุษจีน และเทศกาลกินเจ ยอดการบริโภคถั่วงอกในแต่ละวันเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว ถั่วงอกใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารหลายชนิด ผู้บริโภคมีความคุ้นเคยกับถั่วงอกมากกว่าผักชนิดอื่น ๆ ซึ่งตลาดอุตสาหกรรมถั่วงอกส่วนใหญ่เป็นตลาดบริโภคภายในประเทศ

แป้งถั่วเขียว เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากถั่วเขียวอีกประเภทหนึ่ง ที่สามารถนำมาเป็นส่วนประกอบของอาหารอีกหลายประเภท โดยเฉพาะขนม เช่น ซ่าหริ่ม ขนมเทียนแก้ว ขนมชั้น คุกกี้ ทาร์ต เป็นต้น แป้งถั่วเขียวที่ผลิตจำหน่ายมี 2 รูปแบบตามลักษณะการใช้สอย คือ แป้งถั่วเขียวคัดแปลง เป็นแป้งถั่วเขียวที่มีขายทั่วไปตามท้องตลาดสามารถนำมาใช้เป็นส่วนผสมในการทำขนมไทย และขนมต่างชาติได้ทันที และแป้งถั่วเขียวธรรมชาติ เป็นแป้งที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตวุ้นเส้นหรือก๋วยเตี๋ยวแข็งได้ ในปี 2566 มีข้อมูลการส่งออกแป้งถั่วเขียวสูง 157 ตัน มูลค่า 18.99 ล้านบาท ตลาดส่งออกสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา เวียดนาม ใต้หวัน ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2567)

การบริโภค การบริโภคโดยตรงหรือการบริโภคในลักษณะถั่วเขียวต้มน้ำตาล หรือการส่งออกเมล็ดถั่วเขียวทั้งถั่วเขียวผิวมันและถั่วเขียวผิวดำ โดยในปี 2566 ปริมาณการส่งออกถั่วเขียวผิวมัน

เท่ากับ 977 ตัน มูลค่า 146.85 ล้านบาท ตลาดส่งออกสำคัญคือ อินโดนีเซีย จีน สหรัฐอเมริกา เวียดนาม อินเดีย แคนาดา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขณะที่การส่งออกกล้วยเขียว ผิดำในปี 2566 เท่ากับ 12,645 ตัน มูลค่า 491.78 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีการนำเข้า เมล็ดกล้วยเขียว ทั้งกล้วยเขียวผิวมันและกล้วยเขียวผิวดำในบางปีที่ปริมาณผลผลิตกล้วยเขียวไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม และพื้นที่ปลูกลดลงจากการที่เกษตรกรเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นทดแทน โดยกล้วยเขียวผิวมัน นำเข้าจากประเทศเมียนมาร์ อาร์เจนตินา มาดากัสการ์ แอฟริกาใต้ และเวเนซุเอลา ส่วนกล้วยเขียวผิวดำ นำเข้าจากประเทศเมียนมาร์ และอินเดีย

อุตสาหกรรมขนมไทย คาดว่าความต้องการกล้วยเขียวในอุตสาหกรรมการผลิตขนมนี้มีปริมาณร้อยละ 28 ของปริมาณการผลิตกล้วยเขียวทั้งหมด โดยกล้วยเขียวนั้นเป็นส่วนประกอบสำคัญในอุตสาหกรรมการผลิตขนมไทย ซึ่งมีการบริโภคกันอย่างกว้างขวางในประเทศ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีขนมขบเคี้ยว และเบเกอรี่เข้ามาเป็นคู่แข่งสำคัญของไทย แต่ปัจจุบันรัฐบาลก็ให้ความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาเพื่อยกระดับขนมไทย โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีการผลิต เพื่อแก้ปัญหาการปนเปื้อน การช่วยยืดอายุอาหาร การควบคุมมาตรฐานการผลิต และการวิจัยพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งความต้องการกล้วยเขียวในอุตสาหกรรมการผลิตขนมไทยจะเพิ่มขึ้นตามอัตราการขยายตัวของขนมไทย ทั้งตลาดในประเทศและตลาดส่งออก

ใช้ทำเมล็ดพันธุ์ ในปี 2566 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกล้วยเขียว 663,500 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567) เกษตรกรมีความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์กล้วยเขียวทั่วประเทศ 5,000 ตัน แต่ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานอื่นสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์รองรับพื้นที่ปลูกกล้วยเขียวทั้งประเทศได้เพียง 10 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เกษตรกรขาดแคลนเมล็ดพันธุ์กล้วยเขียวคุณภาพดี เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ด้อยคุณภาพจากท้องตลาด ซึ่งเมล็ดพันธุ์กล้วยเขียวนับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยหนึ่งในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของกล้วยเขียว จึงต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์กล้วยเขียวไว้ใช้เอง สร้างเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์กล้วยเขียวเพื่อกระจายสู่เกษตรกร เป็นแนวทางหนึ่งที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี และมีเมล็ดพันธุ์เพียงพอต่อความต้องการใช้ของเกษตรกร

6. แนวโน้มอนาคต

1. กล้วยเขียวยังเป็นพืชที่มีความต้องการใช้ภายในประเทศสูง มีความต้องการนำไปเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปเพิ่มมากขึ้น เช่น กล้วยอบ กล้วยเส้น แป้งกล้วยเขียว กล้วยซีก และอาหารคาวหวานต่าง ๆ
2. กล้วยเขียวเป็นพืชตระกูลกล้วยที่มีศักยภาพการให้ผลผลิตสูงเพราะอายุเก็บเกี่ยวสั้น สามารถปลูกได้ในดินแทบทุกชนิด ปลูกได้ตลอดทั้งปี รวมทั้งใช้ปลูกบำรุงดินได้เป็นอย่างดี
3. ความต้องการใช้กล้วยเขียวเป็นอาหารสุขภาพ และเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ายังคงสูง และผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ
4. ประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเทคนิคการวิจัยและพัฒนา และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

5. ปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกถั่วเขียวและผลิตภัณฑ์รายใหญ่ของโลก หากมีการจัดระบบการผลิตและการตลาดที่ดี โดยร่วมมือหลายหน่วยงานและทุกภาคส่วน มีการจัดการด้านราคาให้สัมพันธ์กับคุณภาพ จะช่วยกระตุ้นให้มีการผลิตถั่วเขียวในพื้นที่เพิ่ม

สถานการณ์การระบาดของแมลงศัตรูในถั่วเขียว

สถานการณ์การระบาดของแมลงศัตรูในถั่วเขียวในช่วงปลายฤดูฝนจนถึงฤดูแล้งที่ผ่านมาพบว่าช่วงปลายฤดูฝนมีฝนตกชุก ทำให้มีการระบาดของ หนอนกระทุ้ฝัก หนอนม้วนใบ ซึ่งจะพบมากในช่วงระยะการเจริญทางลำต้นของต้นถั่ว โดยหนอนทั้ง 2 ชนิด มีการเข้าทำลายที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้ 1. หนอนกระทุ้ฝัก จะแทะผิวใบด้านล่าง ทำให้เหลือแต่ผิวใบด้านบน มองเห็นใบโปร่งใสคล้ายร่างแห เมื่อหนอนโต ขึ้นจะแยกกลุ่มออกไปกัดกินใบทั่วทั้งแปลง โดยหนอนจะกัดกินได้ทั้งใบ ดอก และยอดฝักอ่อน 2. หนอนม้วนใบ จะชักใยบาง ๆ คลุมตัวไว้ แล้วกัดกินผิวใบ เมื่อหนอนโตขึ้นจึงกระจายกันออกไปเพื่อหาใบหรือชักใยดึงเอาใบหลาย ๆ ใบมาห่อรวมกัน แล้วอาศัยกัดกินอยู่ในใบที่ม้วนนั้นจนหมดแล้วเคลื่อนย้ายไปทำลายใบอื่นต่อไป ส่วนในฤดูแล้งพบว่าการระบาดของเพลี้ยอ่อน เพลี้ยไฟ และหนอนเจาะฝักถั่วมาธูค่า ซึ่งจะพบมากในช่วงระยะออกดอกจนถึงระยะติดฝักอ่อน เพลี้ยอ่อนตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดน้ำเลี้ยงจากยอด ใบอ่อน ช่อดอก และฝักอ่อนของถั่วเขียว ทำให้ต้นแคระแกร็น ยอดย่น หงิกงอ ดอกร่วง ฝักอ่อนบิดเบี้ยว และเมล็ดลีบผลผลิตเสียหาย และลดลงมากกว่า 30% เพลี้ยไฟตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดน้ำเลี้ยงจากใบ ยอดอ่อน ตาดอก หรือฝักอ่อน ส่วนต่าง ๆ ของถั่วเขียวที่ถูกทำลายจะเกิดรอยต่าง หงิกงอ บิดเบี้ยวคล้ายใบหุด เส้นกลางใบมีสีน้ำตาลเข้ม ใบแห้งกรอบ และหลุดร่วง ถ้าทำลายส่วนของฝัก จะทำให้ฝักบิดเบี้ยว ไม่ติดเมล็ด หนอนเจาะฝักถั่วมาธูค่า หนอนจะเจาะเข้าทำลายตั้งแต่เริ่มออกดอกและติดฝัก และกัดกินเมล็ดภายในฝัก ทำให้ผลผลิตลดลง

ลักษณะการเข้าทำลาย

ภาพที่ 1. กลุ่มไข่หนอนกระทุ้ฝัก และลักษณะการทำลายของหนอนกระทุ้ฝัก

ภาพที่ 2. หนอนมันวุ้นใบ และลักษณะการทำลายของหนอนมันวุ้นใบ

ภาพที่ 3. เพลี้ยอ่อน และลักษณะการทำลายของเพลี้ยอ่อน

ภาพที่ 4. เพลี้ยไฟ และลักษณะการทำลายของเพลี้ยไฟ

ภาพที่ 5. หนอนเจาะฝักถั่วมารูค่า และลักษณะการทำลายของหนอนเจาะฝักถั่วมารูค่า

งานวิจัยถั่วเขียวในอนาคต

การเพิ่มศักยภาพการผลิตถั่วเขียว โดยการวิจัยเพื่อต่อยอดเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ระบบนิเวศมีความแตกต่างกัน ให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและถูกนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการเพิ่มศักยภาพของประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังรักษาความมั่นคงด้านอาหารและวิถีชุมชนเพื่อเป็นฐานการผลิตอย่างยั่งยืน โดยทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จากการลดการใช้สารเคมี และเกิดการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้มาตรการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อเข้าสู่เกษตรอัจฉริยะและเกษตรแห่งอนาคต กรอบการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชไร่เศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานวิจัยกรมวิชาการเกษตร ในระยะเวลา 3 ปี (ปี 2565-2567) งานด้านการปรับปรุงพันธุ์ งานวิจัยเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ ภายใต้แผนงานตามยุทธศาสตร์ของกรมวิชาการเกษตรที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเป็นงานที่มีคุณภาพสูง ต้องใช้ความรู้วิชาการ และความเชี่ยวชาญเพื่อวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและผลักดันให้ผลงานวิจัยสามารถเพิ่มศักยภาพการผลิต รวมถึงสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในระบบการผลิตตลอดห่วงโซ่ ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตัวเอง และขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนา บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในการสร้างความยั่งยืนในภาคเกษตร ส่งผลให้เกิดการเพิ่มศักยภาพการผลิตถั่วเขียว และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในที่สุด

บทสรุป

ศักยภาพของถั่วเขียวในอนาคต ยังเป็นพืชที่มีความต้องการใช้ภายในประเทศและต่างประเทศสูง ในขณะที่ปริมาณผลผลิตค่อนข้างคงที่ และในบางปีลดลงเนื่องจากปัญหาสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย รวมทั้งเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเขียวบางรายหันไปปลูกมันสำปะหลัง และอ้อยที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ทำให้ปริมาณถั่วเขียวไม่เพียงพอต่อความต้องการ และราคาถั่วเขียวของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงจากข้อมูลทางสถิติพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และประสิทธิภาพของถั่วเขียว ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งสามารถที่จะปรับปรุงเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตได้อีก การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านพันธุ์ และเทคโนโลยีการผลิต จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการ โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันที่สภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง แปรปรวน มีการระบาดของวัชพืชบางชนิด การระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลผลิตต่ำ การศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการปรับปรุงพันธุ์เพื่อผลผลิตสูง ต้านทานต่อโรค แมลง และภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง และการศึกษาค้นคว้าวิจัยเทคโนโลยีการผลิต สามารถส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพถั่วเขียว และให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน เป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตถั่วเขียวของประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย. 2567. รายงานสถานการณ์ผลผลิตในประเทศไทย. https://www.thaimaizeandproduce.org/index.php?option=com_content&view=featured&Itemid=101. 19 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2567. สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย. <https://tradereport.moc.go.th/TradeThai.aspx>. 19 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567. สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2566. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เอกสารสถิติการเกษตร เลขที่ 401. 97 หน้า.

ถั่วลิสง

ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น

สถานการณ์ถั่วลิสงโลก

ในปี 2567 พบว่า ทั่วโลกมีการผลิตถั่วลิสงกว่า 51 ล้านเมตริกซ์ตัน โดยจีนเป็นประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงรายใหญ่ที่สุด ประมาณ 19 ล้านเมตริกซ์ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 37 ของปริมาณการผลิตถั่วลิสงทั้งหมด ส่วนใหญ่เพาะปลูกในเขตมณฑลเหอหนาน ซานตง กวางตุ้ง เหอเป่ย์ และ หูเป่ย์ เท่ากับร้อยละ 31 18 6 6 และ 5 ของพื้นที่การเพาะปลูกทั้งประเทศ ตามลำดับ ขณะที่อินเดียเป็นประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงลำดับ 2 ของโลก ด้วยกำลังการผลิต 7.1 ล้านเมตริกซ์ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของปริมาณการผลิตถั่วลิสงทั่วโลก ซึ่งส่วนใหญ่เพาะปลูกในรัฐคุชราฐ ราชสถาน ทมิฬนาฑู อานธร ประเทศ และคาร์นาตากา เท่ากับ ร้อยละ 42 17 11 9 และ 6 ของพื้นที่การเพาะปลูกทั้งประเทศตามลำดับ และไนจีเรียเป็นประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงมากที่สุดลำดับที่ 3 ของโลก โดยมีกำลังการผลิต 4.3 ล้านเมตริกซ์ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 8 ของปริมาณการผลิตถั่วลิสงทั่วโลก โดยส่วนใหญ่เพาะปลูกถั่วลิสง ไนเจอร์ โคโน คาตูล่า บอร์โน และเบาซิ คิดสัดส่วนเป็นร้อยละ 14 9 9 9 และ 9 ของพื้นที่การเพาะปลูกทั้งประเทศ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม พบว่า เมียนมาร์เป็นประเทศในเขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการผลิตถั่วลิสงสูงสุดและอยู่ในลำดับที่ 6 ของประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงสูงสุด โดยส่วนใหญ่เพาะปลูกในเขตสะกาย มณฑลเฮลย์ ภาคมะกะเว บาโก และฉาน คิดสัดส่วนเป็นร้อยละ 36 20 17 8 และ 5 ของพื้นที่การเพาะปลูกทั้งประเทศ ตามลำดับ (ตารางที่ 1) ทั้งนี้ ประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงรายใหญ่ 5 ลำดับแรกของโลก ได้แก่ จีน อินเดีย ไนจีเรีย สหรัฐอเมริกา และซูดาน มีช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ใกล้เคียงกันคือ ช่วงเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน (ภาพที่ 1) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวทำให้ประเทศคู่ค้าสามารถวางแผนการนำเข้าถั่วลิสงจากประเทศดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้ถั่วลิสงที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในลำดับต่อไป ด้านศักยภาพการผลิตถั่วลิสงต่อพื้นที่พบว่า ในปี 2566/67 สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีศักยภาพการผลิตถั่วลิสงต่อพื้นที่สูงสุด เท่ากับ 4.2 ตันต่อเฮกตาร์ รองลงมาคือ จีน เท่ากับ 3.9 ตันต่อเฮกตาร์ ขณะที่ ประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะมีพื้นที่เพาะปลูกถั่วลิสงน้อยกว่าหลายประเทศที่เป็นผู้ผลิตถั่วลิสงรายใหญ่ของโลกแต่พบว่าไทยมีศักยภาพการผลิตถั่วลิสงต่อพื้นที่ เท่ากับ 1.7 ตันต่อเฮกตาร์ (ตารางที่ 2)

สถานการณ์ถั่วลิสงที่สำคัญในจีน

ในปี 2567/68 คาดการณ์ว่าจีนจะสามารถผลิตถั่วลิสงได้ 18.1 ล้านเมตริกซ์ตัน ซึ่งลดลงจากปี 2566/67 ที่คาดว่าจะสามารถผลิตได้ 18.3 ล้านเมตริกซ์ตัน โดยการผลิตที่ลดลงนั้น อาจมีสาเหตุจากความต่างของกำไรที่ได้จากการผลิตถั่วลิสงเมื่อเปรียบเทียบกับพืชชนิดอื่นที่ให้กำไรสูงกว่า อย่างไรก็ตาม แหล่งปลูกถั่วลิสงที่สำคัญของจีน เช่น มณฑลเหอหนาน โดยผลผลิตที่ได้จะถูกนำส่งเข้าโรงงาน

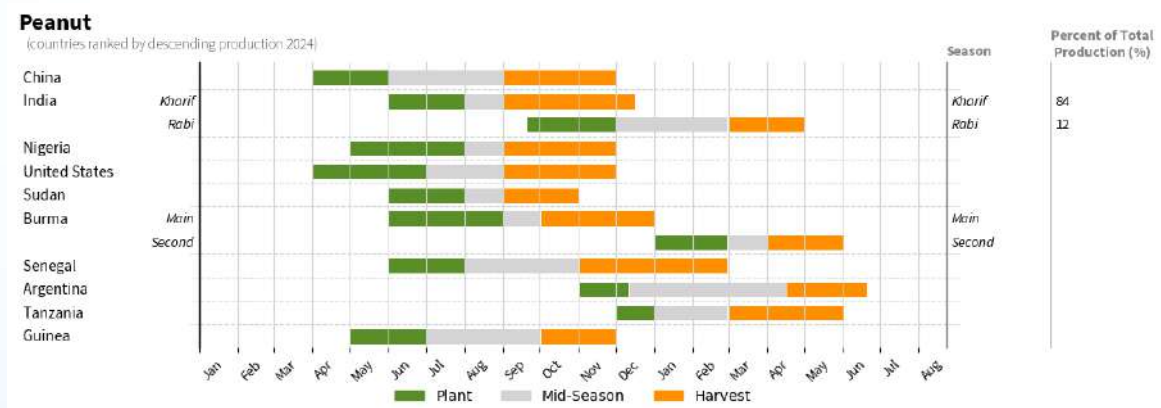
อุตสาหกรรม และในปี 2567/68 นี้ เขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์มีแผนจะขยายการเพาะปลูก ถั่วลิสงให้มากขึ้นทดแทนการผลิตฝ้ายที่ให้ผลผลิตต่ำเมื่อเพาะปลูกในเขตพื้นที่ดังกล่าว ด้านการนำเข้า ถั่วลิสงของจีนพบว่า ในปี 2566/67 ช่วงไตรมาสแรกมีการนำเข้าเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณ การใช้ถั่วลิสงที่ผลิตได้ภายในประเทศเนื่องจากมีราคาตกลง ทั้งนี้ ถั่วลิสงที่ผลิตภายในจีนจะถูกนำไปใช้ เป็นวัตถุดิบหลักเพื่อการแปรรูปในอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมขนมขบเคี้ยว หรือมีบางส่วน ถูกแบ่งไปใช้ในอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วลิสง จึงทำให้โดยส่วนใหญ่แล้วถั่วลิสงที่นิยมเพาะปลูกในประเทศ จีนจึงอยู่ในกลุ่ม Virginia ที่มีเมล็ดขนาดใหญ่เหมาะสมต่อการคั่วสุกทั้งฝักหรือนำไปใช้เพื่อการแปรรูป เป็นขนมขบเคี้ยว ขณะที่ ถั่วลิสงที่นำเข้าส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้เพื่อการแปรรูปในอุตสาหกรรมน้ำมันถั่ว ลิสง ด้านการส่งออก ส่วนใหญ่จีนจะส่งออกถั่วลิสงทั้งฝักหรือผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง โดยประเทศคู่ค้า ที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และประเทศในกลุ่มอาเซียน (United States Department of Agriculture, 2024)

ตารางที่ 1 สถานการณ์การผลิตถั่วลิสงโลก ปี 2567: 51,318 (1000 เมตริกซ์ตัน;MT) PS&D Online updated 05/2024)

ลำดับ	ประเทศ	สัดส่วนการผลิต (%)	การผลิต (1000 MT)	พื้นที่การผลิต (สัดส่วนการผลิต; %)	
1	จีน	37	19,000	- Henan 31% - Shandong 18% - Guangdong 6%	- Hebei 6% - Hubei 5%
2	อินเดีย	14	7,100	- Gujarat 42% - Rajasthan 17% - Tamil Nadu 11%	- Andhra Pradesh 9% - Karnataka 6%
3	ไนจีเรีย	8	4,300	- Niger 14% - Kano 9% - Kaduna 9%	- Borno 9% - Bauchi 9%
4	สหรัฐอเมริกา	6	2,876	- Georgia 55% - Texas 10%	- Alabama 10% - Florida 9%
5	ซูดาน	5	2,000	- East Darfur 31% - Al Jazirah 27% - Al Qadarif 22%	- West Kurdufan 17% - South Darfur 9%
6	เมียนมา	3	1,750	- Sagaing 36% - Mandalay 20%	- Bago 8% - Shan 5%

ลำดับ	ประเทศ	สัดส่วนการผลิต (%)	การผลิต (1000 MT)	พื้นที่การผลิต (สัดส่วนการผลิต; %)
7	เซเนกัล	3	1,700	- Magway 17% - Kaffrine 22% - Kolda 17% - Kaolack 15% - Fatick 13% - Louga 8%
8	อาร์เจนตินา	3	1,350	- Córdoba 77% - Buenos Aires 12%
9	แทนซาเนีย	2	1,100	- Tabora 23% - Mbeya 12% - Kigoma 12% - Katavi 9% - Mtwara 6%
10	กินี	2	1,000	- Kindia 22% - Kankan 22% - Boké 19% - Faranah 18% - Labé 8%

ที่มา: IPAD (International Production Assessment Division) (2024)

ภาพที่ 1 ปฏิทินการผลิตถั่วลิสงของประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงที่สำคัญ

ที่มา: IPAD (International Production Assessment Division) (2024)

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพการผลิตถั่วลิสง (ตัน/เฮกตาร์) ของประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงที่สำคัญและประเทศไทยในปี 2564-67

ลำดับ	ประเทศ	ผลผลิต (ตัน/เฮกตาร์)		
		2564/65	2565/66	2566/67
1	จีน	3.8	3.9	3.9
2	อินเดีย	1.5	1.3	1.2
3	ไนจีเรีย	1.2	1.3	1.2
4	สหรัฐอเมริกา	4.6	4.5	4.2
5	ซูดาน	0.6	0.9	0.5
6	เมียนมา	1.5	1.5	1.6
7	ไทย	1.7	1.7	1.7

ที่มา: IPAD (International Production Assessment Division) (2023b)

สถานการณ์ถั่วลิสงที่สำคัญในอินเดีย

อินเดียเป็นประเทศผู้ผลิตถั่วลิสงที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก โดยถั่วลิสงที่เพาะปลูกมีหลากหลายชนิด เช่น กลุ่ม Runner กลุ่ม Spanish และพันธุ์ที่นิยมเพาะปลูก เช่น Kadiri-2 Kadiri-3 BG-1 BG-2 Kuber GAUG-1 GAUG-10 PG-1 T-28 และ T-64 เป็นต้น (King, 2023b) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ได้พันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์ใหม่ตามวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพันธุ์หรือพื้นที่เพาะปลูกที่แตกต่างกัน ดังนั้น นักปรับปรุงพันธุ์จึงได้ปรับปรุงถั่วลิสงพันธุ์ใหม่เพื่อการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยในปี 2023/24 ที่ผ่านมา อินเดียได้รับรองถั่วลิสงพันธุ์ใหม่ที่สำคัญ เช่น ถั่วลิสงพันธุ์ดังกล่าวมีชื่อว่า GG39 (ICGV 16697) (กลุ่ม Spanish) ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกใน Kharif (เขตเพาะปลูกฤดูฝน) ของรัฐ Gujarat โดยใช้ marker-assisted selection (MAS) สนับสนุนการคัดเลือกพันธุ์ ณ สถาบัน ICRIAT (International Crops Research Institute for the Semi-Arid Tropics) และดำเนินการทดสอบพันธุ์ระหว่างปี 2560 - 2564 ก่อนการรับรองพันธุ์ในเดือนมีนาคม ปี 2566 ถั่วลิสงพันธุ์ GG39 มีลักษณะประจำพันธุ์ที่สำคัญ เช่น มีอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 113 วัน เปลือกหุ้มเมล็ดสีชมพู (rose-colored) ให้ผลผลิต น้ำมัน กรดโอเลอิก และเปอร์เซ็นต์กะเทาะสูง (ภาพที่ 2A) (Agropages, 2023a) นอกจากนี้ ICRIAT ได้ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ถั่วลิสงร่วมกับ Bangladesh Agricultural Research Institute (BARI) ประเทศบังคลาเทศ ยาวนานกว่า 20 ปี โดยพันธุ์ถั่วลิสงสำคัญที่ผ่านการรับรองในปี 2023 ที่ผ่านมา คือ พันธุ์ BARI Chinabadam-12 (ICGV 07219) ที่ผ่านการพัฒนาพันธุ์ในประเทศบังคลาเทศซึ่งเหมาะสมต่อการเพาะปลูกหลังฤดูฝนในพื้นที่ที่ตะกอนน้ำพัดพา (น้ำเคยท่วมขังในช่วงฤดูฝน) หรือเขตริมฝั่งแม่น้ำหรือเนื้อดินร่วนทราย ลักษณะประจำพันธุ์ที่สำคัญ เช่น เปลือกหุ้มเมล็ดมีสีแทน (tan-colored) ต้านทานต่อโรคทางใบที่มีสาเหตุจากเชื้อรา (foliar

fungal diseases) น้ำหนัก 100 เมล็ด ประมาณ 44-48 กรัม ซึ่งสูงกว่าพันธุ์เปรียบเทียบกับ ประมาณ 4-8 กรัม เหมาะสมต่อการอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง (ภาพที่ 2B) (Agropages, 2023b)

ภาพที่ 2 นักวิทยาศาสตร์ในแปลงถั่วลิสง GG39 (A), ลักษณะถั่วลิสง BARI Chinabadam-12's (B)
ที่มา: Agropages (2023a, 2023b)

สถานการณ์ถั่วลิสงที่สำคัญในสหรัฐอเมริกา

แหล่งปลูกถั่วลิสงที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา คือ รัฐจอร์เจีย แอลาบามา ฟลอริดา และเท็กซัส เนื่องจากมีสภาพแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และสาธารณสุขโรคที่เหมาะสมต่อการผลิตถั่วลิสง ด้วยรูปแบบธุรกิจขนาดใหญ่ รวมถึงอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง เช่น เนยถั่วลิสง ขนมขบเคี้ยว คอนเฟลค รวมถึงน้ำมันถั่วลิสง เป็นต้น ด้านการผลิต ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งผลิตถั่วลิสงรองจากจีน หรืออินเดีย แต่ด้านการตลาดนั้นพบว่า สหรัฐอเมริกามีความสำคัญต่อการตลาดถั่วลิสงโลกด้วยการเป็นประเทศผู้ส่งออกถั่วลิสงหรือผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสงให้แก่ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก (Worldpopulationreview, 2024) สำหรับพันธุ์ถั่วลิสง The Peanut Research Foundation (TPRF) ได้ออกถั่วลิสงพันธุ์ใหม่ชื่อ TifCB7 ซึ่งใช้ระยะเวลาปรับปรุงพันธุ์ยาวนานกว่า 10 ปี นักปรับปรุงพันธุ์คาดการณ์ว่าถั่วลิสงพันธุ์ดังกล่าวจะมีส่วนช่วยสร้างผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อความยั่งยืนในการผลิตถั่วลิสงเนื่องจากมีความต้านทานสูงต่อโรคใบจุดจึงมีส่วนช่วยลดการการใช้สารเคมีเพื่อการควบคุมโรค-แมลงระหว่างการผลิต นอกจากนี้ พันธุ์ TifCB7 ยังเป็นถั่วลิสงในกลุ่ม Runner ที่มีกรดโอเลอิกสูงให้ผลผลิตดีซึ่งมีส่วนช่วยเพิ่มผลกำไรในลำดับต่อไป (ภาพที่ 3) (Morningagclips, 2023) ทั้งนี้ คนอเมริกันนิยมบริโภคถั่วลิสงกลุ่ม Runner เนื่องจากเป็นกลุ่มถั่วลิสงที่เหมาะสมสำหรับแปรรูปเป็นเนยถั่วและอุตสาหกรรมแปรรูปขนมหวานชนิดอื่น ๆ (King, 2023a)

ภาพที่ 3 ถั่วลิสงพันธุ์ใหม่: TifCB7
ที่มา: Morningagclips (2023)

สถานการณ์ถั่วลิสงที่สำคัญในเมียนมาร์

จากความต้องการถั่วลิสงจำนวนมาก ในช่วงปลายปี 2566 ของประเทศจีนทำให้การผลิตถั่วลิสงของเมียนมาร์ (ภาพที่ 4) โดยเฉพาะในเขตมันตะเลย์ (Mandalay) เริ่มมีการตื่นตัวสูงขึ้นและสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น โดยมีพ่อค้าชาวจีนเข้ามาดูผลผลิตถั่วลิสงประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกซื้อสินค้า โดยฤดูหนาวเป็นฤดูกาลเพาะปลูกถั่วลิสงที่ให้ผลผลิตสูงในเมียนมาร์ ขณะที่ แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญเพื่อการส่งออกถั่วลิสงที่นอกเหนือจากมันตะเลย์แล้ว เมียนมาร์ยังเพาะปลูกถั่วลิสงในเขตอื่น ๆ เช่น สะกาย มาเกว และที่ลุ่มบริเวณแม่น้ำอิรวดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตมาเกวที่ได้รับการขนานนามว่า อ่างน้ำมันของประเทศ (The Global New Light of Myanmar, 2023) อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นปี 2567 พบว่า ความต้องการภายในประเทศเมียนมาร์ต่อน้ำมันจากพืช (เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง และทานตะวัน เป็นต้น) มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากน้ำมันจากพืชที่ผลิตภายในประเทศมีราคาสูงกว่าน้ำมันปาล์มที่นำเข้าจากต่างประเทศ จึงทำให้ผู้บริโภคเลือกบริโภคน้ำมันปาล์มนำเข้าที่มีราคาถูกกว่า โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้น้ำมันถั่วลิสงภายในประเทศมีมูลค่าสูงนั้น อาจเนื่องมาจากการสกัดน้ำมันยังคงใช้รูปแบบดั้งเดิมที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีต้นทุนการสกัดน้ำมันสูง และส่งผลให้ ปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือนที่สกัดน้ำมันถั่วลิสงน้อยลง ขณะเดียวกัน จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการทหารภายในประเทศมีผลให้กำลังการผลิตน้ำมันจากพืชในเขตมาเกวซึ่งเป็นศูนย์กลางการผลิตของเมียนมาร์ลดลง (Mizzima News, 2024)

ภาพที่ 4 พ่อค้าจีนตรวจสอบเมล็ดข้าวชนิดต่าง ๆ ในตลาดมันตะเลย
ที่มา: The Global New Light of Myanmar (2023)

สถานการณ์ข้าวลิสงในไทย

1. สถานการณ์ทั่วไป

ในปี 2566/67 เนื้อที่เพาะปลูกข้าวลิสงลดลงเมื่อเทียบกับปี 2565/2566 เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูง เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่ายาปราบศัตรูพืช และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว ประกอบกับขาดแคลนเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี ขาดแคลนเทคโนโลยี และแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น และถึงแม้ว่าราคาข้าวลิสงจะอยู่ในเกณฑ์ที่ดีแต่ยังเป็นพืชที่มีความเสี่ยงสูงต่อความเสียหายจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนมากกว่าพืชชนิดอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม พบว่า สำหรับผลผลิตต่อไร่ของข้าวลิสงมีค่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกและมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก แต่พบว่า ผลผลิตรวมทั้งประเทศลดลงตามการลดลงของเนื้อที่เพาะปลูก เนื่องจากเกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ข้าวโพดหวาน พืชผัก และบางส่วนปล่อยเป็นพื้นที่ว่าง เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการปลูกข้าวลิสง ทั้งนี้ ในปี 2566 ประเทศไทยมีความต้องการใช้ข้าวลิสงในประเทศ 122,767 ตัน เพื่อการแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่าง ๆ เช่น เนยถั่ว ขนมขบเคี้ยว เป็นต้น และมีการนำเข้า 97,647 ตัน จากประเทศต่าง ๆ เช่น จีน อินเดีย และสปป.ลาว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวลิสงรัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อกระตุ้นการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผ่านกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชตระกูลถั่วเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร และ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่พืชน้ำมันและพืชตระกูลถั่ว เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันและบริหารจัดการร่วมกันลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567ก)

ในปี 2565/2566 ประเทศไทยมีจังหวัดเพาะปลูกข้าวลิสงที่สำคัญคือ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง พะเยา และยโสธร ด้วยการเพาะปลูก 2 ช่วงฤดู ที่สำคัญ คือ ฤดูฝน โดยดำเนินการเพาะปลูกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกรกฎาคมถึงมกราคม และ ฤดูแล้ง โดย

ดำเนินการเพาะปลูกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายน และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมกราคมถึงมิถุนายน ทั้งนี้ พบว่าในปี 2566/67 มีพื้นที่การผลิตถั่วลิสงประมาณ 7.19 หมื่นไร่ หรือมีกำลังการผลิตประมาณ 2.60 หมื่นตัน โดยมีรายได้สุทธิ ประมาณ 2.70 หมื่นบาทต่อตัน อย่างไรก็ตาม ความต้องการใช้ประโยชน์จากถั่วลิสงในประเทศไทยมีสูงกว่า 1.23 แสนตัน ดังนั้น ไทยจึงนำเข้าถั่วลิสงกว่า 9.7 หมื่นตัน จากประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เช่น จีน อินเดีย และ สเปน. ลาว เป็นต้น เพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เนยถั่ว และขนมขบเคี้ยว เป็นต้น (ตารางที่ 3) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567)

2. ปัญหาการผลิตและแนวทางการแก้ไข

ถึงแม้ว่าถั่วลิสงจะเป็นพืชที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศไม่มากนักเมื่อเทียบกับพืชไร่นาชนิดอื่น ขณะเดียวกัน อาจเป็นพืชที่รู้จักว่าเป็น “พืชทางเลือก” “พืชใช้น้ำน้อย” หรือ “พืชหลังนา” แต่จากมูลค่าการนำเข้ากลับแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีความต้องการถั่วลิสงเป็นจำนวนมาก จึงทำให้บางเขตพื้นที่ได้ยกระดับการผลิตให้สูงขึ้นด้วยการรวมกลุ่มการผลิตถั่วลิสง เช่น การรวมกลุ่มแปลงใหญ่หรือกลุ่มวิสาหกิจการผลิตถั่วลิสง 4 จังหวัดในภาคเหนือ ได้แก่ (1) จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย แปลงใหญ่ถั่วลิสงอำเภอดอยสะเก็ด พื้นที่เพาะปลูก 338 ไร่ สมาชิก 75 ราย ผลผลิตรวม 355 ตันต่อปี และวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ถั่วลิสงตำบลสะเมิงเหนือ พื้นที่เพาะปลูก 120 ไร่ สมาชิก 50 ราย ผลผลิตรวม 144 ตันต่อปี (2) จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย แปลงใหญ่ถั่วลิสง ตำบลเสริมกลาง พื้นที่เพาะปลูก 390 ไร่ สมาชิก 74 ราย ผลผลิตรวม 341 ตันต่อปี และแปลงใหญ่ถั่วลิสง ตำบลเสริมซ้าย พื้นที่เพาะปลูก 310 ไร่ สมาชิก 108 ราย ผลผลิตรวม 233 ตันต่อปี (3) จังหวัดพะเยา ได้แก่ แปลงใหญ่ถั่วลิสงบ้านสถาน 2 พื้นที่เพาะปลูก 300 ไร่ สมาชิก 40 ราย ผลผลิตรวม 292 ตันต่อปี และ (4) จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ แปลงใหญ่ถั่วลิสงลายเสือ บ้านหนองผาจ้ำ พื้นที่เพาะปลูก 500 ไร่ สมาชิก 40 ราย ผลผลิตรวม 650 ตันต่อปี เป็นต้น (สำนักงานสถิติการเกษตร, 2567ข) เพื่อจำหน่ายถั่วลิสงในรูปแบบเมล็ดพันธุ์ ถั่วลิสงฝักสด หรือถั่วลิสงแปรรูป โดยนอกจากจะช่วยสร้างรายได้จากการเพาะปลูกถั่วลิสงแล้วสิ่งสำคัญหนึ่งที่ได้จากการรวมกลุ่มคือ การสร้างความเข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด รวมถึงมีเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงสำรองเพื่อการเพาะปลูก เนื่องจากเมล็ดถั่วลิสงสามารถบริโภคได้ง่ายเมื่อทำให้สุกหรือผ่านการปรุงอาหารในระดับครัวเรือนจึงทำให้ถั่วลิสงสามารถจำหน่ายได้ง่าย มีความต้องการสูงในระดับครัวเรือนหรือชุมชน จากสาเหตุดังกล่าว เกษตรกรผู้ผลิตถั่วลิสงบางรายอาจจำหน่ายผลผลิตทั้งหมดเมื่อเก็บเกี่ยวได้โดยมิได้คำนึงถึงการเก็บรักษาพันธุ์เพื่อใช้เพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป ดังนั้น การรวมกลุ่มผู้ผลิตถั่วลิสงจึงอาจมีส่วนช่วยสร้างความยั่งยืนให้แก่การผลิตถั่วลิสง ขณะเดียวกัน จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลให้สภาพแวดล้อมระหว่างการเพาะปลูกถั่วลิสงแปรปรวนและส่งผลกระทบต่อการผลิตถั่วลิสง เช่น อุณหภูมิสูง ฝนทิ้งช่วง หรือการระบาดของโรค-แมลง เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยหรือทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงมีความสำคัญต่อการ

รักษาเสถียรภาพการผลิตถั่วลิสง รวมถึงการมีพันธุ์ถั่วลิสงที่หลากหลายให้เลือกใช้ภายใต้เงื่อนไขของสภาพการผลิตที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ในบางช่วงของการผลิตถั่วลิสงยังมีความต้องการแรงงานระหว่างการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ต้องการแรงงานจำนวนมากเพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในช่วงที่เหมาะสม ถั่วลิสงไม่แก่จนเกินไปหรือไม่แสดงอาการงอกคาคันเมื่อมีฝนตกช่วงการเก็บเกี่ยว ดังนั้น ในปัจจุบัน หลายหน่วยงานจึงได้พัฒนาเครื่องมือเก็บเกี่ยวถั่วลิสง เพื่อลดเวลาดำเนินการด้านแรงงาน และช่วยรักษาคุณภาพผลผลิตถั่วลิสง ซึ่งรวมถึงกรมวิชาการเกษตร โดยเอกภาพ และคณะ (2566) ได้วิจัยและพัฒนาชุดเก็บและปลิดฝักถั่วลิสงจากการทดสอบพบว่า อุปกรณ์มีความสามารถเชิงพื้นที่ในการชุดและปลิดฝักที่ 0.77 ไร่ต่อชั่วโมง ความสามารถเชิงวัสดุในการชุดที่ 221 กิโลกรัมต่อชั่วโมง ประสิทธิภาพเชิงพื้นที่ 87 เปอร์เซ็นต์ ประสิทธิภาพการปลิด 88.26 เปอร์เซ็นต์ ประสิทธิภาพชุดทำความสะอาด 82.77 เปอร์เซ็นต์ มีอัตราการสิ้นเปลืองน้ำมันที่ 0.36 ลิตรต่อชั่วโมง ผลการวิเคราะห์คุณภาพหลังการปลิด ได้ฝักสมบูรณ์ 67.6 เปอร์เซ็นต์ ฝักแตก 1.7 เปอร์เซ็นต์ ติดขี้ 9.4 เปอร์เซ็นต์ และเมล็ดลีบเน่า 21.3 เปอร์เซ็นต์

การผลิตถั่วลิสงให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ภายในประเทศไทยยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำคัญที่รอให้สามารถดำเนินการได้จริงภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น การเลือกเพาะปลูกถั่วลิสงของเกษตรกรเมื่อเปรียบเทียบกับพืชปลูกชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่แตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบจากต้นทุนการผลิตหรือผลตอบแทนที่ได้รับ การได้รับนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐต่อการเพาะปลูกถั่วลิสง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่เกิดจากสภาวะโลกรวน (Climate change) โลกเดือด (Global Boiling) อันมีผลกระทบโดยตรงต่อการเพาะปลูกพืชซึ่งรวมถึงถั่วลิสง ดังนั้น เพื่อลดผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการผลิตถั่วลิสง การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงจึงมีความสำคัญและจำเป็น โดยประเด็นการศึกษาที่สำคัญ เช่น การพัฒนาพันธุ์ถั่วลิสงที่ทนทานต่ออุณหภูมิสูง การป้องกันโรค-แมลงที่เกิดขึ้นจากอุณหภูมิสูง และการจัดการการเพาะปลูกที่สามารถควบคุมปัจจัยภายนอกระหว่างการเพาะปลูก (เช่น ความชื้น อุณหภูมิ และแสง เป็นต้น) เป็นต้น

ตารางที่ 3 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต การนำเข้า และส่งออกถั่วลิสงของประเทศไทย ระหว่างปี 2564-67

รายการ	2564/65	2565/66	2566/67
1. พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	70,265	73,863	71,876
2. ผลผลิต (ตัน)	25,074	26,597	26,019
3. ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)	357	360	362
4. ต้นทุนการผลิต (บาท/ตัน)	16,820	17,230	17,570
5. ราคาจำหน่าย (บาท/ตัน)	42,331	44,530	44,532
- ฝักแห้ง (คละเกรด)			
6. รายได้สุทธิ (บาท/ตัน)	25,471	27,300	26,962
7. ความต้องการภายในประเทศ (ตัน)	113,498	112,974	122,767
8. คาดการณ์การนำเข้า			
- ปริมาณ (ตัน)	89,387	90,125	97,647
- มูลค่า (ล้านบาท)	2,003	2,029	2,092
9. คาดการณ์การส่งออก			
- ปริมาณ (ตัน)	963	1,681	899
- มูลค่า (ล้านบาท)	42	46	33
10. ราคา (บาท/กิโลกรัม)			
- ราคานำเข้า	32.53	32.85	31.81
- ราคาส่งออก	48.39	34.46	38.76

ที่มา: Office of Agricultural Economics (2024) [in Thai]

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567ก. สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า 2566. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานสถิติการเกษตร. 2567ข. สศท.1 ติดตามสถานการณ์ผลิตถั่วลิสง 4 จว. ภาคเหนือ พืชเศรษฐกิจที่น่าจับตา เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มผลิต ยกระดับคุณภาพสินค้า. แหล่งข้อมูล: <https://oae.go.th/view/1/รายละเอียดข่าว/ข่าว%20สศท./44168/TH-TH>. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2567.
- เอกภาพ ป้านภูมิ, วิชัย โอภาณุกุล, เวียง อากรซี, วุฒิพล จันทร์สระคู, สรวุฒิ ปานทน, ธนพงศ์ แสนจุ่ม, อานนท สายคำฟู, พงษ์วี นามวงศ์, วรธนะ สมนึก, ภิรมย์ แถวเพี้ย และ เฉลิมพล แสงเรณู. 2566. การวิจัยและพัฒนาารถุดเก็บและผลิตถั่วลิสง. วารสารสมาคมวิศวกรรมเกษตรแห่งประเทศไทย 29(2): 36-41.
- Agropages. 2023a. New high oleic acid groundnut variety with high yield potential released in Gujarat, India. แหล่งข้อมูล: <https://news.agropages.com/News/NewsDetail---46790.htm>. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2567.
- Agropages. 2023b. New superior groundnut variety developed by ICRISAT & BARI released in Bangladesh. แหล่งข้อมูล: <https://news.agropages.com/News/NewsDetail---46790.htm>. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2567.
- King, P. 2023a. Which peanut variety is best? The secrets of international marketing. แหล่งข้อมูล: <https://www.agrocrops.com/en/peanuts-blogs/which-peanut-variety-is-best>. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.
- King, P. 2023b. Indian groundnuts are available in different varieties. แหล่งข้อมูล: <https://www.agrocrops.com/en/peanuts-blogs/groundnuts-varieties-available-in-india>. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.
- IPAD (International Production Assessment Division). 2024a. Peanut 2024World Production. แหล่งข้อมูล: <https://ipad.fas.usda.gov/cropexplorer/cropview/commodityView.aspx?cropid=2221000>. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2567.
- IPAD (International Production Assessment Division). 2024b. Peanut Area, Yield and Production. แหล่งข้อมูล: <https://ipad.fas.usda.gov/countrysummary/Default.aspx?id=TH&crop=Peanut>. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2567.

Mizzima News, 2024. Groundnut oil demand falls in Myanmar domestic market.

แหล่งข้อมูล: <https://eng.mizzima.com/2024/02/18/7264>. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

The Global New Light of Myanmar. 2023. Mandalay market thrives as Chinese demand boosts peanut transactions. แหล่งข้อมูล: <https://www.gnlm.com.mm/mandalay-market-thrives-as-chinese-demand-boosts-peanut-transactions/>. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

United States Department of Agriculture (USDA). 2024. Oilseeds and Products Annual-China. แหล่งข้อมูล: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Oilseeds%20and%20Products%20Annual_Beijing_China%20-%20People%27s%20Republic%20of_CH2024-0042.pdf. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

Worldpopulationreview. 2024. Peanut Production by State 2024. แหล่งข้อมูล: <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/peanut-production-by-state>. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

สถานการณ์ ปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต

สถานการณ์โลก

1. ด้านการผลิต

ถั่วหรั่งมีถิ่นกำเนิดทวีปแอฟริกา สามารถเจริญเติบโตได้ในพื้นที่แห้งแล้ง ปลูกได้แม้ในดินที่ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นพืชที่มีความสำคัญในแง่ความมั่นคงทางด้านอาหาร ปี 2565 มีรายงานว่าพื้นที่ปลูกถั่วหรั่งทั่วโลก 2,491,969 ไร่ ผลผลิตรวม 246,511 ตัน และผลผลิตเฉลี่ย 98.9 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 1) ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมาพบว่าพื้นที่ปลูกถั่วหรั่งเพิ่มขึ้น แต่หลังจากนั้นระหว่างปี 2563-2565 พื้นที่ปลูกค่อนข้างคงที่ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา (ตารางที่ 2) โดยเฉพาะสาธารณรัฐไนเจอร์มีพื้นที่เพาะปลูกสูงสุด 643,506 ไร่ ให้ผลผลิตรวม 61,753 ตัน รองลงมาคือ สาธารณรัฐซิมบับเวมีพื้นที่ปลูก 536,025 ไร่ แต่ให้ผลผลิตเพียง 19,348 ตัน ประเทศบัวร์กินาฟาโซ สาธารณรัฐแคเมอรูน และสาธารณรัฐมาลี มีพื้นที่ปลูก 339,819 ไร่ 306,500 ไร่ และ 233,306 ไร่ ตามลำดับ โดยให้ผลผลิตเท่ากับ 57,209 ตัน 40,640 ตัน และ 25,186 ตัน ตามลำดับ พิจารณาผลผลิตเฉลี่ยของประเทศผู้ผลิตถั่วหรั่ง 5 อันดับแรกของโลกพบว่า ค่าเฉลี่ยผลผลิตของแต่ละประเทศแตกต่างกัน โดยสาธารณรัฐซิมบับเวมีผลผลิตเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 36 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนประเทศบัวร์กินาฟาโซ ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด 168 กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ 1 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ถั่วหรั่งของโลก ปี 2561-2565

ปี	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมต่อไร่)
2561	2,386,975	236,004	98.9
2562	2,364,081	227,068	96.0
2563	2,490,294	259,313	104.1
2564	2,543,194	239,607	94.2
2565	2,491,969	246,511	98.9
เฉลี่ย	2,455,303	241,701	98.4

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nation (2024)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตเฉลี่ยของประเทศผู้ผลิตถั่วเหลือง 5 อันดับแรกของโลก ปี 2565

ประเทศ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมต่อไร่)
สาธารณรัฐไนเจอร์	643,506	61,753	96
สาธารณรัฐซิมบับเว	536,025	19,348	36
บูร์กินา ฟาโซ	339,819	57,209	168
สาธารณรัฐแคเมอรูน	306,500	40,640	133
สาธารณรัฐมาลี	233,306	25,186	108

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nation (2024)

2. ด้านการตลาด

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกถั่วเหลือง ปี 2565 ใน 5 อันดับแรกของโลกพบว่า ประเทศในทวีปเอเชียคือประเทศพม่าเป็นผู้ส่งออกสูงสุด จำนวน 1,627 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,297,000 ดอลลาร์ รองลงมาได้แก่ประเทศมาลาวี บราซิล มาดากัสการ์ และไนจีเรีย โดยมีปริมาณการส่งออกถั่วเหลืองจำนวน 694 120 111 และ 105 ตัน ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่า 436,000 351,000 51,000 และ 168,000 ดอลลาร์ ตามลำดับ (ตารางที่ 3) จะเห็นได้ว่าประเทศผู้ผลิตส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในทวีปแอฟริกาเน้นการบริโภคภายในประเทศมากกว่าจะส่งออกไปขายต่างประเทศ พิจารณาปริมาณและมูลค่าการนำเข้าถั่วเหลือง 5 อันดับแรกของโลก ปี 2565 พบว่า ประเทศที่นำเข้าถั่วเหลืองสูงสุดคือ ประเทศอังกฤษ จำนวน 225 ตัน คิดเป็นมูลค่า 329,000 ดอลลาร์ รองลงมาได้แก่ เนปาล เลบานอน สาธารณรัฐโดมินิกัน และอินเดีย จำนวน 214 179 136 และ 120 ตัน ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่า 186,000 265,000 254,000 และ 213,000 ดอลลาร์ ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ปัญหาการปลูกพืชถั่วเหลืองในทวีปแอฟริกามีข้อจำกัดโดยเฉพาะการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพันธุ์ การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์และสามารถจำหน่ายเชิงพาณิชย์ได้ จึงควรใช้ความหลากหลายทางพันธุกรรมที่มีและข้อดีด้านความทนทานต่อสภาวะแล้ง และปริมาณสารอาหารของถั่วเหลืองที่มีมากเป็นกลยุทธ์สำคัญเริ่มต้นในการปรับปรุงพันธุกรรม ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารต่างๆ และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีพันธุ์ที่ให้ผลผลิตและคุณค่าทางโภชนาการสูง รวมถึงการเพิ่มมูลค่าและการเข้าถึงช่องทางการตลาด ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการวิจัยและพัฒนาของถั่วเหลืองเพื่อเสริมความมั่นคงทางอาหารในทวีปแอฟริกาหรือในระดับนานาชาติ (Majola และคณะ, 2021)

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกถั่วหรั่ง 5 อันดับแรกของโลก ปี 2565

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ดอลลาร์)
พม่า	1,627	1,297,000
มาลาวี	694	436,000
บราซิล	120	351,000
มาดากัสการ์	111	51,000
ไนจีเรีย	105	168,000

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nation (2024)

ตารางที่ 4 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าถั่วหรั่ง 5 อันดับแรกของโลก ปี 2565

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ดอลลาร์)
อังกฤษ	225	329,000
เนปาล	214	186,000
เลบานอน	179	265,000
สาธารณรัฐโดมินิกัน	136	254,000
อินเดีย	120	213,000

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nation (2024)

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. ด้านการผลิต

ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร (2567) รายงานว่า ปี 2566 ถั่วหรั่งมีพื้นที่ปลูก 1,251 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต 1,166.5 ไร่ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ 475,631 กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย 408 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 5) พื้นที่ปลูกทั้งหมดอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ กระบี่ นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลาและสุราษฎร์ธานี เมื่อพิจารณาพื้นที่ปลูกในปี 2566 พบว่าเพิ่มขึ้นจากปี 2565 ทั้งนี้เป็นผลมาจาก ปี 2565 เมื่อพื้นที่ปลูกน้อยส่งผลให้ผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยตามไปด้วย ซึ่งทำให้ราคาผลผลิตถั่วหรั่งสดที่เกษตรกรขายได้ราคาสูง (30-40 บาท) ส่งผลให้พื้นที่ปลูกปี 2566 เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 5) คาดการณ์ว่าพื้นที่ปลูกจริงมีมากกว่าที่รายงานไว้เนื่องจากถั่วหรั่งเป็นพืชพื้นถิ่น ข้อมูลพื้นที่ปลูกไม่แน่นอน อย่างไรก็ตามคาดการณ์ว่าพื้นที่ปลูกในปี 2567 มีแนวโน้มคงที่เนื่องจากราคาถั่วหรั่งยังดี แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรมักปลูกถั่วหรั่งเป็นพืชแซม ดังนั้นพื้นที่ปลูกจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามพื้นที่ปลูกยางพาราหรือปาล์มน้ำมันปลูกใหม่ ด้วยราคาผลผลิตที่จูงใจทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมขายผลผลิตทั้งหมดที่มีโดยไม่ได้เก็บสำรองไว้สำหรับใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ปลูกในฤดูกาลถัดไป

2. ด้านการตลาด

ถั่วหรั่งสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้ดีปีหนึ่งของภาคใต้ เกษตรกรจะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตในเดือนกันยายนเป็นต้นไป ผลผลิตโดยเฉลี่ยไร่ละ 350 – 500 กิโลกรัม คิดราคาขายเฉลี่ยอยู่ที่ 30 บาทต่อกิโลกรัมเกษตรกรจะมีรายได้จากการปลูกถั่วหรั่งเฉลี่ยไร่ละ 10,500-15,000 บาท ราคาผลผลิตฝักสดค่อนข้างสูงขึ้นลงไม่เท่ากันในบางพื้นที่เกษตรกรปลูกโดยเน้นจำหน่ายปลีกเจาะฐานลูกค้ากลุ่มที่ใส่ใจสุขภาพ เช่น อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ช่วงปลายฤดูเก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม 2566 พบว่าราคาผลผลิตถั่วหรั่งสดหน้าแปลงสูงถึง 50 บาทต่อกิโลกรัม ช่วงปี 2564-2565 ที่ผ่านมามีผลผลิตค่อนข้างน้อยสอดคล้องกับพื้นที่ปลูกลดลง ทำให้ถั่วหรั่งราคาสูง แม้พื้นที่ปลูกจะเพิ่มขึ้นในปี 2566 แต่ด้วยแนวโน้มที่ผู้บริโภครู้จักพืชถั่วหรั่งแพร่หลายมากขึ้น คาดว่าราคาจะไม่ลดลงไปกว่านี้และการปลูกอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แม้มีปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศที่คาดเดาได้ยากแต่ก็มีข้อดีทำให้การเริ่มฤดูกาลปลูกในแต่ละพื้นที่ต่างกัน ทำให้ผลผลิตค่อยๆ ททยอยเข้าสู่ตลาดทำให้เกิดสภาวะผลผลิตล้นตลาดได้ยาก มีรายงานว่า ปี 2565 ประเทศไทยส่งออกถั่วหรั่ง จำนวน 11.93 ตัน คิดเป็นมูลค่า 11,000 ดอลลาร์ (Food and Agriculture Organization of the United Nation, 2024) ตลาดหัวอิฐในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นตลาดรับซื้อถั่วหรั่งแหล่งใหญ่ ซึ่งพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตในพื้นที่ไปขายส่งยังตลาดใหญ่ก่อนจะกระจายไปตามในพื้นที่ภาคใต้ ตลาดส่งออกหลักของถั่วหรั่งที่สำคัญคือ ประเทศมาเลเซียโดยราคาจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามความต้องการตลาด และปัจจัยด้านปริมาณผลผลิตในแต่ละปี ผลผลิตถั่วหรั่งจะทยอยซื้อขายในตลาดมาเลเซียตั้งแต่เดือนกันยายนถึงธันวาคมซึ่งเป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย สาเหตุที่มาเลเซียต้องนำเข้าถั่วหรั่งเนื่องจากเกษตรกรในประเทศมาเลเซียเน้นเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักหากเกินความต้องการถึงจะขายออกสู่ตลาด

ตารางที่ 5 พื้นที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม ผลผลิตเฉลี่ย และราคาที่เกษตรกรขาย ตั้งแต่ปี 2562-2566

ปี	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย กิโลกรัมต่อไร่	ราคาที่เกษตรกรขาย (บาทต่อกิโลกรัม)
2562	244	256,816	1,052	22.47
2563	1,048	780,542	775	22.16
2564	332	164,315	495	28.92
2565	489	246,666	504	31.26
2566	1,167	475,631	408	28.58

ที่มา : ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร (2567)

3. แนวโน้มในอนาคต

พฤติกรรมการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารเปลี่ยนแปลงไปของสังคมยุคปัจจุบัน ต้องการอาหารที่ตอบสนองความสะดวกในการบริโภค และกระแสของผู้บริโภคยุคใหม่ที่ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงความห่วงใยต่อสุขภาพ ส่งผลให้ผู้บริโภคบางส่วนหันมาสนใจอาหารที่เป็นโปรตีนจากพืช (plant-based alternative) ที่กำลังได้รับความนิยมสูงจากผู้บริโภคในปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น เช่น อาหารที่ผลิตจากวัตถุดิบที่สดใหม่และมีคุณภาพ อาหารที่ช่วยควบคุมแคลอรีและน้ำหนัก ตลอดจนอาหารมังสวิรัต ถั่วเหลืองเป็นพืชที่มีคุณค่าทางอาหารสูง ประกอบด้วยโปรตีน 18-24 เปอร์เซ็นต์ ไขมัน 6.0-6.5 เปอร์เซ็นต์ และคาร์โบไฮเดรต 60-63 เปอร์เซ็นต์ (Yusuf *et al.*, 2008) จึงเป็นแหล่งของอาหารที่มีความสมดุลและครบถ้วน (complete food) สำหรับประเทศไทยยังเน้นการบริโภคในรูปแบบผักต้ม มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์บ้างแต่ไม่มากซึ่งทำได้ง่ายไม่ยุ่งยาก เช่น ถั่วเหลืองทอด ข้าวเกรียบถั่วเหลือง น้านมถั่วเหลือง และเป็นส่วนประกอบของไส้ขนมต่างๆ จากข้อมูลด้านโภชนาการที่พบว่าถั่วเหลืองมีคุณค่าทางโภชนาการสูงเนื่องจากมีโปรตีน คาร์โบไฮเดรตและไขมันในปริมาณที่เพียงพอจึงถือว่ามีสารอาหารที่ครบถ้วน เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับคนที่รับประทานมังสวิรัต เหมาะสำหรับผู้แพ้โปรตีนจากสัตว์ ทำให้ปัจจุบันพืชถั่วเหลืองเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นทำให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากถั่วเหลืองที่หลากหลาย เช่น นมยูเอสที โคนัท ขนมปังกรอบ โยเกิร์ต เส้นพาสต้า บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เนื้อเทียม ฯลฯ ถั่วเหลืองยังสามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ยา เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์เสริมอาหารได้ จะเห็นได้ว่าสามารถนำถั่วเหลืองไปแปรรูปหรือเป็นส่วนประกอบของอาหารอื่นได้มากมาย ด้วยเป็นพืชตระกูลถั่วที่มีโปรตีนจึงมีบทบาทในการช่วยเสริมหรือปรับปรุงคุณภาพปริมาณโปรตีนในสูตรอาหารต่างๆ อย่างไรก็ตามการเสริมถั่วเหลืองในปริมาณที่สูงนั้นอาจยังไม่เป็นที่ยอมรับในด้านประสาทสัมผัสโดยเฉพาะถั่วเหลืองที่มีกลิ่นและรสชาติที่เฉพาะตัว (Nwadi *et al.*, 2019) ในการนำถั่วเหลืองเข้ามามีบทบาทด้านอาหารในอนาคต นักวิจัยจึงต้องปรับปรุงคุณภาพในด้านประสาทสัมผัสหรือความพึงพอใจด้านรสชาติให้เป็นที่ยอมรับ

ด้วยคุณสมบัติที่น่าสนใจของพืชถั่วเหลืองเองที่ทนแล้งได้ดี สามารถปลูกได้แม้ในพื้นที่ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สามารถตรึงไนโตรเจนช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินได้และยังมีสารอาหารครบถ้วน จึงมีบทบาทในการช่วยเสริมความมั่นคงทางด้านอาหารได้ คาดหมายว่าในอนาคตถั่วเหลืองจะเป็นพืชที่มีการศึกษาข้อมูลและหาทางพัฒนาการใช้ประโยชน์มากขึ้น ปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการบริโภคผักสดแบบเดิมๆ เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ จึงคาดหมายว่าในอนาคตพืชชนิดนี้จะได้รับความสนใจและมีการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร. 2567. รายงานสถิติทางการเกษตร พืชอายุสั้นข้อมูล (รต.01) จำแนกตามพืช/แมลง. แหล่งข้อมูล :
<http://www.production.doae.go.th/survice/> (11 กรกฎาคม 2567)
- Food and Agriculture Organization of the United Nation. 2024. FAOSTAT. (Online). Available. <https://www.fao.org/faostat/en/#search/Bambara%20beans%2C%20dry> (July 8, 2024)
- Majola N. G., A. S. Gerrano and H. Shimelis. 2021. Bambara Groundnut (*Vigna subterranea* [L.] Verdc.) Production, Utilisation and Genetic Improvement in Sub-Saharan Africa.
- Nwadi, O. M. M., N. Uchegbu and S. A. Oyeyinka. 2019. Enrichment of food blends with bambara groundnut flour: Past, present, and future trends. *Legume Science*. Available. <https://doi.org/10.1002/leg3.25> (July 12, 2024)
- Yusuf, A. A., H. Ayedun and L. O. Sanni. 2008. Chemical composition and functional properties of raw and roasted Nigerian benniseed (*Sesamum indicum*) and Bambara groundnut (*Vigna subterranea*). *Food Chem.*, 111 (2): 277-282.

สถานการณ์โลก

1. ด้านการผลิต

ปี 2565 การผลิตงาของโลก มีพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งหมด 80.22 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 6.74 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ย 84 กก./ไร่ แหล่งผลิตส่วนใหญ่อยู่ในเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน แอฟริกาและเอเชีย ประเทศผู้ผลิตหลัก 10 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศซูดาน อินเดีย เมียนมาร์ แทนซาเนีย ซูดานใต้ บุร์กินาฟาโซ ชาด ไนจีเรีย จีน และเอธิโอเปีย ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 47-265 กก./ไร่ (ตารางที่ 1) ตารางที่ 1 พื้นที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยงา ของโลก ปี 2565

ประเทศ	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิตรวม (ล้านตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. ซูดาน	25.95	1.23	47
2. อินเดีย	10.17	0.79	78
3. เมียนมาร์	9.61	0.76	79
4. แทนซาเนีย	6.00	0.70	117
5. ซูดานใต้	3.84	0.18	47
6. บุร์กินาฟาโซ	2.48	0.21	85
7. ชาด	2.43	0.20	82
8. ไนจีเรีย	2.28	0.45	197
9. จีน	1.66	0.44	265
10. เอธิโอเปีย	1.56	0.18	115
ทั้งโลก	80.22	6.74	84

ที่มา : <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL> (สืบค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2567)

2. ด้านการตลาด

ขนาดตลาดงาทัวโลก ปี 2565 มีมูลค่ากว่า 5,220 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มสูงขึ้น 6,694 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2571 ความต้องการผลิตของตลาดส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเมล็ด ชนิดของงาที่ต้องการ ได้แก่ งาขาว และงาดำ ปัจจัยผลักดันการเติบโตของตลาดเมล็ดงา เนื่องจากเป็นพืชที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เมล็ดอุดมด้วยโปรตีน ไขมันดี และแร่ธาตุมากมาย จึงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เพื่อใช้ในส่วประกอบต่างๆของอาหาร ขนมปัง เบเกอรี่ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อสุขภาพ การแพทย์ อีกทั้งความนิยมที่เพิ่มขึ้นของอาหารประจำชาติ เมล็ดงาเป็นส่วนประกอบหลัก

ในอาหารเอเชียและตะวันออกกลางหลายชนิด เช่น ฮัมมุส ทาฮินี และน้ำมันงา และความต้องการอาหารสะดวกซื้อจากไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคในปัจจุบัน เมล็ดงาถูกใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อาหารสะดวกซื้อ เช่น สแน็คบาร์ แท่งพลังงาน ผลิตภัณฑ์เบเกอรี่

ประเทศที่ผลิตงารายใหญ่ในแถบแอฟริกา และเอเชีย ได้แก่ ประเทศซูดาน แทนซาเนีย เอธิโอเปีย อินเดีย และเมียนมาร์ เป็นต้น เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ ส่วนผู้นำเข้าที่มีความต้องการใช้ผลผลิตงาในแต่ละปีมากกว่า 2 ล้านตัน คือ จีน ญี่ปุ่น ตุรกี สหภาพยุโรป เกาหลีใต้ เวียดนาม สหรัฐอเมริกา ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอเมริกาฮับเอมิเรตส์

3. แนวโน้มการผลิตและการตลาด

ความต้องการงาของประเทศต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ประเทศผู้ผลิตงาที่สำคัญ ประสบปัญหาการผลิต โดยเฉพาะในเขตแอฟริกาตะวันออก จีน และอินเดีย เช่น ผลผลิตต่ำเนื่องจากสาเหตุสภาพภูมิอากาศแปรปรวน ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้น พื้นที่ปลูกงาน้อยลง โดยมีการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นแทน บางประเทศประสบปัญหาภายในประเทศกระทบต่อการส่งออก ทำให้ผลผลิตงาลดลงไม่เพียงพอ

สถานการณ์ประเทศไทย

1. ด้านการผลิต

ปีเพาะปลูก 2565/66 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกงา ประมาณ 2,813 ไร่ เก็บเกี่ยวได้ 2,658.50 ไร่ ผลผลิตรวม 276.09 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 104 กก./ไร่ คิดเป็นงาแดง 50.14% งาดำ 49.50% และงาขาว 0.40% พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในเขต ภาคเหนือ ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ งาแดงปลูกที่จังหวัดนครสวรรค์ ลพบุรี เชียงใหม่ และสุโขทัย งาดำปลูกที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน บุรีรัมย์ ลพบุรี ศรีสะเกษ ยโสธร นครสวรรค์ สุโขทัย อุบลราชธานี พิษณุโลก สุพรรณบุรี และพะเยา ส่วนงาขาวปลูกที่จังหวัดอุบลราชธานี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

2. ด้านการตลาด

ปริมาณผลผลิตงารวมของประเทศไทยแต่ละปีนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ปริมาณผลผลิตในแต่ละปีก่อนข้างแปรปรวนไม่สามารถคาดการณ์ได้ ทำให้ราคางาขึ้นลงตามปริมาณผลผลิตงาที่มากหรือน้อย ชนิดของงา และแหล่งปลูก งาที่ซื้อขายในประเทศ แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ งาดำ งาขาวตามธรรมชาติ และงาขาวขัด (งาดำหรือแดงที่นำมากะเทาะเปลือกออก) ฤดูกาลที่ผลผลิตออกสู่ตลาดแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ งาดำต้นฤดูฝน ผลผลิตออกสู่ตลาดเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม เป็นงาที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ งาปลายฤดูฝน ผลผลิตออกสู่ตลาดเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม เป็นงาที่มีคุณภาพค่อนข้างสูง และงาทั้งปี ผลผลิตทยอยออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี ผลผลิตงาของเกษตรกรมีการจำหน่ายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น ส่วนพ่อค้าท้องถิ่นจะจำหน่ายให้

พ่อค้าส่งระดับจังหวัด นำไปจำหน่ายให้กับผู้ค้าปลีกและผู้บริโภค อีกส่วนขายให้กับผู้ค้าส่งในกรุงเทพฯ โรงงานทำขนม โรงงานสกัดน้ำมันงาหรือผู้ส่งออก สำหรับราคาเมล็ดงา ในปี 2566 งาดำอยู่ระหว่าง 37-113 บาทต่อกิโลกรัม งาแดงอยู่ระหว่าง 45-60 บาทต่อกิโลกรัม และงาขาวอยู่ที่ 85 บาทต่อกิโลกรัม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

3. แนวโน้มการผลิต

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกงาน้อยลง เกษตรกรหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นแทน อย่างไรก็ตาม งามีคุณค่าทางโภชนาการสูง ใช้ประกอบอาหาร โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันเป็นพืชทรงคุณค่าสำหรับเป็นอาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคทุกกลุ่ม ศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตงา ได้ดำเนินการผ่านโครงการต่างๆ ปี 2564 เทคโนโลยีการผลิตงาในสภาพนาจากวิสาหกิจชุมชนสู่อุตสาหกรรมอาหารสุขภาพ (MOU งาม) ปี 2565 การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตเมล็ดพันธุ์งาอินทรีย์และงา GAP ในสภาพนาเพื่อยกระดับรายได้เกษตรกรอย่างยั่งยืน และปี 2566 การพัฒนาศักยภาพผู้นำเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในชุมชนต้นแบบการผลิตงา ขับเคลื่อนระบบการผลิตและการแปรรูปเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอย่างยั่งยืน และปี 2567 สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตงาในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มพื้นที่ปลูกและผลผลิตงาของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช (รต.01) แบบรายปี. สืบค้นจาก :

[http://production.doae.go.th/report_main2.php?report_type=1,](http://production.doae.go.th/report_main2.php?report_type=1)

(สืบค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2567)

Crops-FAOSTAT. 2022. <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL>

(สืบค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2567)

World Sesame Conference 21 - 23 Aug 2022 @ Movenpick Grand Al Bustan, Dubai

- Concluded Successfully <https://sesameconference.com/WSC2022/index.html>

(สืบค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2567)

Sesame Seeds Market Size.2022. [https://www.linkedin.com/pulse/sesame-seeds-](https://www.linkedin.com/pulse/sesame-seeds-market-landscape-future-trends-industry-fkgje)

[market-landscape-future-trends-industry-fkgje](https://www.linkedin.com/pulse/sesame-seeds-market-landscape-future-trends-industry-fkgje) (สืบค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2567)

สถานการณ์ฝ้ายโลก

1. การผลิต

สถานการณ์การผลิตฝ้ายทั่วโลก ในปี 2566/67 มีปริมาณผลผลิตฝ้ายรวมทั้งหมด 25 ล้านตัน พื้นที่ปลูก 200 ล้านไร่ โดยประเทศจีนเป็นประเทศผู้ผลิตฝ้ายอันดับ 1 ของโลกด้วยปริมาณการผลิต 5,878,548 ตัน พื้นที่ปลูก 18,125,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 324 กิโลกรัมต่อไร่ อินเดียเป็นผู้ผลิตอันดับสอง 5,443,100 ตัน พื้นที่ปลูก 79,375,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 68 กิโลกรัมต่อไร่ ตามมาด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา 2,791,221 ตัน พื้นที่ปลูก 10,375,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 138 กิโลกรัมต่อไร่ บราซิล ปริมาณการผลิต 3,170,061 ตัน พื้นที่ปลูก 10,375,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 305 กิโลกรัมต่อไร่ ปากีสถาน ปริมาณการผลิต 1,415,206 ตัน พื้นที่ปลูก 16,250,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 87 กิโลกรัมต่อไร่ ออสเตรเลีย ปริมาณการผลิต 1,110,392 ตัน พื้นที่ปลูก 2,937,500 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 382 กิโลกรัมต่อไร่ ตุรกี ปริมาณการผลิต 726,034 ตัน พื้นที่ปลูก 2,750,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 277 กิโลกรัมต่อไร่ อุซเบกิสถาน ปริมาณการผลิต 631,400 ตัน พื้นที่ปลูก 6,437,500 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 98 กิโลกรัมต่อไร่ อาร์เจนตินา ปริมาณการผลิต 278,686 ตัน พื้นที่ปลูก 2,812,500 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 99 กิโลกรัมต่อไร่ และมาลี ปริมาณการผลิต 272,155 ตัน พื้นที่ปลูก 4,375,500 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 62 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

2. การนำเข้า-ส่งออก

สถานการณ์นำเข้าและส่งออกฝ้ายทั่วโลก ในปี 2566/67 มีปริมาณการส่งออกฝ้ายจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกทั้งหมด 6,968,000 ตัน โดยประเทศที่มีปริมาณการส่งออกฝ้ายเป็นอันดับ 1 ของโลก คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีปริมาณการส่งออก 2,787,000 ตัน อันดับสองประเทศบราซิล 1,449,000 ตัน และอันดับสาม ประเทศออสเตรเลีย 1,350,000 ตัน (ตารางที่ 2) ในขณะที่ปริมาณการนำเข้าฝ้ายจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกทั้งหมด 7,140,000 ตัน โดยประเทศที่มีปริมาณการนำเข้าฝ้ายเป็นอันดับหนึ่ง ของโลก คือ ประเทศบังกลาเทศ มีปริมาณการนำเข้า 1,481,000 ตัน อันดับสองประเทศเวียดนาม 1,404,000 ตัน และอันดับสาม ประเทศจีน 1,350,000 ตัน ส่วนประเทศไทย มีปริมาณการนำเข้าฝ้ายอยู่ในอันดับแปดของโลก คือ 152,000 ตัน (ตารางที่ 3)

3. แนวโน้มสถานการณ์ฝ้ายในปี 2567/68

แนวโน้มสถานการณ์การผลิต นำเข้า และส่งออกฝ้ายในปี 2567/68 คือ การผลิตฝ้ายของโลก มีการฟื้นตัวเพิ่มขึ้น 3.3 เปอร์เซ็นต์ นำโดยผลผลิตฝ้ายของประเทศสหรัฐอเมริกาและการฟื้นตัวของโรงงานทั่วโลกเพิ่มขึ้น 3.1 เปอร์เซ็นต์ โดยผลผลิตฝ้ายรวมทั้งหมดจะเพิ่มขึ้น 7.5 เปอร์เซ็นต์ การค้า

โลกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องด้วยความต้องการนำเข้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองการขยายตัวของโรงงานผลิตสิ่งทอทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศบราซิลและออสเตรเลีย ซึ่งคาดการณ์ว่าความต้องการนำเข้าฝ้ายของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 เปอร์เซ็นต์ (USDA, 2024)

ตารางที่ 1 ประเทศผู้ผลิตฝ้ายมากที่สุด 10 อันดับของโลก ในปี 2566/67

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
1. จีน	5,878,548	18,125,000	324
2. อินเดีย	5,443,100	79,375,000	68
3. สหรัฐอเมริกา	2,791,221	20,312,500	138
4. บราซิล	3,170,061	10,375,000	305
5. ปากีสถาน	1,415,206	16,250,000	87
6. ออสเตรเลีย	1,110,392	2,937,500	382
7. ตุรกี	762,034	2,750,000	277
8. อุซเบกิสถาน	631,400	6,437,500	98
9. อาร์เจนตินา	278,686	2,812,500	99
10. มาลี	272,155	4,375,000	62

ที่มา : USDA (2024)

ตารางที่ 2 ประเทศผู้ส่งออกฝ้ายมากที่สุด 10 อันดับของโลก ในปี 2566/67

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)
1. สหรัฐอเมริกา	2,787,000
2. บราซิล	1,449,000
3. ออสเตรเลีย	1,350,000
4. กรีซ	283,000
5. อินเดีย	250,000
6. เบนิน	218,000
7. ตุรกี	180,000
8. บูร์กินาฟาโซ	163,000
9. มาลี	163,000
10. แคเมอรูน	125,000

ที่มา : Statista (2024)

ตารางที่ 3 ประเทศผู้นำเข้าฝ้ายมากที่สุด 9 อันดับของโลก ในปี 2566/67

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)
1. บังกลาเทศ	1,481,000
2. เวียดนาม	1,404,000
3. จีน	1,350,000
4. ปากีสถาน	958,000
5. ตุรกี	914,000
6. อินเดีย	381,000
7. อินโดนีเซีย	348,000
8. ไทย	152,000
9. เม็กซิโก	152,000

ที่มา : Statista (2024)

สถานการณ์ฝ้ายไทย

1. การผลิต

พื้นที่การปลูกฝ้ายของไทย เนื่องจากการปลูกฝ้ายในปัจจุบัน เกษตรกรผู้ปลูกเป็นกลุ่มผู้ผลิตหัตถกรรมสิ่งทอที่ปลูกเพื่อไว้ใช้ภายในกลุ่มฯ ไม่ได้ปลูกในเชิงพาณิชย์ ซึ่งพื้นที่ปลูกจะกระจายกันปลูกในพื้นที่ไม่มากนัก เนื่องจากฝ้ายเป็นพืชที่มีการดูแลรักษาค่อนข้างมาก มีแมลงศัตรูหลายชนิด โดยผลผลิตฝ้ายที่ได้จะนำมารวมกันเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่มีมูลค่าและคุ้มค่ากว่าการผลิตเป็นแปลงใหญ่เพื่อจำหน่ายผลผลิตในรูปของปุ๋ยฝ้ายทั้งเมล็ด ทำให้ไม่พบข้อมูลสถิติของพื้นที่ปลูกฝ้าย ดังนั้นการประเมินพื้นที่ปลูกฝ้ายจึงต้องประมาณการจากปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่จำหน่าย โดยศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ จากตารางที่ 4 พบว่า ในปี 2558-2566 มีพื้นที่การปลูกฝ้ายมากกว่า 200 ไร่ในแต่ละปี โดยปี 2564 สามารถจำหน่ายเมล็ดฝ้ายพันธุ์ กวก.ตากฟ้า 3 กวก.ตากฟ้า 84-4 กวก.ตากฟ้า 86-5 กวก.ตากฟ้า 6 และกวก.ตากฟ้า 7 พันธุ์ละ 100 กิโลกรัม รวมทั้งสิ้น 500 กิโลกรัม ตามงบประมาณในการผลิตที่ศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์รับผิดชอบ ซึ่งสามารถนำไปปลูกในพื้นที่ 250 ไร่ และเมื่อคำนวณจากผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 233 กิโลกรัม (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร, 2551) พบว่า ในปี 2564 สามารถผลิตฝ้ายได้ประมาณ 58,250 กิโลกรัม ปี 2566 พื้นที่ปลูกฝ้าย 193 ไร่ สามารถผลิตฝ้ายได้ประมาณ 44,969 กิโลกรัม ทั้งนี้ยังไม่รวมผลผลิตของฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองที่เกษตรกรบางส่วนยังคงปลูกตามวิถีปฏิบัติ ที่สืบทอดกันมา และจากการเก็บเมล็ดที่ได้จากการหีบไว้ใช้ในปีถัดไป

2. การนำเข้า-ส่งออก

ปัจจุบันการผลิตฝ้ายในประเทศปลูกเพื่อใช้สำหรับกลุ่มหัตถกรรมสิ่งทอพื้นบ้าน ในส่วนภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ ฝ้ายที่ใช้นำเข้าจากต่างประเทศ ปริมาณการนำเข้าฝ้ายที่ยังไม่ได้สาวหรือหิว แต่ละปีมีปริมาณนำเข้าไม่ต่ำกว่า 100,000 ตัน มีมูลค่าการนำเข้า 10,000 ล้านบาท โดยในแต่ละปี มีความผันผวนตามปริมาณความต้องการใช้ในประเทศ และราคาของฝ้ายในตลาดโลก โดยในปี 2562 มีปริมาณการนำเข้าฝ้าย 205,143 ตัน ซึ่งลดลงร้อยละ 20.76 เมื่อเทียบกับปี 2561 ในปี 2563 ปริมาณการนำเข้าฝ้ายลดลงถึงร้อยละ 34.88 เมื่อเทียบกับปี 2562 ปี 2564-2565 ปริมาณการนำเข้าฝ้ายเพิ่มขึ้น โดยในปี 2564 มีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.54 เทียบกับปี 2563 คือ 156,314 ตัน คิดเป็นมูลค่า 10,353 ล้านบาท ในปี 2565 มีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.81 เทียบกับปี 2564 คือ 171,423 ตัน คิดเป็นมูลค่า 18,952 ล้านบาท ปี 2566 ปริมาณการนำเข้าฝ้ายลดลง ร้อยละ 40.13 เทียบกับปี 2565 ทำให้มีปริมาณการนำเข้าเพียง 102,637 ตัน คิดเป็นมูลค่า 8,559 ล้านบาท (ตารางที่ 5)

ส่วนการส่งออกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม โดยภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ในภาพรวมการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม มีมูลค่า 211,176 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 11.9 เมื่อเทียบกับปี 2565 แบ่งเป็นการส่งออกกลุ่มสิ่งทอ มีมูลค่า 139,762 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 10.0 และการส่งออกกลุ่มเครื่องนุ่งห่ม มีมูลค่า 71,414 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 15.4 เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกใน 4 ผลิตภัณฑ์หลัก ประกอบด้วย เส้นใยประดิษฐ์ เส้นด้าย ผ้าฝืน และเครื่องนุ่งห่ม พบว่า ในปี 2566 ถ้าพิจารณามูลค่าการส่งออกใน 4 ผลิตภัณฑ์หลัก ประกอบด้วย เส้นใยประดิษฐ์ เส้นด้าย ผ้าฝืน และเครื่องนุ่งห่ม พบว่า การส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์ มีมูลค่าการส่งออกรวม 35,707 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 เมื่อเทียบกับปี 2565 เนื่องจากการส่งออกไปยังตลาดจีนและปากีสถาน ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.2 และ 33.3 ขณะที่การส่งออกเส้นใยประดิษฐ์ของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ปรับตัวลดลงร้อยละ 1.5 การส่งออกผลิตภัณฑ์เส้นด้าย มีมูลค่าการส่งออกรวม 17,588 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 28.5 เมื่อเทียบกับปี 2565 จากการส่งออกไปยังตลาดหลัก 3 อันดับแรกที่ปรับตัวลดลงเช่นกัน ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน และอินเดีย ปรับตัวลดลงร้อยละ 20.0, 19.7 และ 11.6 ตามลำดับ การส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้าฝืน มีมูลค่าการส่งออกรวม 36,978 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 18.0 เมื่อเทียบกับปี 2565 จากการส่งออกไปยังตลาดหลัก 3 อันดับแรกที่ปรับตัวลดลง ได้แก่ เวียดนาม เมียนมา และกัมพูชา ปรับตัวลดลงร้อยละ 16.0, 14.9 และ 30.3 ตามลำดับ และการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม มีมูลค่าการส่งออกรวม 71,414 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 15.4 เมื่อเทียบกับปี 2565 จากการส่งออกไปยังตลาดหลัก 3 อันดับแรกที่ปรับตัวลดลงเช่นกัน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเบลเยียม ปรับตัวลดลงร้อยละ 20.3, 5.8 และ 35.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

การส่งออกผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทยในส่วนของผ้าฝ้ายทำจากฝ้าย พบว่า ในปี 2566 การส่งออกผ้าฝ้ายทำจากฝ้าย มีมูลค่าการส่งออกรวม 10,162.41 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 20.11 เมื่อเทียบกับปี 2565 ส่วนเสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากฝ้าย มีมูลค่าการส่งออกรวม 17,719.43 ล้านบาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 17.80 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผ้าคลุมไหล่และผ้าพันคอ มีการขยายตัวร้อยละ 26.40 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 4 ปริมาณเมล็ดพันธุ์ฝ้าย (กิโลกรัม) ที่จำหน่ายโดยศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ และประมาณการพื้นที่ ปลูก (ไร่) และผลผลิต (กิโลกรัม) ปี 2558-2566

ปี	ปริมาณ (กิโลกรัม)						รวม	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัม)
	ตากฟ้า 3	ตากฟ้า 84-4	ตากฟ้า 86-5	ตากฟ้า 6	ตากฟ้า 7	ตากฟ้า 8			
2558	37	360	185	0	0	0	582	291	67,803
2559	63	64	539	0	0	0	666	333	77,589
2560	0	48	68	76	0	0	192	96	22,368
2561	30	184	179	162	0	0	555	278	64,774
2562	125	125	125	125	0	0	500	250	58,250
2563	52	65	17	65	62	0	261	131	30,523
2564	100	100	100	100	100	0	500	250	58,250
2565	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2566	15	20	200	40	70	40	385	193	44,969

ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าฝ้ายที่ยังไม่ได้สางหรือหรีของไทยปี 2557-2566

ปี	ปริมาณ	มูลค่า	เพิ่ม/ลด (%)
	(ตัน)	(ล้านบาท)	
2557	322,279	21,987	- 6.57
2558	503,965	18,148	+ 36.05
2559	256,800	15,298	- 49.04
2560	254,692	16,678	- 0.82
2561	258,911	16,905	+ 1.63
2562	205,143	12,248	- 20.76
2563	133,589	6,889	- 34.88
2564	156,314	10,353	+ 14.54
2565	171,423	18,952	+ 8.81
2566	102,637	8,559	- 40.13

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2566)

ตารางที่ 6 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์จากฝ้ายของไทยปี 2566

ผลิตภัณฑ์จากฝ้าย	มูลค่า (ล้านบาท)
1. การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	211,176
- กลุ่มสิ่งทอ	139,762
- เครื่องนุ่งห่ม	71,414
การส่งออก 4 ผลิตภัณฑ์หลัก	
- เส้นใยประดิษฐ์	35,707
- เส้นด้าย	17,588
- ฝ้ายผืน	36,978
- เครื่องนุ่งห่ม	71,414
2. การส่งออกผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทย	
- ฝ้ายผืนทำจากฝ้าย	10,162.41
- เสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากฝ้าย	17,719.43

ที่มา: สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2567) และสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) (2567)

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์สารสนเทศการเกษตร. 2551. ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. หน้า 26-27.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567. สถิติการนำเข้า (Import). แหล่งข้อมูล: <https://impexpth.oae.go.th/>. 5 เมษายน 2567
- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. 2567. สถานการณ์อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย เดือน ธันวาคม 2566. แหล่งข้อมูล <https://www.thaitextile.org/th/insign/detail.3890.1.0.html> 5 เมษายน 2567
- สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน). 2567. รายงานการส่งออกผลิตภัณฑ์หัตถศิลป์ไทย ธันวาคม 2566. แหล่งข้อมูล: <https://www.sacit.or.th/th/listitem/7175>. 5 เมษายน 2567
- Darren, H. 2024. Global cotton outlook 2022/ 23- 2031/ 32. Available Source: https://www.depts.ttu.edu/aaec/icac/pubs/cotton/global_cotton_baselines/Final_Baseline_Mar2022.pdf. Accessed April 3, 2024.
- Statista. 2024. Leading cotton producing countries worldwide in 2022/2023. Available Source: <https://www.statista.com/statistics/263055/cotton-production-worldwide-by-top-countries/>. Accessed March 22, 2024.
- Statista. 2024. cotton importing countries in 2022/ 2023. Available Source: <https://www.statista.com/statistics/191896/leading-cotton-importing-countries/>. Accessed March 22, 2024.
- Statista. 2024. Leading cotton exporting countries in 2022/2023. Available Source: <https://www.statista.com/statistics/191895/leading-cotton-exporting-countries/>. Accessed March 22, 2024.
- USDA. 2024. The World and U. S. Cotton Outlook for 2024/ 25. Available Source: <https://www.usda.gov/sites/default/files/documents/AOF-2024-MacDonald.pdf>. Accessed March 22, 2024.

ทานตะวัน

ศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์

สถานการณ์ทานตะวันโลก

1. การผลิต

สถานการณ์การผลิตทานตะวันทั่วโลก ในปี 2566/67 มีปริมาณผลผลิตทานตะวันรวมทั้งหมด 55,234,000 ตัน พื้นที่ปลูก 18,470,000 ไร่ โดยรัสเซียเป็นประเทศผู้ผลิตทานตะวันอันดับหนึ่ง ของโลกด้วยปริมาณการผลิต 16,800,000 ตัน พื้นที่ปลูก 58,125,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 272 กิโลกรัมต่อไร่ ยูเครนเป็นผู้ผลิตอันดับสอง 14,400,000 ตัน พื้นที่ปลูก 37,500,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 384 กิโลกรัมต่อไร่ และประเทศสหภาพยุโรป 9,863,000 ตัน พื้นที่ปลูก 30,625,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 352 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 1)

2. การนำเข้า-ส่งออก

สถานการณ์นำเข้าและส่งออกทานตะวันทั่วโลก แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เมล็ดทานตะวัน น้ำมันทานตะวัน และกากเมล็ดทานตะวัน โดยในปี 2566/67 มีปริมาณการนำเข้าเมล็ดทานตะวัน 3,047,000 ตัน น้ำมันทานตะวัน 13,961,000 ตัน และกากเมล็ดทานตะวัน 9,969,000 ตัน ซึ่งปริมาณการนำเข้าเมล็ดทานตะวัน และปริมาณน้ำมันทานตะวัน ลดลงร้อยละ 23 แลพ 0.3 ตามลำดับ ขณะที่ปริมาณกากเมล็ดทานตะวันเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 เมื่อเทียบกับปี 2565/66 ประเทศสหภาพยุโรป ตุรกี และอินเดียมีปริมาณการนำเข้าเมล็ดและน้ำมันจากทานตะวันมากที่สุด (ตารางที่ 2) ส่วนปริมาณการส่งออกเมล็ดทานตะวัน 3,010,000 ตัน น้ำมันทานตะวัน 14,077,000 ตัน และกากเมล็ดทานตะวัน 10,007,000 ตัน ซึ่งปริมาณการส่งออกเมล็ดทานตะวันลดลงร้อยละ 22 ปริมาณน้ำมันทานตะวันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 และปริมาณกากเมล็ดทานตะวันเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 เมื่อเทียบกับปี 2565/66 ยูเครน และรัสเซียมีปริมาณการส่งออกเมล็ดและน้ำมันจากทานตะวันมากที่สุด (ตารางที่ 3)

3. แนวโน้มสถานการณ์ทานตะวันในปี 2567/68

คาดการณ์เบื้องต้นสำหรับเมล็ดทานตะวันในตลาดโลกในปี 2567/68 ระบุว่าพื้นที่เก็บเกี่ยวลดลงเล็กน้อย แต่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าหากสภาพอากาศเอื้ออำนวย การผลิตทานตะวันคาดว่าปริมาณการผลิตที่สูงเป็นประวัติการณ์ จะได้ผลผลิตประมาณ 58.5 ล้านตัน ส่วนการบริโภคทั่วโลก คาดว่าจะสูงขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบเป็นปี 2566 โดยอยู่ที่ 58.6 ล้านตัน การค้าขายประมาณการอยู่ที่ 3.3 ล้านตัน โดยการนำเข้าของสหภาพยุโรปยังคงต่ำกว่าปี 2566 (European Commission. 2024)

ตารางที่ 1 ประเทศผู้ผลิตทานตะวันมากที่สุด 10 อันดับของโลก ในปี 2566/67

ประเทศ	ปริมาณ (1,000 ตัน)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่)
1. รัสเซีย	16,800	58,125,000	272
2. ยูเครน	14,400	37,500,000	384
3. สหภาพยุโรป	9,863	30,625,000	352
4. อาเจนตินา	3,600	12,500,000	320
5. จีน	3,000	3,750,000	440
6. ตุรกี	1,320	4,375,000	352
7. คาซัคสถาน	1,236	7,043,750	176
8. สหรัฐอเมริกา	1,027	3,206,250	320
9. เซอร์เบีย	725	1,562,500	464
10. มอลโดวา	700	2,343,750	304

ที่มา : USDA, 2024

ตารางที่ 2 ประเทศผู้นำเข้าเมล็ด น้ำมัน และกากทานตะวัน ในปี 2562 จนถึง 2667

ทานตะวัน	ปี (1,000 ตัน)					
	2562/63	2563/64	2567/65	2565/66	2566/67	2567/68
เมล็ดทานตะวัน						
สหภาพยุโรป	550	1057	817	1807	1466	896
ตุรกี	1051	1058	844	673	981	580
อื่นๆ	1445	1451	1308	1639	1513	1571
รวมทั้งหมด	3,046	3,566	2,969	4,119	3,960	3,047
น้ำมันทานตะวัน						
สหภาพยุโรป	2128	2479	1720	2322	2482	2649
อินเดีย	2328	2514	1958	1956	2988	2470
ตุรกี	529	772	719	1065	1262	1150
อิหร่าน	797	527	903	668	729	760
อียิปต์	452	398	204	281	293	340
อื่นๆ	5171	6881	5872	4968	6243	6592
รวมทั้งหมด	11,405	13,571	11,376	11,260	13,997	13,961
กากเมล็ดทานตะวัน						
กากเมล็ดทานตะวัน	8,302	9,009	8,048	8,274	9,621	9,969

ที่มา : National Sunflower Association, 2024

ตารางที่ 3 ประเทศผู้ส่งออกเมล็ด น้ำมัน และกากทานตะวัน ในปี 2562 จนถึง 2667

ทานตะวัน	ปี (1,000 ตัน)					
	2562/63	2563/64	2567/65	2565/66	2566/67	2567/68
เมล็ดทานตะวัน						
ยูเครน	119	76	186	1793	1685	640
รัสเซีย	338	1278	528	280	285	352
อาเจนติน่า	149	214	178	158	91	140
สหรัฐอเมริกา	87	64	72	69	64	72
อื่นๆ	2392	1980	1907	1875	1750	1806
รวมทั้งหมด	3,085	3,612	2,871	4,175	3,875	3,010
น้ำมันทานตะวัน						
ยูเครน	2763	3706	3228	3193	4217	4400
รัสเซีย	482	875	671	846	1187	1078
สหภาพยุโรป	968	675	796	894	945	980
อาเจนติน่า	55	40	45	56	33	32
สหรัฐอเมริกา	1277	1640	1337	1697	2073	2057
อื่นๆ	11,586	13,699	11,327	11,411	13,902	14,077
รวมทั้งหมด						
กากเมล็ดทานตะวัน	8,221	8,991	8,092	8,432	9,472	10,007
กากเมล็ดทานตะวัน	6041	6763	5250	4725	5447	5530

ที่มา : National Sunflower Association, 2024

สถานการณ์ของไทย

1. การผลิต

ทานตะวันเป็นพืชตามหลังปลูกข้าวโพดโดยเป็นพืชที่ดูแลรักษาง่ายและทนแล้ง รวมทั้งมีการปลูกเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยในปีเพาะปลูก 2565 มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 4,546 ไร่ ได้แก่ จังหวัดลพบุรี นครสวรรค์ สระบุรี สุรินทร์ และอุบลราชธานี โดยจังหวัดลพบุรี และนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ 3,776 และ 580 ไร่ ตามลำดับ มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 257 กิโลกรัมต่อไร่ และราคาขายเฉลี่ย 24.65 บาทต่อกิโลกรัม พอในปีเพาะปลูก 2566 มีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 ซึ่งมีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 5,121 ไร่ ได้แก่ จังหวัดลพบุรี นครสวรรค์ สระบุรี สุรินทร์ นครพนม และอุบลราชธานี โดยจังหวัดลพบุรี และนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ 3,775 และ 1,300 ไร่ ตามลำดับ มีผลผลิต

เฉลี่ยต่อไร่ 330 กิโลกรัมต่อไร่ และราคาขายเฉลี่ย 10.35 บาทต่อกิโลกรัม ลดลงร้อยละ 58 เมื่อเทียบกับปีเพาะปลูก 2565 (ตารางที่ 4)

2. การนำเข้า-ส่งออก

การนำเข้าและส่งออกทานตะวันตั้งแต่ปี 2562-2566 พบว่า การนำเข้าเมล็ดทานตะวัน แต่ละปีมากกว่า 10,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 300 ล้านบาท ส่วนการส่งออกทานตะวันทั้งรูปแบบเมล็ดและน้ำมัน แต่ละปีมากกว่า 2,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 100 ล้านบาท โดยการนำเข้าทานตะวันแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เมล็ดดอกทานตะวันจะทำให้แตกหรือไม่ก็ตามชนิดที่บริโภคได้ และเมล็ดดอกทานตะวันจะทำให้แตกหรือไม่ก็ตามอื่นๆ ในปี 2566 พบว่า ปริมาณการนำเข้าเมล็ดทานตะวัน ในปี 2566 มีปริมาณการนำเข้าเมล็ดดอกทานตะวันจะทำให้แตกหรือไม่ก็ตามชนิดที่บริโภคได้ 11,330,667 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 813,678,412 บาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.35 เทียบกับปี 2565 และเมล็ดดอกทานตะวันจะทำให้แตกหรือไม่ก็ตามอื่นๆ มีปริมาณการนำเข้า 3,339,132 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 136,971,359 บาท มีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.18 (ตารางที่ 5)

การส่งออกทานตะวันแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เมล็ดและน้ำมัน โดยส่วนของเมล็ดทานตะวัน ในปี 2566 พบว่า ปริมาณการส่งออกทั้งหมด 338,310 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 14,499,714 บาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 22.55 เทียบกับปี 2565 และส่วนของน้ำมันทานตะวัน พบว่า ปริมาณการส่งออกทั้งหมด 1,320,902 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 93,716,491 บาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 39.90 เทียบกับปี 2565 เนื่องจาก การลดลงของปริมาณการส่งออกของน้ำมันที่ได้จากเมล็ดทานตะวันทำให้บริสุทธิ์ ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์หลักปรับตัวลดลงร้อยละ 43.34 เทียบกับปี 2565 (ตารางที่ 6) อาจเพราะน้ำมันปาล์มมีราคาถูกกว่าน้ำมันถั่วเหลือง และน้ำมันทานตะวัน เกือบ 200 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

ตารางที่ 4 พื้นที่ปลูก ผลผลิต และราคาของทานตะวัน ในปี 2557 จนถึง 2666

ปี	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้(กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
2557	102,950	19,525,972	191	11.25
2558	34,882	9,078,525	304	12.33
2559	51,311	9,789,555	197	13.59
2560	35,662	17,056,693	479	11.66
2561	12,390	3,550,666	282	17.18
2562	8,846	1,680,598	191	13.42
2563	9,640	2,454,540	260	13.26
2564	6,552	1,291,230	247	15.21
2565	4,546	1,353,830	257	24.65
2566	5,121	1,631,570	330	10.35

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

ตารางที่ 5 นำเข้าเมล็ดดอกทานตะวัน ในปี 2562 จนถึง 2666

การส่งออก	2562		2563		2564		2565		2566	
	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)
1. เมล็ดดอกทานตะวัน จะทำ ให้แตกหรือไม่ก็ตามชนิดที่ บริโภคได้	4,579,757	215,010,222	9,672,518	441,803,159	11,555,709	550,656,352	10,384,302	608,617,579	11,330,667	813,678,412
2. เมล็ดดอกทานตะวัน จะทำ ให้แตกหรือไม่ก็ตามอื่นๆ	3,868,518	167,252,502	3,557,515	130,231,442	2,817,123	114,348,372	3,333,032	156,310,577	3,339,132	136,971,359
รวมทั้งหมด	8,448,275	382,262,724	13,230,033	572,034,601	14,372,832	665,004,724	13,717,334	764,928,156	14,669,799	950,649,771

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

ตารางที่ 6 ส่งออกเมล็ดและน้ำมันทานตะวัน ในปี 2562 จนถึง 2666

การส่งออก	2562		2563		2564		2565		2566	
	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)
1. เมล็ดทานตะวัน										
1.1 เมล็ดทานตะวัน ชนิดที่บริโภคได้	15,770	2,410,401	24,367	2,639,237	188,966	7,987,797	14,416	3,441,103	102,004	8,054,138
1.2 เมล็ดทานตะวัน อื่นๆ	103,424	2,812,066	173,409	4,527,190	306,227	7,672,819	422,426	12,203,478	236,306	6,445,576
รวมทั้งหมด	119,194	5,222,467	197,776	7,166,427	495,193	15,660,616	436,842	15,644,581	338,310	14,499,714
2. น้ำมันทานตะวัน										
2.1 น้ำมันดิบที่ได้จากเมล็ดทานตะวัน	41,290	2,231,642	80,749	4,044,217	0	0	399	33,504	0	3,173
2.2 แพรกชั้นของน้ำมันที่ได้จากเมล็ด ดอกทานตะวันที่ไม่ทำให้บริสุทธิ์	814	316,251	155	5,293	0	0	51	4,416	0	0
2.3 น้ำมันที่ได้จากเมล็ดทานตะวันทำ ให้บริสุทธิ์	2,836,027	105,285,711	5,657,708	228,743,856	3,816,360	215,991,787	2,114,403	180,535,561	1,197,917	87,412,406
2.4 น้ำมันที่ได้จากเมล็ดทานตะวัน เฉพาะที่บริโภคได้	1,680,885	63,867,666	21,679	1,129,010	301,359	15,752,707	27,648	1,741,170	87,522	4,118,662
2.5 น้ำมันอื่นที่ได้จากเมล็ดทานตะวัน	69,934	2,568,530	26,784	1,628,420	66,584	4,401,413	55,463	3,668,516	35,463	2,182,250
รวมทั้งหมด	4,628,950	174,269,800	5,787,075	235,550,796	4,184,303	236,145,907	2,197,964	185,983,167	1,320,902	93,716,491

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช พืชอายุสั้น (รต.01) แหล่งข้อมูล:
<https://production.doae.go.th>. ค้นเมื่อ 6 เมษายน 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567. สถิติการนำเข้า-ส่งออก (Import) ทานตะวัน. แหล่งข้อมูล:
<https://impexpth.oae.go.th/>. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2567
- European Commission. 2024. Oilseeds and Protein Crops market. Available Source:
situationfile:///C:/Users/THE%20SUN/Downloads/d5db7f03-9cfb-4c3e-a206-33073dfa1101%20(4).pdf. Accessed April 6, 2024
- National Sunflower Association. 2024. World supply & disappearance. Available source:
<https://www.sunflowerusa.com/stats/world-supply/>. Accessed March 23, 2024.
- Statista. 2024. Production volume of sunflower seed in major producer countries in 2023/. Available Source:
<https://www.statista.com/statistics/263928/production-of-sunflower-seed-since-2000-by-major-countries/>. Accessed March 22, 2024.
- USDA. 2024. Sunflowerseed 2023 World Production. Available Source:
<https://ipad.fas.usda.gov/countrysummary/Default.aspx?id=MD&crop=Sunflowerseed>. Accessed March 23, 2024.

ปาล์มน้ำมัน

ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันกระบี่
ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี

สถานการณ์การผลิต

พื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันภาพรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคใต้ เนื่องจากปาล์มน้ำมันที่ปลูกใหม่ในปี 2564-2565 ซึ่งเป็นการปลูกปาล์มน้ำมันแทนยางพารา ข้าว และ ปาล์มน้ำมันที่อายุมาก บางพื้นที่ขยายไปยังพื้นที่ที่ร้างนั้นเริ่มให้ผลผลิต อีกทั้งราคาปาล์มน้ำมันอยู่ในเกณฑ์ดีตั้งแต่ปี 2564 เกษตรกรจึงขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มมากขึ้น สำหรับผลผลิตต่อพื้นที่และผลผลิตรวมมีแนวโน้มลดลง (ภาพที่ 1 และตารางที่ 1) เนื่องจากในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566 จนถึงต้นเดือนพฤษภาคม 2567 ปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญและภาวะฝนทิ้งช่วงยาวนาน ส่งผลให้สภาพอากาศร้อน และแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อความต้องการของ ปาล์มน้ำมัน ทำให้ทางใบปาล์มน้ำมันบางส่วนหักพับลงมา ใบยอดไม่คลี่เนื่องจากการขาดน้ำ ต้นปาล์ม น้ำมันไม่สมบูรณ์ เกิดการแห้งของช่อดอก หรือช่อดอกที่ได้รับการผสมมีลักษณะแห้งฝ่อ ไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้น้ำหนักต่อทะลายลดลง มีเปอร์เซ็นต์การออกทะลายน้อย อีกทั้งสภาพอากาศที่ร้อนจัดส่งผลให้ ทะลายปาล์มน้ำมันเกิดภาวะที่เรียกว่า “ปาล์มสุกแดด” ทำให้เกษตรกร หรือผู้ที่เก็บเกี่ยวผลผลิตจากการ พิจารณาสีของผลทะลายเกิดความเข้าใจผิดโดยเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนเวลา ทำให้ทะลายที่ได้ไม่สุก ส่งผลให้อัตราการสกัดน้ำมันของโรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบในภาพรวมลดลง

พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 86.1 ของพื้นที่เก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร ที่เหลือกระจายปลูกอยู่ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ (ภาพที่ 2) การปรับเปลี่ยนมาปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2552-2561) ตามยุทธศาสตร์ของแผนพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกของประเทศ ทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมัน มีแนวโน้มที่สูงขึ้น

ภาคเหนือ พื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันที่ปลูกใหม่เมื่อปี 2564 ให้ผลผลิตได้ในปีนี้ สำหรับผลผลิตต่อพื้นที่ให้ผล และผลผลิตรวมทั้งประเทศ มีแนวโน้มลดลงเนื่องจาก ปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากความแห้งแล้งในช่วงปลาย ปี 2565 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2566 ประกอบกับการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่เขตภาคเหนือ โดยส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้ต้น ปาล์มน้ำมันไม่สมบูรณ์ การออกทะลายที่จะเก็บผลผลิตในปี 2567 ลดลง อีกทั้งช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2567 ได้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญและภาวะฝนทิ้งช่วงยาวนาน ส่งผลให้ ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อความต้องการของต้นปาล์มน้ำมันทำให้ทะลายที่ได้ไม่สมบูรณ์และมี บางส่วนแห้งฝ่อ ส่งผลให้น้ำหนักต่อทะลายลดลง

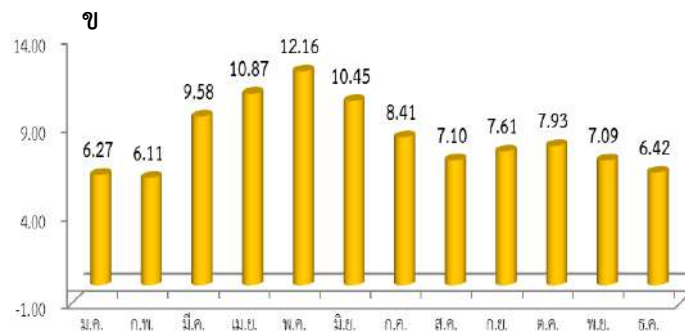
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันที่ปลูกใหม่เมื่อปี 2564 ให้ผลผลิตได้ในปีนี้ สำหรับผลผลิตต่อพื้นที่ให้ผล และผลผลิตรวมทั้งประเทศ มีแนวโน้มลดปริมาณลง เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมัน ได้รับผลกระทบจากความแห้งแล้ง ในช่วงปลายปี 2565 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2566 ประกอบกับการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้ต้นปาล์มน้ำมันไม่สมบูรณ์ การติดทะลาย มีแนวโน้มลดลง และในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2567 ได้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญและภาวะฝนทิ้งช่วงยาวนาน ทำให้ทะลายไม่สมบูรณ์หรือมีบางส่วนแห้งฝ่อ ส่งผลให้น้ำหนักต่อทะลายลดลง

ภาคกลาง พื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันที่ปลูกใหม่เมื่อปี 2564 ให้ผลผลิตได้ในปีนี้ สำหรับผลผลิตต่อพื้นที่ให้ผล และผลผลิตรวมทั้งประเทศมีแนวโน้มลดปริมาณลง เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากความแห้งแล้ง ในช่วงปลายปี 2565 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2566 การปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่เขตภาคกลาง ส่วนใหญ่ยังคงอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อความต้องการของปาล์มน้ำมัน ทำให้ให้ทางใบบางส่วนหักพับ ต้นปาล์มน้ำมันไม่สมบูรณ์ การออกทะลายลดลง และในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566 จนถึงพฤษภาคม 2567 ได้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญและ ภาวะฝนทิ้งช่วง ยาวนานทำให้ทะลาย ไม่สมบูรณ์หรือมีบางส่วนแห้งฝ่อ ส่งผลให้น้ำหนักต่อทะลายลดลง

ภาคใต้ พื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันที่ปลูกใหม่เมื่อปี 2564 ซึ่งเป็นการปลูกปาล์มน้ำมัน แทนยางพารา ข้าว และปาล์มน้ำมันที่อายุมาก บางพื้นที่ขยายไปยังพื้นที่รกร้างนั้นสามารถให้ผลผลิตได้ในปีนี้ สำหรับผลผลิตต่อพื้นที่ให้ผล และผลผลิตรวมทั้งประเทศมีแนวโน้มลดปริมาณลง เนื่องจากในช่วงปลายปี 2565 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2566 ต้นปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศร้อนและแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอ ทำให้ทางใบบางส่วนหักพับ ส่วนยอดไม่คลี่ ต้นปาล์มน้ำมันมีลักษณะไม่สมบูรณ์ การออกทะลายที่เก็บในปี 2567 ลดลง และในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2567 ต้นปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญและภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของต้นปาล์มน้ำมัน ทำให้ทะลายไม่สมบูรณ์หรือมีบางส่วนแห้งฝ่อ การให้ผลผลิตไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้น้ำหนักต่อทะลายลดลง อีกทั้งสภาพอากาศที่ร้อนจัดส่งผลให้ทะลายปาล์มน้ำมันเกิดภาวะที่เรียกว่า “ปาล์มสุกแดด” ทำให้อัตราการสกัดน้ำมันโดยรวมลดลง

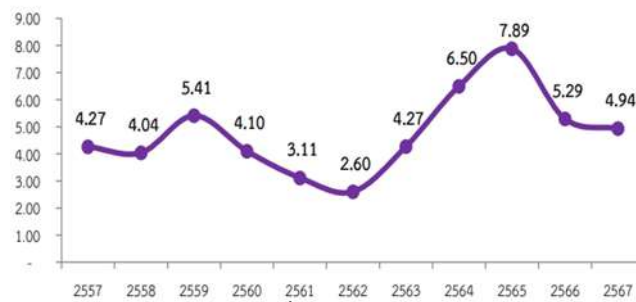

พื้นที่ให้ผลผลิต และผลผลิตปาล์มน้ำมัน

ร้อยละผลผลิตปาล์มน้ำมันรายเดือน

ค

ราคาขายปาล์มน้ำมัน (บาท/กิโลกรัม)

ภาพที่ 1 พื้นที่ให้ผลผลิตและผลผลิตปาล์มน้ำมัน (ก) ร้อยละผลผลิตปาล์มน้ำมันรายเดือน (ข)

และราคาขายปาล์มน้ำมัน (บาท/กิโลกรัม) (ค)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

หมายเหตุ : ปี 2567 เฉลี่ยตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

จังหวัด	ผลผลิต(ตัน)	จุดรับซื้อ ผลผลิต	โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม
1 สุราษฎร์ธานี	4,572,248	17	26
2 กระบี่	3,892,735	19	25
3 ชุมพร	3,184,715	22	21
4 นครศรีธรรมราช	2,201,588	12	5
5 ตรัง	879,030	2	4
6 พังงา	812,160	9	2
7 ระนอง	499,882	15	5
8 ประจวบคีรีขันธ์	398,629	2	6
9 สตูล	340,563	1	3
10 ชลบุรี	335,094	3	9

ภาพที่ 2 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย
ที่มา: วิจัยกรุงศรี (2567)

ตารางที่ 1 พื้นที่ให้ผลผลิต ผลผลิตปาล์มน้ำมัน และผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของประเทศไทย

ประเทศ/ภาค	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)				ผลผลิต (ตัน)				ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)			
	2565	2566	2567	%	2565	2566	2567	%	2565	2566	2567	%
รวมทั้งประเทศ	6,134,756	6,248,146	6,381,105	2.13	18,588,120	18,267,237	18,120,766	-0.80	3,030	2,924	2,840	-2.87
ภาคเหนือ	85,610	86,528	87,068	0.62	112,534	109,236	108,437	-0.73	1,314	1,262	1,245	-1.35
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	243,295	246,717	249,519	1.14	378,302	373,255	371,651	-0.43	1,555	1,513	1,489	-1.59
ภาคกลาง	537,757	549,799	553,898	0.75	1,332,618	1,289,366	1,280,228	-0.71	2,478	2,345	2,311	-1.45
ภาคใต้	5,268,094	5,365,102	5,490,620	2.34	16,764,666	16,495,380	16,360,450	-0.82	3,182	3,075	2,980	-3.09

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโดยรวมมีทิศทางขยายตัว โดยอุปทานมีแรงหนุนจากพื้นที่เพาะปลูกที่เพิ่มขึ้น ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น มีผลต่อความต้องการปลูกของเกษตรกร ส่วนอุปสงค์เร่งตามคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ จากวิกฤตความมั่นคงทางด้านอาหาร อุตสาหกรรมมีทิศทางขยายตัวตามความต้องการทั้งในและต่างประเทศ โดยได้แรงหนุนจากกำลังซื้อภายในประเทศทั้งอุตสาหกรรมอาหารโอเลโอเคมีคอล อุตสาหกรรมไบโอดีเซล ส่งผลให้รายได้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มสูงขึ้น อุปทานภายในประเทศมีแนวโน้มปรับลดลงตามอัตราผลผลิตต่อไร่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ทำให้ระดับราคาผลปาล์มสดมีแนวโน้มปรับสูงขึ้นและอาจส่งผลต่ออัตรากำไรของธุรกิจ

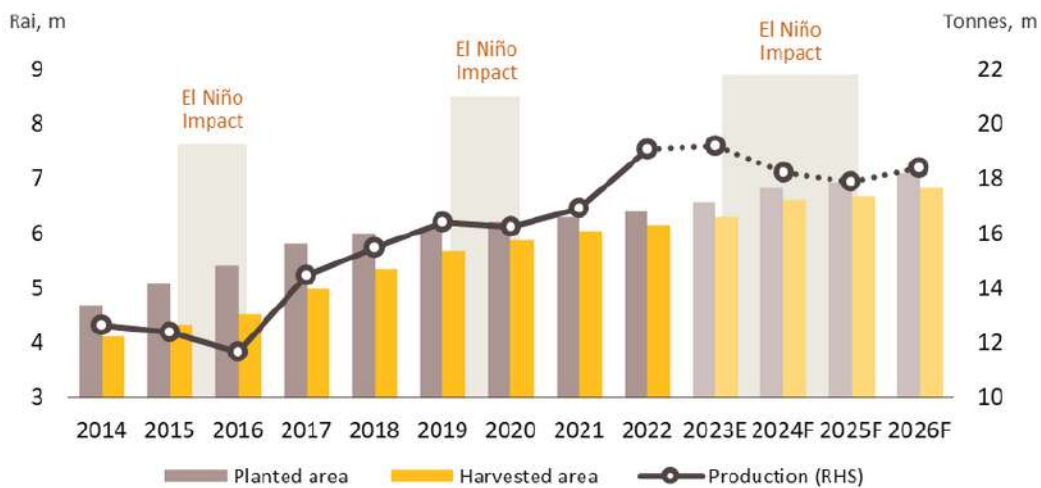
เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน รายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามภาวะอุปสงค์ในประเทศที่ทยอยฟื้นตัว และมาตรการสนับสนุนของภาครัฐที่ยังคงช่วยให้ระดับราคาผลปาล์มสดสูงกว่าระดับต้นทุน อย่างไรก็ตาม ธุรกิจมีปัจจัยเสี่ยงจากต้นทุนราคาปุ๋ย และราคาวัสดุการเกษตรที่ยังคงมีราคาค่อนข้างสูง และปัญหาที่เกิดจากภาวะภัยแล้งที่ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง (ภาพที่ 3)

ผู้ประกอบการลานเทพปาล์มน้ำมัน รายรับมีแนวโน้มชะลอลงตามปริมาณผลปาล์มสดที่มีทิศทางหดตัว จากผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญและภาวะฝนทิ้งช่วง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการลานเทายังมีอำนาจการต่อรองสูงกว่าเกษตรกรปาล์มน้ำมันซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายย่อยที่จำเป็นต้องพึ่งพาการขายผลปาล์มน้ำมันผ่านลานเทพปาล์มน้ำมัน

โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ปี 2567 ผลประกอบการ และรายได้ดีขึ้นตามความต้องการ และแรงหนุนของตลาดในประเทศเป็นหลัก หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เมื่อได้มีการเปิดประเทศ การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว และการขยายตัวของภาคขนส่งเชิงพาณิชย์ ประกอบกับ มาตรการสนับสนุนและยกระดับมาตรฐานพลังงานของภาครัฐที่ยังคงมีต่อเนื่อง อาทิ การนำน้ำมันปาล์มดิบไปผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น การนำไปผลิตไบโอดีเซล และการสนับสนุนการส่งออก น้ำมันปาล์ม อย่างไรก็ตาม กำลังการผลิตรวมของโรงสกัดที่สูงกว่าปริมาณผลปาล์มสดที่ออกสู่ตลาด ส่งผลให้มีอัตรากำลังการผลิตส่วนเกินในธุรกิจ รวมถึงการแข่งขันแย่งชิงวัตถุดิบจะผลักดันให้ต้นทุนการผลิตของน้ำมันปาล์มดิบสูงขึ้น อาจกดดันผลกำไรของธุรกิจหรือมีผลให้โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบเผชิญปัญหาขาดทุนจากสต็อกในบางช่วงเวลา โดยเฉพาะโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบรายย่อยที่ไม่มีเครือข่ายโรงกลั่นน้ำมันหรืออุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ น้ำมันไบโอดีเซล ผลิตภัณฑ์กลุ่มโอเลโอเคมีคอล (Oleochemicals)^{1/} หรือผลิตภัณฑ์พลอยได้จากการผลิต อาทิ กลีเซอรินบริสุทธิ์^{2/} สารเปลี่ยนสถานะ (Phase Change Material : PCM)^{3/} แพนตี้แอลกอฮอล์ (Fatty Alcohols)^{4/} ขณะที่ รายได้จากการส่งออกมีแนวโน้มลดลง ตามผลผลิตในประเทศตลอดจนการลดการพึ่งพาของประเทศคู่ค้า

โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ผลประกอบการมีแนวโน้มเติบโตดี จากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อกลั่นเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่มีแนวโน้มเติบโต 3.0%-4.0% จากแนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารที่กลับมาเติบโตตามทิศทางการฟื้นตัวของธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรม และร้านอาหาร ประกอบกับอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล ที่คาดว่าจะมีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบ/ไขมันปาล์ม (ได้จากกระบวนการสกัดบริสุทธิ์) เพิ่มขึ้นตามทิศทางการฟื้นตัวของธุรกิจสินค้าในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ ผงซักฟอก สบู่ ยา และเครื่องสำอาง

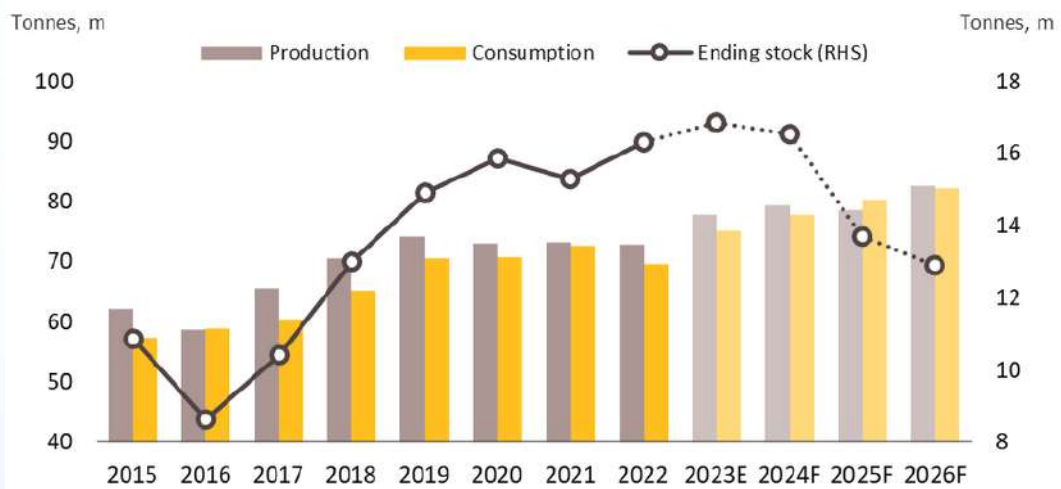
ภาพที่ 3 แนวโน้มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมัน และผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทย ที่มา : วิจัยกรุงศรี (2567)

สถานการณ์การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันต่างประเทศ

ผลผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทย มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยที่ (-1.0%)-(-2.0%) ต่อปี โดยในช่วงปี 2567 อุปทานผลปาล์มและน้ำมันปาล์มดิบคาดว่าจะลดลงเล็กน้อย (-2.0%)-(-4.0%) ต่อปี ผลจากประเทศไทยเผชิญปรากฏการณ์เอลนีโญ และภาวะฝนทิ้งช่วง ซึ่งคาดว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยส่งผลต่อเนื่องราว 1-2 ปี (2567-2568) ส่งผลให้ต้นปาล์มน้ำมันเผชิญสภาพอากาศแห้งแล้ง ผลผลิตต่อไร่มีทิศทางลดลง อย่างไรก็ตาม อุปทานปาล์มน้ำมันยังมีแรงหนุน อาทิ พื้นที่เพาะปลูกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 1-2 แสนไร่ จากนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกปาล์มให้ถึง 10 ล้านไร่ภายในปี 2572 เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน โดยมีพื้นที่เป้าหมายหลักอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัจจุบันต้นปาล์มน้ำมันที่อายุเกิน 8 ปี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์อายุที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง เริ่มมีจำนวนมากขึ้น และเกษตรกรมีแรงจูงใจเพาะปลูกจากราคापาล์มที่อยู่ในเกณฑ์ดี และเกษตรกรบางส่วนที่ไค่นายงพารามาปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนจากผลของราคาขายที่ตกต่ำ โดยคาดว่าปริมาณน้ำมันปาล์มดิบช่วง 2 ปีหน้าจะมีทิศทางที่สอดคล้องกับปริมาณทะลายปาล์มสด ซึ่งปริมาณน้ำมันปาล์มดิบคาดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.2-3.3 ล้านตัน หดตัวเฉลี่ย -3.5% ต่อปีในเวลาเดียวกันผลผลิตปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มทยอยเพิ่มขึ้นจากปี 2566 จากสถานการณ์

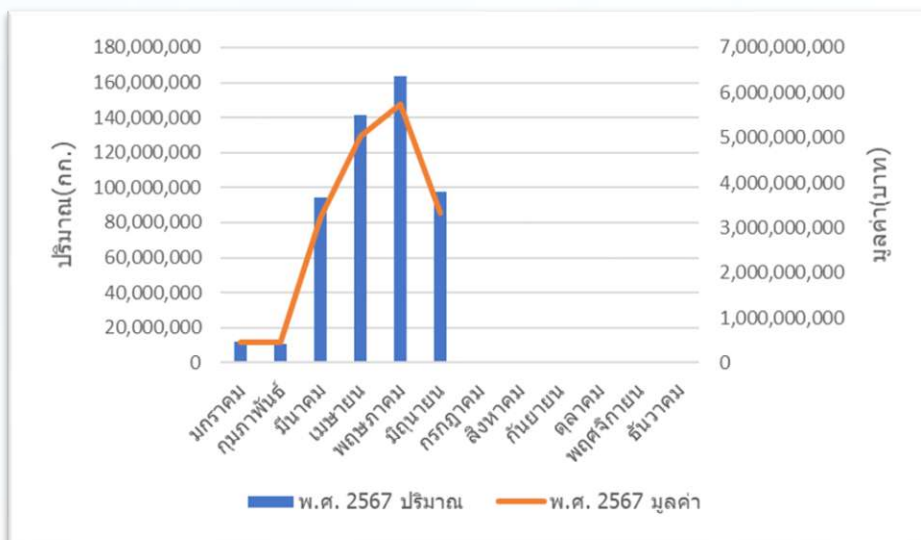
โรค COVID-19 ที่คลี่คลาย ทำให้ประเทศผู้ผลิตสำคัญอย่างอินโดนีเซีย และมาเลเซียกลับมาผลิตได้ตามปกติ (ภาพที่ 4) และทำให้อุปทานน้ำมันปาล์มดิบโลกมีทิศทางสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม แนวโน้มผลผลิตที่เพิ่มขึ้นยังคงถูกจำกัดจากผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญ ยังคงกดดันปริมาณผลผลิตปาล์มของประเทศคู่แข่งโดยเฉพาะในช่วง 2567 การสนับสนุนเพิ่มสัดส่วนการใช้ น้ำมันปาล์มเพื่อเป็นพลังงานทดแทนภายในประเทศคู่แข่ง ทั้งจากกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทิศทางราคาน้ำมันดิบโลกที่จะยังทรงตัวสูงจากความขัดแย้งทางภูมิศาสตร์ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่คาดว่าจะยืดเยื้อ ผลผลิตโลกที่คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นจึงอาจไม่ได้ส่งผลกดดันด้านราคามากนักจากการจำกัดการส่งออกของประเทศคู่แข่งเพื่อรักษาความมั่นคงด้านอุปทานภายในประเทศ ขณะที่ความต้องการโลกจะยังมีทิศทางสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มในประเทศมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูงกว่าต้นทุนการผลิตต่อเนื่องจากปี 2566

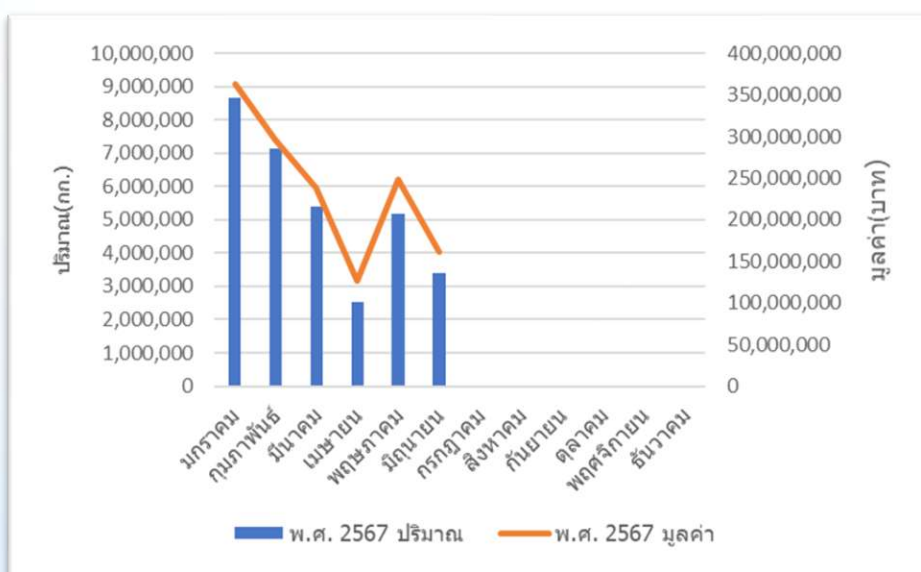
ภาพที่ 4 แนวโน้มอุปทานน้ำมันปาล์มดิบโลก

ที่มา : วิจัยกรุงศรี (2567)

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโดยรวมปี 2567 มีทิศทางขยายตัว สำหรับปี 2566-2567 อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโดยรวมมีทิศทางขยายตัวตามความต้องการทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะจากอุตสาหกรรมอาหารและโอเลโอเคมิคอลที่ขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจที่ทยอยฟื้นตัวจากการเปิดประเทศหลัง COVID-19 คลี่คลาย และอุตสาหกรรมไบโอดีเซลตามการฟื้นตัวของภาคขนส่ง ขณะที่ราคามีแนวโน้มปรับลดลงแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ดีตามทิศทางราคาน้ำมันในตลาดโลก โดยแรงกดดันด้านราคามาจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้นมากทั้งในประเทศ รวมถึงตลาดโลกโดยเฉพาะจากอินโดนีเซีย และมาเลเซียที่มีแนวโน้มกลับมาเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตามปกติ

ภาพที่ 5 สถิติการนำเข้าปาล์มน้ำมัน (Import)
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

ภาพที่ 6 สถิติการส่งออกปาล์มน้ำมัน (Export)
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)

เอกสารอ้างอิง

วิจัยกรุงศรี. 2567. แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2567-2569: อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/agriculture/palm-oil/io/plam-oil-industry-2024-2026>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567. ผลพยากรณ์ผลผลิตปาล์มน้ำมัน ปี 2567. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2567 จาก https://oae.go.th/assets/portals/1/fileups/forecastdata/files/forecast/8S_PL.pdf

